

ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾ ಪರ್ಯಾ

ವಾಣಿಜ್ಯ ಸೌರಭ್ಯ-2

ಬಿ.ಕಾಂ.

(2ನೇಯ ಸೆಮಿಸ್ಪೂರ್ಣ)

2021-22

ಪ್ರಧಾನ ನಂಬಾದಕರು
ಪ್ರಶಾಂತಿ ಜಿ. ನಾಯಕ

ಪರಿಶೀಲಕರು
ಡಾ.ಬೆಳಕೆರೆ ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ

ನಂಬಾದಕರು
ಡಾ. ಡಿ.ಕೆ.ನರೀರಾಜ
ರವಿ ನೆಲ್ಲುಕುಂಟೆ
ಹೆಚ್.ಎಂ.ಗೀತಾ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಬೆಂಗಳೂರು

KANNADA BHASA PATYA – VANIJYA SOURABHA
A Prescribed Text Book for B.Com. Degree Course
(First and Second Semester)

Chief Editor: **Prof. Prashanth G. Nayaka**
(Professor of Kannada & Director
Kannada Bhathi, Kuvempu University
Shankaraghatta, B.R. Project, Shimoga Dist.)

Edited by,
Dr. D.K. Nataraja
Ravi Nellukunte
H.M. Geetha

Published by : Bangalore City University, Bengaluru
Pp :
@Bengaluru City University
First Print : 2021

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಡಾ.ಪ್ರಶಾಂತ್ ಜಿ. ನಾಯಕ

ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ
ಡಾ. ಕೆ.ವೃಣಿ.ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ
ಡಾ. ಎಂ.ಎನ್. ಅಶಾದೇವಿ

ಪರಿಶೀಲಕರು
ಡಾ. ಬೆಳಕೆರೆ ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ

ಬೆಲೆ : ರೂ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು:
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

**ಎರಡನೇ ಸೆಮಿಸ್ಪುರ್ ಬಿ.ಕಾಂ
ಪರಿವಿಡಿ**

ಸೌಂದರ್ಯ

ಅಶಯ ಪತ್ಯ: ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ

- 1 ಬೆಳಗು
  - 2 ತೊಳೆದ ಮುತ್ತು
  - 3 ಏತ, ಹೀಂಚಲು ಮತ್ತು ಮುಕುಂದಯ್ಯರ ಬೇಟಿ
- ಒದು ಪತ್ಯ:** ಶ್ರೀಮತಿ ವಜ್ರಜಂಫ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವ

- ಕೆ ಎಸ್ ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್
- ದ ರಾ ಬೇಂದ್ರೆ
- ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ
- ಕುಬೆಂಪು
- ಬ್ರಹ್ಮಪು

ದೇಸೀಯತೆ

ಅಶಯ: ಕನಾಟಕದ ಅವರೂಪಕ ಕಲೆ; ಗಮಕ

- 1 ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಪ್ರಸಂಗ
  - 2 ಬಕಾನುರನನ್ನು ಕೊಂಡ ಪರ್ವ
  - 3 ಅಳಲದಿರು
- ಒದು ಪತ್ಯ:** ಕೊಣವೇಗೊಡ (ಜಾನಪದ)

- ಎಂ.ಆರ್. ಕೇಶವ
- ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ
- ಸಂಗ್ರಹ: ಪಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ
- ಸರ್ವಭೂಷಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು

ಭಕ್ತಿ

ಅಶಯ: ಪ್ರಾರ್ಥನೆ

- 1 ಬಂತಣ್ಣ ಪರಿಸೆ ಬಂತೋ
  - 2 ತೋರೆದು ಜೀವಿಸಬಹುದೆ
  - 3 ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಬಲಿ
- ಒದು ಪತ್ಯ:** ಕೋಳಿಗಳ ಕೊಡಗೂನು (ಗದ್ಯಾನುಪಾದ)

- ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ
- ಜಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ
- ಕನಕದಾಸ
- ಬಿ.ಟಿ.ಲಲಿತಾ ನಾಯಕ್

ಸೃಜನ/ಸಂಕೀರ್ಣ

ಅಶಯ: ಸರ್ವಜ್ಞನ ಆಯ್ದು ವಚನಗಳು

- 1 ನಾಗವಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂವರವೆಂಬೋ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ
  2. ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾಸ್ (ಆಯ್ದು ಭಾಗ)
  - 3 ಬಣ್ಣದ ಗೊಂಬೆ
- ಒದು ಪತ್ಯ:** ಬದುಕಲು ಹೋರಾಟ

- ಲಲಿತಾ ಸಿದ್ಧಭಸವಯ್ಯ
- ಕೆ.ಪಿ.ಮೂರ್ಖಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸಿ
- ಚದುರಂಗ
- ಕುಂ.ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ

*****

ಆಶಯ: ಸೌಂದರ್ಯ

ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಕೆಲವು ವಸ್ತುಗಳು, ಮನುಷ್ಯರು, ಜೀವಿಗಳ ಕುರಿತು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಆಹಾದಕಾರಿ ಬಾವನೆಯನ್ನು ಸೌಂದರ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಆ ವಸ್ತು, ಜೀವಿ ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯರ ಬಣ್ಣ, ಆಕಾರ ಅಥವಾ ರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸೌಂದರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸೌಂದರ್ಯವೆಂಬುದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಗ್ರಹಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೋ ಎಂಬುದು ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ವಿಷಯ. ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಂತೆ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೇಮೈ ನಾವು ಯಾವುದೇ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದ ವಸ್ತುವೊಂದು ಮತ್ತೊಮೈ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ, ಸೌಂದರ್ಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಅಥವಾ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ತಕ್ಷಂತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲೆ ಅಥವಾ ಆಕರ್ಷಣೆ ಉಂಟು ಮಾಡಿರಲಿ, ನಾವು ನೋಡುವ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಎಂಬುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಕ್ರಿಯೆ-ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಅನೇಕ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಮನಸ್ಸಿನ ಭಾವನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸೌಂದರ್ಯ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

*****

ಆಶಯ ಪತ್ರಾ:

ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ

-ಕೆ.ಎಸ್. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್

ಜೋಗದ ಸಿರಿ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ತುಂಗೆಯ ತೆನೆ ಬಳುಕಿನಲ್ಲಿ,
ಸಹಾದ್ರಿಯ ಲೋಹದದಿರ ಉತ್ತಂಗದ ನಿಲುಕಿನಲ್ಲಿ,
ನಿತ್ಯ ಹರಿಧ್ವಣವನದ ತೇಗ ಗಂಧ ತರುಗಳಲ್ಲಿ,
ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ, ತಾಯಿ, ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ನಿನಗೆ...

ಇತಿಹಾಸದ ಹಿಮದಲ್ಲಿನ ಸಿಂಹಾಸನ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ,
ನತ ಸಾಹನ ಸಾರುತ್ತಿರುವ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ,
ಓಲೆ ಗರಿಯ ಸಿರಿಗಳಲ್ಲಿ, ದೇಗುಲಗಳ ಭಿತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ,
ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ತಾಯಿ, ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ನಿನಗೆ...

ಹಲವೆನ್ನದ ಹಿರಿಮೆಯೆ, ಕುಲವೆನ್ನದ ಗರಿಮೆಯೆ,
ಸದ್ವಿಕಾಸಶೀಲ ನುಡಿಯ ಲೋಕಾವೃತ ಸೇಮೆಯೆ,
ಈ ವಶ್ವರ ನಿರ್ಮಾತ್ವರ ಮನದುದಾರ ಮಹಿಮೆಯೆ
ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ, ತಾಯಿ, ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ನಿನಗೆ

*****

ಬೆಳ್ಗನು

-ಅಂಬಿಕಾತನಯ ದತ್ತ

ಮೂಡಲ ಮನೆಯಾ ಮುತ್ತಿನ ನೀರಿನ
ವರಕವ ಹೊಯ್ದಾ
ನುಣ್ಣಿ - ನೈರಕವ ಹೊಯ್ದಾ
ಬಾಗಿಲ ತೇರೆದೂ ಬೆಳಕು ಹರಿದೂ
ಜಗವೆಲ್ಲಾ ತೊಯ್ದಾ
ಹೊಯೋತ್ತೀ - ಜಗವೆಲ್ಲಾ ತೊಯ್ದಾ.

ರತ್ನದ ರಸದಾ ಕಾರಂಜೀಯೂ
ಮಟ್ಟಮಟ್ಟನೇ ಮಟ್ಟಿದು
ತಾನೇ - ಮಟ್ಟಮಟ್ಟನೇ ಮಟ್ಟಿದು
ಮಘಮಘಿನುವಾ ಮುಗಿದ ವೋಗ್ಗೀ
ಪಟಪಟನೇ ಒಡೆದು
ತಾನೇ - ಪಟಪಟನೇ ಒಡೆದು.

ಎಲೆಗಳ ವೇಲೇ ಹೂಗಳ ಒಳಗೇ
ಅಮೃತದ ಬಿಂದು
ಕಂಡವು - ಅಮೃತದ ಬಿಂದು
ಯಾರಿರಿಸಿರುವರು ಮುಗಿಲ ವೇಲಿಂ-
ದಿಲ್ಲಿಗೇ ತಂದು
ಈಗ - ಇಲ್ಲಿಗೇ ತಂದು.

ತಂಗಾಳೀಯಾ ಕೈಯೊಳಗಿರಿಸೇ
ಎಸಳೀನಾ ಚವರಿ
ಹೂವಿನ - ಎಸಳೀನಾ ಚವರಿ
ಹಾರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು ತುಂಬಿಯ ದಂಡು
ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಸವರಿ
ಗಂಧ - ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಸವರಿ

ಗಿಡಗಂಟೆಯಾ ಕೊರಳೊಳಗಿಂದ
ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಾಡು

ಹೊರಟಿತು - ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಾಡು
 ಗಂಧರ್ವರಾ ಸೀಮೆಯಾಯಿತು
 ಕಾಡಿನಾ ನಾಡು
 ಕ್ಷೂಣದೊಳು - ಕಾಡಿನಾ ನಾಡು.

ಕಂಡಿತು ಕಣ್ಣ ಸವಿದಿತು ನಾಲಗೆ
 ಪಡೆದೀತೀ ದೇಹ
 ಸೃಶಾರ್ - ಪಡೆದೀತೀ ದೇಹ.
 ಕೇಳಿತು ಕೆವಿಯು ಮೂಸಿತು ಮೂಗು
 ತನ್ನಯವೀ ಗೇಹಾ - ಮನೆ
 ದೇವರ-ದೀ ಮನಸಿನ ಗೇಹಾ.

ಅರಿಯದು ಅಳವು ತಿಳಿಯದು ಮನವು
 ಕಾಣದೋ ಬಣ್ಣ
 ಕಣ್ಣಗೆ - ಕಾಣದೋ ಬಣ್ಣ
 ಶಾಂತಿರಸವೇ ಪ್ರೀತಿಯಂದಾ
 ಮೃದೋರಿತಣ್ಣ
 ಇದು ಬರಿ-ಬೆಳಗಲೋ ಅಣ್ಣ.

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಬೆಳಗು -ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ಸಾಹದ, ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಸಂಕೀರ್ತ, ಪ್ರತಿದಿನದ ಬೆಳಗು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿ ಬೆಳಗಿನ ಅನುಭವಗಳೂ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಚೆಲುವು ಮೊದಲು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ. ಮೂಡಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬೆಳಗು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿ, ಜೀವ ಲೋಕದ ಬೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಿಡಮರ, ಪ್ರಾಣಿಪಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಜೀವಜಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಚಲನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಹುದು. ನಿಸರ್ಗದ ಹಲವು ಸಹಜ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕೆವಿಗೆ ವಿಸ್ತಯದ ಭಾವ ಹಾಗೂ ಸಂಭ್ರಮ ಮತ್ತು ಚೆಲುವು-ಭಲುವುಗಳು ಗಂಧರ್ವ ಸೀಮೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕವಿತೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಲೋಕವಾದ ಅವಣನೀಯವಾದ ಮತ್ತು ಮಾತಿಗೆ ಮೀರಿದ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭವವನ್ನು ಕವಿತೆಯು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಸಸ್ಯ, ಗಿಡ, ಹಾವು, ಎಲೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೇಲಿನ ಎಳೆ ಬೆಳಗಿನ ಪರಿಣಾಮ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹೂಗಳ ಒಳಗೆ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತ ಅಮೃತದ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಸ್ತಯ, ತಂಗಾಳಿ ಮತ್ತು ದುಂಬಿಯ ದಂಡಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಸುಖಾಸನಗಳನ್ನು ಹರಡುವ ಮಾತಿನ ಮಹತ್ವ, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಾಡು - ಕೆವಿಗಳಿಗೆ ಸಿಗುವ ನಾದ ಮಾಧುರ್ಯದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ವಣನೆಗಳನ್ನು ಕವನವು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

*****

ತೋಳಿದ ಮುತ್ತು

-ಕೆರೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ

ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆತನವು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದದ್ದು. ವರ್ಷಾ ನಮಗೆ ಇನಾಮು ಭೂಮಿಗಳಿಂದ ಎರಡು-ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಾದ ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಅನಂತರಾಯರು ಡೆಮ್ಮೆಟಿ ಕಲೆಕ್ಟರರಾಗಿ ಪೇನೋಶನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು-ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿದ ಗಂಟಿರಬಹುದೆಂದು ಜನರ ತಕ್ಷ. ಜನರ ತಕ್ಷವಾದರೂ ತಪ್ಪಾದದ್ದಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ಮೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳು. ಹಿರಿಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು (ನಾವು ಭಾಮಕ್ಕನೆನ್ನುತ್ತೇವೆ) ಶಹಾಪುರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಧೀಶರಾದ ತಮ್ಮಣಿನಾಯಕರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಶೈಷಗಿರಿನಾಯಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ನಡುವಿನವನು ನಾನು, ದೊಡ್ಡವರ ಮಗನಾದ ನನ್ನ ಮದುವೆಯು ಬೇಗನೆ ಆಯಿತು. “ವೆಂಕಟರಾಯರ ಬುದ್ಧಿ ಬಹಳ ಚುರುಕು; ಈ ಸಾರೆ ಅವರು ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಯೂಲೇಶನ್‌ದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ‘ನಾಪಾಸ’ ಆದರೋ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು ಹಳಹಳಿಸಿದರು. ಈ ಮೌದಲೆಯೇ ನಾನು ಎರಡು ಸಾರೆ ‘ನಾಪಾಸ’ ಆಗಿದ್ದೇನು. “ಎನು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು? ಹಾಸಾಗದಿದ್ದರೇ ಇಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷೆ ಹಾಸಾದರೆಯೇ ವೆಂಕಟೇಶನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುತ್ತದೆ ಅಂತಲ್ಲ!” ಎಂದು ಮತ್ತುವಶ್ವಲರಾದ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಹೇಳಿದರು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮಮತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವದರಿಂದಲೂ, ನಾನು ಗೃಹಸಥಾಪ್ಯಮಿಯಾಗಿ 3-4 ವರ್ಷಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ನಾನು ಮೂರು ಸಾರೆ ಮ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಯೂಲೇಶನ್‌ದಲ್ಲಿ ನಾಪಾಸ ಆದೆನು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ನಾನೂ ನನಗಿಂತ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಚಿಕ್ಕವನಾದ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಮಾಧವನೂ ಕೂಡಿಯೇ ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇಗ್ರಡೆ ಹೊಂದಿದೆವು. ಮಾಧವನು ತೇಗ್ರಡೆ ಹೊಂದಿದವರಲ್ಲಿ ಮೌದಲನೆಯವನು; ಶಂಕರಸೇಂಟ್ ಸ್ಥಾಲರನೂ ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಶಂಸನೆಗೆ ಅಳತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೆ! ನಿಂದಕರನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಅವರು ಮಾಧವನ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಳಿಯಬೇಕೆ? ನಾನಾದರೂ ‘ಪಾಸ’ ಆದವರಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತನೆಯವನು.

ಕಾಂತಾಸಹವಾಸದ ವ್ಯಾಪೋಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ ವಿನೋದದ ಹರಟಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆ ಹೀಗಾಯಿತೆಂಬ ವ್ಯಾಸನದಿಂದ, ನಾನಾದರೂ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬಳ್ಳೇ ಮನಸ್ಸು ಕೊಟ್ಟಿ ವಕೀಲೀ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ವರುಷ ತಿರುಗುವುದರೊಳಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ವಕೀಲನಾದೆನು. ಕೇಳುವುದೇನು! ಮಾಧವನು ಪೀ.ಯ್ಯಾ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ ಅವನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೇ! ನಾನು ತಿಂಗಳೊಂದಕ್ಕೆ ನೂರು ನೂರ್ತೆವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಸುವ ವಕೀಲನು. ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವೂ ಆನಂದವೂ ನೆಲೆಗೊಂಡವು.

ನಾವು ಕನಾಟಕದ ದೇಶಸ್ಥರು; ಮನೆಯಿಂದ ನೆಟ್ಟಿಗಿಡ್ಡವರು; ಇಂಥವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಮಾಧವನು ಅವಿವಾಹಿತನಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಇಷ್ಟ ದಿವಸ ಮಾಧವನ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಉಳಿದದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತು. ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಕರೋಡೆಗಿರಿಯ ಸುಭೂತಾಯರು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರ ಬಾಲ್ಯದ ಸ್ವೇಹಿತರು. ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಮಾಧವನಿಗಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸುಭೂತಾಯರು ನಾವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಹುಪರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಏದು ನಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಪರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡಲೊಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯವರು ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ‘ಬಾಬು’ಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಡಿದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಭೂತಾಯರು ಕೊಡಲೊಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ಮಾಧವನ ಮದುವೆಯ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಆಗಿಹೋಯಿತು.

ಕಥೆ-ಕಾದಂಬರಿ-ನಾಟಕಾದಿಗಳನ್ನು ಓದಿದವನಾದ ಮಾಧವನು “ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ತರುಣರು ಇವ್ವತ್ತೆಂಟು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಯದವರಾಗುವವರೆಗೆ ಲಗ್ನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬಂದ ವಧುವನ್ನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬಂಧಿಸಿ ನನ್ನ ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದು ಸರ್ವಥಾ ಅನ್ಯಾಯವಾದದ್ದು” ಎಂದು ನನಗೂ ತಂದೆಯವರಿಗೂ ಕೂಡಿಯೇ ಬರಕೊಂಡನು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ತಾವು ಮಾಡಿದ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮುರಿಯುವರೇ? ಕನ್ನೆಯು ಶ್ರೀಷ್ಟಾಗಿರುವಳೆಂದೂ ಸುಭೂತಾಯರಂಥ ಮನೆತನಸ್ಥರೋಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡುವುದು ಶಾಖ್ಯವಾದದ್ದೆಂದೂ ಬರೆದದ್ದಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಕಾಲೇಜು ಬಿಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕಾದೀತೆಂದು ತಂದೆಯವರು ಮಾಧವನಿಗೆ ನಿಷ್ಪರಖಾಗಿ ಬರೆದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅನೀವಾಯವಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಧವನ ಮದುವೆಯ ಸರ್ವಾರಂಭವು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು. ಬುದ್ದಿಶಾಲಿಯೂ, ದೃಢಾಂಗನೂ, ಸುಂದರನೂ ಆದ ವರನನ್ನು ಕಂಡು ವಧು ಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಅತಿಶಯವಾದ ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೂ, ಭಾಮಕ್ಕನೀಗೂ ದಾಸಾನುದಾಸರಾಗಿ ನಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಳಸಗಿತ್ತಿಯಾದ ಭಾಮಕ್ಕನ ಜಂಬವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಸುಭೂತಾಯರಿಗೂ, ಅವರ ಹತ್ತಿಗೂ ಸಾಕುಬೇಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಈ ಲಗ್ನ ಸರ್ವಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಉಲ್ಲಾಸ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆನಂದವಾಗಿರುವಾಗ ಮಾಧವನೋಬ್ಬನೇ ಜಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ಕಂಡನು.

ಕನ್ನೆಯ ರೂಪವು ಹೇಗಿರುವದೋ ಎಂದು ನೋಡುವನೆಂದರೆ ಆ ಹುಡುಗಿಯು ಕೆಳಗೆ ವೋರೆ ಹಾಕಿದವಳು ಅದನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವೋದಲನೆಯ ದಿವಸ ವಧುವು ಮಾಧವನ ಮುಖವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳಂತೆ! ಆಗ ಉಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮರೋಹಿತಗಿತ್ತಿಯಾದ ಭಾಗಮ್ಮನು ಅದನ್ನು ಕಂಡು, “ಅಯ್ಯಾ! ಏನು ಹುಡುಗಿ ಇದೆ? ಈಗಲೇ ಗಂಡನ ವೋರೆಯನ್ನು ಹುಳುಹುಳು ನೋಡುತ್ತಾಳೆ” ಎಂದು ಅಂದಳಂತೆ. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿದಾಗಿನಿಂದ ಮದುಮಗಳು

ತಿರುಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಮೋರೆಯನ್ನೆತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕಸಿಕ್ಕವರು ಎರೆದದ್ದಿರಿಂದ ಮದುಮನಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಪತಪ ಎಣ್ಣೆ ಬಸಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈಯೆಲ್ಲ ಎಣ್ಣೆ ಅರಿಸಿನಂತಹ ಜಿಗಿಯು. ಅಷ್ಟಪಶ್ಚಿಯು ಮರೋಹಿತನಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಒಂದೂ ಮುಕ್ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿಯ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಅರಿಸಿನ ಬಣ್ಣದ್ವಾರಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಆ ಕನ್ನಿಗೆ ಉಡಿಸಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ವಧುವಿನ ಹೆಸರು ಗುಂಡಕ್ಕೆ.

ಸಾರಾಂಶ, ಹೆಂಡತಿಯು ಮಾಥವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟ್ವದರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಭಾಮಕ್ಕನು ಅಗ್ರಹದಿಂದ ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಮಾತ್ರ ಹಸೆಮಣಿಗೆ ಹೋಗುವನು. ಗುಂಡಕ್ಕನು ತಪ್ಪು ತಡೆಯಾದ ಮರಾತೀ ಒಗಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಗಂಧ ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅವನು ಕೈ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. “ಮಾಥವಾ, ನಿನ್ನ ಮಾವನು ಕೊಟ್ಟ ಪೀಠಾಂಬರವು ಚನ್ನಾಗಿದೆ ಅಲ್ಲವೇ? ನೋಡು ಬಾ!” ಎಂದು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಕರೆದರೆ “ರಮಾಕಕ್ಕೇ (ನಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ನಾವು ರಮಾಕಕ್ಕೇ ಎಂದೆನ್ನತ್ತೇವೆ) ರಮಾಕಕ್ಕೇ, ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ತೆಗೆಯಬೇಡ. ಪೀಠಾಂಬರವನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನು?” ಅಂದನು.

ಹೀಗೆ ಮಾಥವನು ಮದುವೆ ಮುಗಿಯುವವರಿಗೆ ದುಮುದುಮು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ, ತಂದೆಯವರು ತನ್ನ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿದೆ ತನಗೆ ಇಂಥದೊಂದು “ಕರಡಿ”ಯನ್ನು ಗಂಟು ಹಾಕಿದರೆ? ಒಳ್ಳೇಡು. ಇದರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಉಣಿಸಿದ್ದರೇ ನನ್ನ ಹೆಸರೇ ಮಾಥವನಲ್ಲ. ಆಗ್ರಹಿಯಾದ ತಂದೆಯ ಮಗನು, ಆಗ್ರಹಿಯಾಗದಿದ್ದರೇ ಒಪ್ಪುವುದುಂಟೇ? ಎಂದು ನೆನಸಿ ಅವನು ಕಾಲೇಜಕ್ಕೆ ಹೋರಟು ಹೋದನು.

ಮುಂದಿನ ‘ಮೇ’ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಥವನು ಉರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯವರು ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಬಾರೆಂದು ಬರೆದರೆ, ಅವನು ಉರಿಗೆ ಬಂದು ಮರು ದಿವಸವೇ ಮರಳಿ ಕಾಲೇಜಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಮಾಥವನು ಆಳಿಯತನಕ್ಕೆ ಅತ್ತೇ ಮನಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿ ಮೈನರೆದರೆ ಫಲಶೋಭನಕ್ಕೆ ಉರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯವರು ಬೇರೊಂದು ಮುಹೂರ್ತ ತೆಗೆದು, ಮಾಥವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಬರಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದರೆ, “ನನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾಡಿರಿ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇ ನೀವು ಮಾಡುವ ಮಂಗಲಕಾರ್ಯಗಳು ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಮತ್ತುತ್ತರ ಕೊಟ್ಟನು.

ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು; ಆದರೆ ಮಗನನ್ನು ಒಟ್ಟಿಸುವರು ಹೀಗೆ? ಇತ್ತು ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಪತ್ರಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇತ್ತು ಮಗನು ಮಾತು ಕೇಳಲೊಲ್ಲನು. ಎಂ.ಎ. ಆಗಿ ಪ್ರಬುಧಾನಾಗಿರುವ ಮಗನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೆಣಕಿ ನೋಡಿ ಫಲವೇನು? ಸುಖಿಯಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ರಾಯರಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಜಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಇದ್ದ ಸೊಸೆಯು ರೂಪವತ್ತಿಯೂ ಗುಣವತ್ತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡುವುದೆಂತು? ಒಬ್ಬರ

ಮಗಳ ಗೋಳು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಗನು ಹೆಂಡತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತರೂ ಜಿಂತೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರು ಮಾಧವನ ದ್ವಿತೀಯ ವಿವಾಹದ ಗೋಡವೇಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ತಂದೆಯವರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದಿನೇದಿನೇ ಅಸ್ವಸ್ಥವಾಗುತ್ತಲೇ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನ್ನುಮಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ವ್ಯಾದ್ಯರು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಮೇರೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದೆವು. ‘ಬಸವನಗುಡಿ’ ಎಂಬ ಹೊಸಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದ ಜನರ ವಸತಿ ಬಹಳವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ರಮ್ಮಾದ ಮನೆ ಹಿಡುಕೊಂಡು ಇದೆವು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನೀರು ಗಳಿಗಳು ಒಳ್ಳೇ ಹಿತಕರವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಿಯ ವಾತಾವರಣ ಒಳ್ಳೇ ರಮಣೀಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಬೇರೆ ಸುಖಸಾಧನಗಳು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ತಿಂಗಳು ಹದಿನ್ಯೆದು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೆಯವರ ಪ್ರಕೃತಿಯು ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತು.

ನಾವು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಮ್ಮ ಭಗಿನೀಪತ್ರಿಗಳಾದ ಶೇಷಗಿರಿ ನಾಯಕರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಶೇಷಗಿರಿನಾಯಕರು ಮೂವತ್ತೆಂದು ವರುಷದ ಪ್ರಾಯದವರಾದ ತರುಣರು. ಅವರು ದೃಢಾಂಗರಾಗಿದ್ದ ಮೈಬಣ್ಣ ಸಾದನಪ್ರಿಯದಾಗಿತ್ತು. ನಾಯಕರು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕಳೆಯು ಉಕ್ಕಾತ್ಮಿತ್ತು. ಹಿರಿಯರು ವರುಷಾ ನೀರಾತಂಕ ಏಳೊಂಟು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಸುವರು. ಹೊಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲದವರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ತಮ್ಮಣಿನಾಯಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದದ್ದರಿಂದ, ಶೇಷಗಿರಿನಾಯಕರನ್ನು ದೊಡ್ಡಾರ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಂಕ, ಅಕ್ಷರ ಬರಹಗಳ ಮೂತ್ತೆ ಶೇಷಗಿರಿ ನಾಯಕರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ಮರಾಠೀ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಅವರು ಮುಕ್ತಾಫಲದಂತೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ಯಾಘಾರದ ಲೇಕ್ಕಾಗಳನ್ನು ಅವರು ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಬಹು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶೇಷಗಿರಿನಾಯಕರು ಒಳ್ಳೇ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ತಮಗೆ ಉಚ್ಚಾವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವು ದೊರಕಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಆಗಾಗ್ನಿ ವಿಷಾದಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪದವಿಧರರಂತೆ ಮೋಷಾಕು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಆ ಜನರಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದೂ ಅವರಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ಜರಿಯ ರುಮಾಲುಗಳನ್ನು ಅವರು ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಕೋಟು ಅವರಲ್ಲಿ ಹತ್ತೆಂಟು ಇದ್ದವು. ಕಣ್ಣಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ‘ಲಾರೆನ್ಸ್ ಎಂಡ ಮೇಯ್ಲೊ’ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಏವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯ ಉಪನೇತ್ರಗಳನ್ನು ತರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಗಡಿಯಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಗಡಿಯಾರವಿಲ್ಲದೆ ಇರಕೂಡದಾದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಗಡಿಯಾರವೂ, ಅದಕ್ಕೆ ರತ್ನಬಚಿತವಾದ ಬಂಗಾರದ ಅಂದವಾದ ಸರಪಣೆಯೂ ಇತ್ತು. ವಾಚ್-ಚೀನ, ಮೀಟಿಂಗ್-ಲೆಕ್ಷಿಂಗ್, ಲೇಡಿಜ್-ಜೆಂಟ್ಲ್ಸ್‌ಮೆನ್, ಗುಡ್‌ಮಾನೀಂಗ್ ಮುಂತಾದ ಅವಶ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಇರಲಿ, ಶೇಷಗಿರಿನಾಯಕರು ಜಾತ್ಯ ಚತುರರೂ, ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಸಡಿಲು ಕ್ಷಯುಳ್ಳವರೂ, ಆಪ್ತರಿಷ್ಟರೊಡನೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಗಂಡಹೆಂಡರು

ಪ್ರೇಮದಿಂದಿದ್ದ ಆದರರೊಂದಿಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ರಂಗಣಾನೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ದು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕನಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಸುವಿಯಾಗಿದ್ದ ಶೈಷಗಿರಿನಾಯಕರು, ಸಪತ್ನೀಕರಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಸ ಆನಂದದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸಮೀಕ್ಷಾದಲ್ಲಿ ರುಪ್ಯದೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಬಂಗಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇರಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಒಂದು ದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನೂ, ನಮ್ಮ ತಮ್ಮನಾದ ಮಾಧವರಾಯನೂ (ಮಾಧವನು ಎಂ.ಎ. ಆದ ಬಳಿಕ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಮಾಧವರಾಯನೆನ್ನುತ್ತೇವೆ) ಕೂಡಿ ಭಾಮಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಉಪಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನೋಡಿರಿ; ಬಂಗಲೆಯ ಪ್ರಶಸ್ತಾವಾದ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ತುಲಾಕಾರದ ಮೇಜು ಇಟ್ಟಿದ್ದು, ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ನಾಲ್ಕುರು ಅಂದವಾದ ಕುಚೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಜಿತ್ರಮುಯವಾದ ಬನಾತವನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿದ್ದು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನುಗು ಕಸೂರಿಯ ಉದಿನ ಕಡ್ಡಗಳುಳ್ಳ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಿಡವು ಸುಗಂಧಮುಯವಾದ ಹೊಗೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹೂಜಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವರ್ಣದ ಮುಷ್ಪಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಉದಿನಕಡ್ಡಿಯ ಗಿಡದ ಸುತ್ತಲೂ ಪರಿಷ್ಪಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹರಿವಾಣಗಳಲ್ಲಿ, ಕಂಡರೆ ಬಾಯಿಗೆ ನೀರು ಬರುವಂಥ ಉಪಹಾರದ ಪಕ್ಕಾನ್ನಗಳು ಒಳಿತಾಗಿ ಶೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೆಚ್ಚಿದ ಸೇಬುಗಳ ತುಂಡುಗಳೂ, ಸುಲಿದ ಕಿತ್ತಳೆಗಳ ಪಳ್ಳಿಕುಗಳೂ, ದ್ರಾಕ್ಷದ ಗೊಂಚಲುಗಳೂ, ಮಾಣಿಕದ ಪ್ರಭೇಯನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸುವಂಥ ದಾಳಿಂಬದ ಬೀಜಗಳ ಗೋಪುರಗಳೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ನಾನೂ, ಮಾಧವನೂ, ನಾಯಕರೂ, ಭಾಮಕ್ಕನೂ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನರು ಉಪಹಾರಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ್ತೇವು. ನಾಯಕರೇ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ನಿಮಗಿನ್ನೂ ಯೋರೋಪಿಯನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿಲ್ಲ. ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ತಂದು ಒಟ್ಟತಕ್ಕದಲ್ಲ. ಬೆಳ್ಳಿಬಂಗಾರದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗಿಂತ ಚೇನಾ ಭಾಂಡಗಳು ಪ್ರಶಸ್ತಾವಾದವುಗಳು. ಹೀಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು” ಎಂದು ಮಾಧವರಾಯನು ಹೇಳಿದನು.

“ಸೂಚನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕು ಅಡ್ಡೀ ಇಲ್ಲ; ಆದರೂ ಭಾಟಪಡೇಕರ, ಕರಂಡೀಕರ, ಅಜರೇಕರ, ಗೋಬಿಲೆ, ಜೋಗಳೇಕರ ಮುಂತಾದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸುಧಾರಣಾಗ್ರಹಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವದು” ಎಂದು ನಾಯಕರು ಹೇಳಿದರು.

“ಯಾವುದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯಾಗಲೇ, ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕುವುದೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದೂ ಸುಧಾರಣೆಯೆಂದೆನಿಸುವದಷ್ಟೇ? ಈ ನಮ್ಮ ಉಪಹಾರದ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದವುಗಳಾದವು ಹೇಳಬಾರದೆ ಪಂಡಿತರೇ?” ಎಂದು ನಾನು ಮಾಧವರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದೆನು.

ಮಾಡವನು ತನು ಚಿಕಿತ್ಸಾಗಿ, “ಅಣ್ಣಾ, ಸುಧಾರಣೆಯ ಮಾತುಗಳು ಬೇರೆ, ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ಮಾತುಗಳು ಬೇರೆ. ಬ್ರೇಕ್‌ಫಾಸ್ಟ್ (ಉಪಹಾರ), ಟೀ (ಚಹ) ಮುಂತಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಅನುಕರಿಸಬೇಕು. ಅವರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಆಚಾರಗಳು ಅವದ್ದಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವೆಂದು ನಾವಾದರೂ ಅವರಂತೆಯೇ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

“ವನು? ಯುರೋಪಿಯನ್ನರೇ ಶಿಷ್ಟರು, ಅವರು ಮಾಡುವದೇ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವೇ? ನಾವೇಕೆ ಶಿಷ್ಟರಲ್ಲ? ನಮ್ಮ ಆಚಾರಗಳೇ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವೆಂದು ಅವರು ಅನುಕರಿಸಲಿ! ಮಾಡವರಾಯ, ನೀನು ಯುರೋಪಿಯನ್ನರ ಪಂಗ್ತಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವರ ಆಚಾರಗಳಂತೆ ನಡೆದುಕೊ, ಬೇಕಾದರೆ” ಎಂದು ಭಾಮಕ್ಕನು ನಗುತ್ತೆ ನುಡಿದಳು.

“ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ನಮ್ಮ ಮಾಡವರಾಯರನ್ನ ಪಂಗ್ತಿಗೆ ಕರಕೊಂಡಾಗ ಈ ಮಾತು” ಎಂದು ನಾನು ಅಂದೆನು.

“ಅದಿರಲಿ, ನಾವು ನಮ್ಮ ಚಹಾ ‘ಪಾಟ್‌’ಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಮಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಿರುವದೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವಾ. ಉತ್ತಮವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮಂಡಿಸಿ ಲಿನೋದರ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ತಿಂದರಾಯಿತು. ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುವವನು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ಯುರೋಪಿಯನ್ನನು ಹೇಳಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಕೇಳಬವರಾಯ?” ಎಂದು ಶೇಷಗಿರಿಸಾಯಕರು ನುಡಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವಾದ ಸುಂದರಿಯೋವಳಿಗೆ ಮೆಲ್ಲನೇ ಬಾಗಿಲ ತೆರದು “ಅಕ್ಕಾ, ಈ ರಂಗಣ್ಣನನ್ನ ತನು ಕರಕೊಳ್ಳಿರಿ. ತ್ರಾಸ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಚಹ ಸೋನಗೊಡಲೊಲ್ಲನು” ಎಂದು ರಂಗಣ್ಣನನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡುಕೊಂಡು ಬಂದು ಮರಾಟೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಲು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

ರಂಗನು ಸ್ವಾತ್ಮಕಯಿಂದ “ಬೇಂಡ್‌ಬಾಜೆ”ಯನ್ನಾದುತ್ತ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆ ಸುಂದರಿಯು ಮತ್ತೆ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

ಏನು ಸೌಂದರ್ಯವದು! ಇಂಥ ರೂಪವತ್ತಿಯನ್ನ ನಾನು ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳ ಗೌರವವಣಿವೂ ಪ್ರೌಢಮೆಯಿಂದ ಮೆರಯುವ ಅವಳ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖವೂ, ಮಂಜುಲವಾದ ವಾಣಿಯೂ ಮನೋವೇಧಕವಾಗಿದ್ದವು. ಮುಂಬಯಿಯ “ಪರಭೂ” ಸುಂದರಿಯರಂತೆ ಅವಳು ತನ್ನ ನೀಲಾಲಕಣಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಚಿ ಚಮುತ್ತಾರವಾಗಿ ಕಾಣುವಂಥ ‘ಬುಚಡೆ’ಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಬದನೀ ಬಣ್ಣದ ರೇಸಿಮೆಯ ಜರತಾರೀ ಸೀರೆಯು ಅವಳ ಮನೋರಮವಾದ ಮೃಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಿತಾಗಿ ಬಹ್ಮತಿತ್ತು. ಅವಳ ಮುಂಗೈ ಮೇಲಿದ್ದ ಅನಘ್ರಣವಾದ ಹರಡ-ಕಂಕಣ ಗೋಟ್ಟು ತೋಡೆಗಳಿಗೆ ಅವಳ ರುಚಿರವಾದ ಹಸ್ತಗಳೇ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿದ್ದವೋ, ಆ ಹಸ್ತಗಳಿಗೆ ಆ ಜಡ ಪದಾರ್ಥಗಳೇ ಅಲಂಕಾರವೋ ಹೇಳಲಾಗದು. ನಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಈಡಾಗದೇ ಆ ಸುಂದರಿಯು ನಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟ್ಟು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ನಾನಾದರೂ ಅವಳ ವಣನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡಲಾರೆನು.

“ಭಾಮಕ್ಕು, ಈ ಪ್ರಾಣ ಯಾರು?” ಎಂದು ಮಾಧವರಾಯನು ಕೇಳಿದನು.

“ಇವಳೇ?” ಎಂದು ಉದ್ದಾರ ತೆಗೆದು ಭಾಮಕ್ಕುನು, ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕಡೆಗೆ ಕೃಮಾಡಿ “ಇವರ ಸೋದರ ಸೋಸೆಯು” ಎಂದು ನುಡಿದು ನಕ್ಕಳು.

“ನಗಲಿಕ್ಕೇನಾಯಿತು?” ಎಂದು ನಾಯಕರು ಹೊಂಡತಿಯ ಹೇಳೆ ತನು ರುಷ್ಟಾಗಿ ಕೇಳಿದರು.

ಭಾಮಕ್ಕುನು ಗಂಡನ ಕೋಪವನ್ನು ಲೇಕ್ಕಿಸದೆ “ಉರೆಲ್ಲ ನಕ್ಕರೂ ನಾವು ನಗಕೂಡದು!” ಎಂದು ನುಡಿದು ಮತ್ತೆ ನಕ್ಕಳು.

ಈ ಚೆಮುತ್ತಾರವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕುಶಾಹಲದಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದು: “ಭಾಮಾ, ಇವಳು ನಿನ್ನ ಸೋಸೆಯಾದರೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಚಹ ತೆಗದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೇಕೇ?”

“ಹೇಗೆ ಬಂದಾಳು ವೆಂಕಣ್ಣಾ! ದೊಡ್ಡ ಹೆಂಗಸಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಇನ್ನೂ ಮದುವೆ ಇಲ್ಲ. ಪಾಪ, ನಾಚಿಕೊಂಡು ಒಳಗೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಹಡೆದ ತಂಡೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಉಂಟ ಹೇಗೆ ಸವಿಯಾಗುವದೋ ಕಾಣ!” ಎಂದು ಭಾಮಕ್ಕುನು ಗಂಡನನ್ನು ಓರೆಗಳ್ಳಿನಿಂದ ನೋಡಿ ನಕ್ಕಳು.

“ಅವರ ತಂಡೆ ತಾಯಿಗಳ ಪಾಪ ಮಣಿ ಅವರ ಸುತ್ತ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮನಿದ್ದಾನೆ; ಹೊಂಡತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟುದ್ದಾನೆ. ನಿನಗೆ ಉಂಟ ಕಹಿ ಹತ್ತುತ್ತದೇನು?” ಎಂದು ನಾಯಕರು ಗಂಭೀರವಾದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತಳೆದು ಕೇಳಿದರು.

“ಬೇವಿನಕಾಯಿ ತಿಂದರೆ ಕಹಿ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಸವಿಯೂಟ ಉಂಟು ಕಹಿ ಅನ್ನಲೀಯಾ?” ಎಂದು ನಾಯಕರ ಪ್ರೇಯಸಿಯು ನುಡಿದು ಮತ್ತೆ ನಕ್ಕಳು.

ನಾಯಕರ ಗಂಭೀರವಾದ ಮುಖಮುದ್ರೆಯು ಅಡಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸವು ತೋರಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಚಿನ್ನದ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು “ಓಹೋ, ಏಳಾವರೆಯಾಯಿತು” ಎಂದು ಯಂತ್ರದ ಗಂಟೆ ಬಡಿದು ಹೇಳೆ “ನಾರಣಮಾ, ಚಹ ಸಿದ್ದವಾಗಿಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?” ಎಂದು ಅಡಿಗೆಯವಳನ್ನೂ ಕೂಗಿ ಕೇಳಿದರು.

ಆಗಲಿನ ವಾಗ್ಬಣ ಬಡೆದು ತನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದ ಮಾಧವರಾಯನು, ನಾಯಕರ ಕಡೆಗೆ ಹೋರೆ ತಿರುವಿ “ನಾಯಕರೆ, ಯುರೋಪಿಯನ್ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನೀವು ಗಂಟೆ ಬಡಿದಿರಿ, ಸರಿಯಾಯಿತು; ಹೇಳೆ ನಾರಣಮ್ಮನನ್ನು ಕೂಗಿದಿರೇಕೇ?” ಎಂದು ನುಡಿದು ಹೊಳ್ಳನೆ ನಕ್ಕನು.

ಶೇಷಗಿರಿನಾಯಕರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಜಿ ಕಳೆ ಇಡುಗಿತು. ಅವರಿಂದ ಅಚಾತುಯಂತೆ ಆಗಿತ್ತು. ಅವರಂದದ್ದು, “ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ನಾಣಮ್ಮನಿಗೆ ಕಲಿಸದಿದ್ದರೆ ಬಾರಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಬರುವದು ಹೇಗೆ? ನಾನು ನಿನ್ನಿಯೇ ಈ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಈ ಉರಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೆನು. ಇದು ಹೊಸ ವಸ್ತುವಾದ್ದರಿಂದ ಹೇಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತದೆಯೋ ನೋಡಿದೆನು.”

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಹ ಬಂದಿತು. ಎಲ್ಲರೂ 'ಸಾಸರ'ಗಳಲ್ಲಿ ಚಹ ಹಾಕಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಡಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮಾಥವರಾಯನು ಚಹವನ್ನಾನ್ನಾದಿಸಿ, "ಚಹ ಮಾತ್ರ ಸಮೋಽತ್ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ" ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನುಡಿದನು. ಭಾಮಕ್ಕನು ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು.

ಮರುದಿವನ ಶೇಷಗಿರಿನಾಯಕರು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ನಾನು, ಅವರ ಸೋದರ ಸೋನೆಯೆಂದರೆ ಯಾರ ಮಗಳು? ಇಷ್ಟ ದಿವನ ಅವಳು ಅವಿವಾಹಿತಳಾಗಿ ಉಳಿದದ್ದು ಹೇಗೆ? ಅವಳ ವಿದ್ಯಾಖಾಸಂಗಗಳೇನು? ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ನಾಯಕರು ಇದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಪಳ್ಪುದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು. ಮಾಥವರಾಯನು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಶೇಷಗಿರಿನಾಯಕರ ತಾಯಿಯು ಜೋಗಂಬೆಯ ಜಗೋಪಂತ ಕಾಥವಟೆಯವರ ಮಗಳು. ದೇಶಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಇರುವ ರೂಡಿಗನುಸರಿಸಿ ತಮ್ಮಣಿನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜಗೋಪಂತರ ಮಗನಾದ ಮನೋಹರ ಪಂತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ಮನೋಹರ ಪಂತರ ಮಗಳೇ ನಾವು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಅವಿವಾಹಿತಳಾದ ಸುಂದರಿಯು. ಅವಳ ಹೆಸರು ಚಂದ್ರಭಾಗಾ. ಜಗೋಪಂತರು ತೀರಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಮನೋಹರ ಪಂತನು ಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಾಥವರಾವ ರಾನಡೆ, ವಿಷ್ಣು ಮೋರೇಶ್ವರ, ಅಗಸ್ತೀ ಮುಂತಾದ ಸುಧಾರಕಾಗ್ರಣಿಗಳ ಪಟ್ಟದ ಶಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದು, ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಪಶ್ಚಾತ್ ಮನೋಹರ ಪಂತನೇ ಮಣಿಯಲ್ಲಿಯ ಸುಧಾರಕನ ಅಗ್ರಗಣೀಯಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೋಹರ ಪಂತನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮಣಿಯಲ್ಲಿಯ ಫೀಮೇಲ ಹಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅಭಾಸಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿತದ್ದಲ್ಲದೆ ಗಾನ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕಸೂತಿ ತೆಗೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಅಭಿನವ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಿಷ್ಠಾತಳಾಗಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಮಗಳು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಯದವಳಾಗುವವರೆಗೆ ಅವಳ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲಿಂದು ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಬಂದ ವರಸಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂದೂ ಮನೋಹರ ಪಂತನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದನು. ಅವನ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಕೊನೆಗಾಣವ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ರಜಸ್ಪ್ಲೆಯಾದ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯನ್ನು ಹಳ್ಳಿಸಿದ್ದಾಯಿದ್ದರೂ ಮಾಡುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತೇ ದೂರಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಸುಧಾರಕರ ಚಿಕ್ಕಮೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಗೆ ಅನುರೂಪನಾದ ಪತಿಯು ದೊರಕುವನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆಯಿತ್ತು.

ಅಕ್ಕನ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಥವನು ದಿನಾಲು ಶೇಷಗಿರಿನಾಯಕರ ಮನೆಗೆ ಎಡತಾಕಲಾರಂಭಿಸಿದನು. "ಹಸಿವೆಯಾಗಿದೆ, ಅಕ್ಕಾ ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡು" ಎಂದು ನೆವೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೆ ಹೋಗುವನು. ಮರೆತು ಬಂದ ಬಡಿಗೆಯನ್ನು ತರಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೋಗುವನು. ಲಾಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರುವಿರೇನೆಂದು ಶೇಷಗಿರಿನಾಯಕರನ್ನು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾವತ್ತಿ

ಹೋಗುವನು. ಹೀಗೆ ಸಕಾರಣ ನಿಷ್ಠಾರಣವಾಗಿ ಮಾಡುವನು ನಾಯಕರ ಮನೆಗೆ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಭಾಮಕ್ಕನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ರುಚಿಕರವಾದ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಒಡೆಗಳನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಿದರೆಂದು ಮಾಡುವನು ಕೇಳಿದರೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದಳೆಂಬ ಉತ್ತರ ಬಂದಿತು. ರಂಗಣ್ಣನ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಅಂದವಾದ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಹೆಚೆದವಳು ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯೇ. ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವವರಳು ಅವಳೇ. ಒಳಗಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮೆಲ್ಲಿಗೆ ಬಹು ಮಂಜುಲವಾಗಿ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರಳು ತಾಲಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಹ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿತವಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರಳು ಅವಿನೀತೆಯಾಗಿ ಇದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಮೈತ್ಯಾಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಚ್ಚಲಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು ಮಾಡುವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು “ಭಾಮಕ್ಕನೆಲ್ಲಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ಆ ಲಲನೆಯು ಪರಿಪೃತ್ತಾರ್ಥ ಮುಖಿಯಾಗಿ ಎಳೆನಗೆ ತೋರುತ್ತೆ “ಮೈತ್ಯಾಳಿಯುತ್ತಿರುವರು” ಎಂದು ಬಹು ಮಂಜುಲವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. “ನಾನು ವರನು ನೀನು ಕನ್ನೆ ಏನು ಅನರಿತಾ?” ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಅವನು ಹೋರಟು ಹೋದನು.

ಮಾಡುವನಿಗೆ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯ ಹುಚ್ಚೇ ಹಿಡಿಯಿತು. ಕನನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಯೇ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯ ಹೋರತಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಡೆಗವನು ಒಂದು ದಿನ ಗಟ್ಟಿಧ್ಯಾಯ ಮಾಡಿ ಅಕ್ಕನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ಅಕ್ಕಾ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಒಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದಂದನು.

“ಏನದು?” ಎಂದು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಮುಗುಳಿನಂತೆ ನಗುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಮಾಡುವನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ಮಾತು ತಿಳಿದೇ ಹೋಗಿತ್ತು.

“ಹೇಳಿಂದರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಮಾಡುವನು ಲಜ್ಜಾರ್ಥನಾಗಿ ನುಡಿದನು.

“ಹೇಳಿ, ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಯಾತರ ಸಂಕೋಚ?”

“ನಾನು ಎರಡನೆಯು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಂತು ನಿಶ್ಚಯವೇ. ಈ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯನ್ನು ನಂಗೇಕೆ ಕೊಡಿಸಬಾರದು?”

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಚಿಕಿತಳಾಗಿ, “ಹುಚ್ಚನೀನು ನೀನು ಮಾಡುವರಾಯಾ? ಆ ಹುಡುಗೆ ಮೈನೆರೆದು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ ಅಂತೆ. ಹಿರಿಯರು ಕೇಳಿದರೆ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಕೂಡಿಯೇ ಬಡಿದಾರು!” ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿ ನುಡಿದಳು.

“ಹೀಗೆಯೇ ನಾನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸೇ?”

“ಯಾಕೆ? ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರಸಿಕೋ; ಸುಖದಿಂದ ಇರು. ಅವಳೇನು ಕುರುಡಿಯೇ? ಕುಂಟಿಯೇ? ಏನಾಗಿದೆ? ಕಲಿತು ಪಂಡಿತನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀ”.

“ಭಾಮಕ್ಕೂ, ನಿನಗಿಂತ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶ ಕೇಳಿಲಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರೀಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವಿಯೋ, ಇಲ್ಲವೋ? ನನಗೆ ಹೇಳಿಬಿಡು.”

“ಕೊಡಿಸುವುದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತಲ್ಲ ಮಾಡಬಾ, ನಿನ್ನಂಥವನಿಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕದೆ ಅವಳು ಮತ್ತಿನ್ನಾರಿಗೆ ಹಾಕುವಳು? ಆದರೆ ಮೈನೆರೆದ ಹುಡುಗೆಯನ್ನು ನೀನು ಮದುವೆಯಾದರೆ, ಜನರು ನಮ್ಮನ್ನು ಎತ್ತಿ ಇಟ್ಟಾರು; ಕಾಣದೆ?”

“ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿ ಬಿಡು. ದುಷ್ಪಂತ, ನಳರಾಜ, ಪರಾಶರ, ಅಜುಂ ಮುಂತಾದ ಮಹಾತ್ಮರು ಮೈನೆರೆದವರನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ?”

“ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೊಡುವಿರೇನು ಎಂ.ಎ. ಪಂಡಿತರೆ? ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಎದ್ದುನಿಂತು ‘ಮಹಿಳೆಯರೆ, ಸಭ್ಯಗೃಹಸ್ಥರೆ, ಎಂದು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿ ಗಳಿಗೆ ಎರಡುಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೊಡು. ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಹೋಗಲಿ.”

“ಅಂತಃಕರಣದ ಅಕ್ಕನೆಂದು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೊಟ್ಟಿ ತೋಡಿಕೊಂಡರೆ ಭಾಮಕ್ಕೂ, ನೀನು ನಗೆಯಾಡುವಿಯಾ?” ಎಂದು ಮಾಡುವನು ಹೀನಸತ್ಯನಾಗಿ ನುಡಿದನು.

“ಅಪ್ಪಾ, ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನನಗೇನೂ ತಿಳಿಯದು. ಅವರಿದ್ದಾರೆ (ಅವರೆಂದರೆ ಗಂಡ), ಬೇಕಾದಂಥ ಕರ್ತಾರಪರುಷನಾದ ನಿಮ್ಮಣ್ಣನಿದಾನೆ. ನೀನಾದರೂ ದೊಡ್ಡ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟವನು. ಮೂರೂ ಮಂದಿ ಕಲೆತು ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡಿರಿ. ಕೊಡಿಸೆಂದರೆ ಕನ್ನಾ ಕೊಡಸಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಿದ್ಧಾತ್ತು.

ನಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾನು ಮಾಡುವರಾಯನೂ ಶೇಷಗಿರಿನಾಯಕರೂ ಕಲೆತು ಬಹಳೊತ್ತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದೆವು. ಮಾಡುವರಾಯನೆಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ತನ್ನ ಹಟ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾಯಕರು ಅಂದದ್ದು: “ನೋಡಿರಿ ಮಾಡುವರಾಯರೆ, ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯರನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಒಡಂಬಡಿಸುವೆವು. ಆದರೆ ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯನ್ನು ನೀವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಸಾರ ಮಾಡುವದು ನಿಶ್ಚಯವೇ? ಏನು ಮೂರನೆಯದೊಂದು ಹೆಣ್ಣ ಗಂಟು ಹಾಕಿರೆಂದು ಹೇಳುವಿರೋ?”

“ನಾನು ಕೇವಲ ಮೂರುನೆಂದು ನೀವು ತಿಳಿದು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುವಿರೇನು ನಾಯಕರೇ?”

“ಕನ್ನಾ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿರುವದೇನು?”

“ಚಂದ್ರಭಾಗೆಯಂಥ ಸುಂದರಿಯು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಳೇನೆಂದು ಕೇಳಬೇಕೆ? ಅವಳಿಲ್ಲ ತೆಗೆಯುವಂಥದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ತೊಳೆದ ಮುತ್ತು!” ಎಂದು ಮಾಡುವನು ಹೋರೆ ಹಿಗಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

“ಇದಕ್ಕೂ ಇನ್ನೇನು ಹೇಳಬೇಕು ನಾಯಕರೆ? ನಿಮಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತಷ್ಟು?” ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆನು.

“ವೆಂಕಟರಾಯರೆ, ನೀವು ಕನ್ನಾಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿರುವಿರಷ್ಟೇ?” ಎಂದು ನಾಯಕರು ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

“ನೋಡಿದಂತಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯ, ಮಾರ್ಥವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ಕರಿಸಿರಿ. ಇನ್ನೊಮೈ ನೋಡೋಣ.”

“ಯಾರು! ಗುಂಡಕ್ಕನನ್ನು ಹೀಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬಾರದೆ!” ಎಂದು ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಗುಂಡಕ್ಕನೆಂಬ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದಾಕ್ಷಣವೇ ನಾನು ಚಕ್ಕಿತನಾದೆನು. ಮಾರ್ಥವನ ವೋತಿಯಂತೂ ಹುಚ್ಚಿಟ್ಟಿತು. “ಗುಂಡಕ್ಕನಾರು?” ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದೆನು.

“ಮತ್ತಾವ ಗುಂಡಕ್ಕ? ನಿಮ್ಮ ಅನುಜರ ಪ್ರೀತಿಯ ಹೆಂಡತಿಯೇ ಅವಳಿ. ಈಗ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಚಂದ್ರಭಾಗಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದು ನಾಯಕರು ನಹಗಹಿಸಿ ನಗುತ್ತ ನುಡಿದರು.

ಭಾಮಕ್ಕನು ಗುಂಡಕ್ಕನನ್ನು (ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹೆಸರು ಲಲಿತಾ) ಕರಕೊಂಡು ಬಂದು ನಮೈಲ್ಲಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡ ಹೇಳಿದಳು.

ಆ ದಿವಸ ನಮಗ್ಗೆಲ್ಲಿಗೂ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಹಿರಿಯರ ಎದೆಯ ವೇಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲು ಇಳಿದಂತಾಗಿ ಅವರು ಸಮಾಧಾನದ ಉನುಗ್ರರೆದರು. ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿಯೇ ಘಲಶೋಭನದ ಪ್ರಸ್ತುವಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಸುಬ್ರಾಯರಿಗೆ ತಾರು ಕಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮುಹೂರ್ತವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಾಳಿನ ಇಂಗ್ರಜೀ ‘ನ್ಯೂ ಇಯನ್‌ ಡೇ’ದ ದಿವಸ ಹೊರಟಿದೆ. ಸಂಪಾದಕರೆ, ಈ ಮಹೋತ್ಸವದ ದಿವಸವೇ ನೀವಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ದಿಸೆಂಬರದ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರೆ ಬಹಳೇ ಒಳ್ಳೇಡಾಗುವದು.

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಕೇರಳ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ಬರೆದಿರುವ ‘ತೊಳೆದ ಮುತ್ತು’ ಕರೆಯು, ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತರಿಕ ಸೌಂದರ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ತಾಕಲಾಟವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅಂತರಿಕ ಸೌಂದರ್ಯದ ಪ್ರತೀಕ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಕೆಲವೊಮೈ ಕೃತಕರೆಯನ್ನೇ ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲೊಟಕ್ಕೆ ಕಂಡುಬರುವ ವಸ್ತು, ಅಲಂಕಾರ, ಒಡವೆಗಳು, ಒನಪು-ಒಯ್ಯಾರ್ಗಳು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬಿಗೂ ಒಳ್ಳೇಯ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಆಲೋಚನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ; ಬದುಕುವಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಆ ಮನಸ್ಸು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದಲ್ಲಿ, ಬಾಹ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯವು ತನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ‘ತೊಳೆದ ಮುತ್ತು’ ಕರೆ ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯಾಗುವ ಹೆಣ್ಣು ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಹೆಸರು ಗ್ರಾಮ್ಯಭಾಷೆಯದ್ದಿಂದೂ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತಳಿಲ್ಲವೆಂದು, ಮದುವೆಯಾದರೂ ಪತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಮತ್ತೊಮೈ ಅದೇ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆಂತರಿಕ ಸೌಂದರ್ಯ ಗುರುತಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮೈ ವಿಫಲವಾಗುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

*****

ಎತ್ತ, ಪೀಠಿಕಲು ಮತ್ತು ಮುಕುಂದಯ್ಯರ ಭೋಟಿ

-ಕುವೆಂಪು

ಎತ್ತ ಪೀಠಿಕಲು ಇಬ್ಬರೂ ತಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಮುಕುಂದಯ್ಯನ ಆಣತಿಯಂತೆ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನವೆ, ಅವನು ಮುನ್ನಡೆದು ತೋಟಿದ ಅಡಕೆ ಬಾಳೆಯ ಮರಗಳ ಮಧ್ಯ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದನು. ತೋಟಿದ ಎಲ್ಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿ 'ಭೂತದ ಬನ'ದ ಷಾಗ್ರಹಾಗಿ ನಡೆದು, ಕಾಡಿನಿಂದ ತೋಟಿದ ಅಂಚಿಗೆ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸರಲಿಗೆ ತಲುಪಿದ್ದನು. ದೊಡ್ಡ, ಸಣ್ಣ ಉಂಡಿಗಲ್ಲು ಮತ್ತು ಬಂಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತೂ ನಿಂತೂ ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಸಂಜೆಯ ಮಳೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಜುಳು ಜುಳು ಮರ್ಮರದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಬೇಸಗೆಯ ಹಳ್ಳದ ನೀರು, ಇಕ್ಕೆಲ್ಲದಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ದೃತ್ಯಾಕಾರದ ನಿಬಿಡಪರಂದ ಬೇಸಗೆಯ ಹಳ್ಳದ ನೀರು, ಮರಗಳ ನೆರಳಲ್ಲಿ, ಬಿಸಿಲನ್ನೆ ಕಾಣದೆ, ಕಾಲಿಟ್ಟರೆ ಚಲೆಯಾಗುವಂತೆ, ತಣ್ಣಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಅವರು ಏಡಿ ಹಿಡಿಯುವ ತಾಣ. ಎತ್ತ, ಮುಕುಂದಯ್ಯರಿಗಂತೂ ಆ ತಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಸುಪರಿಚಿತವಾದುದಾಗಿತ್ತು.

ಮೊದಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದ ಮುಕುಂದಯ್ಯನಿಗೆ ಅನೇಕ ಮಥುರ ಸುಂದರ ಸಾಹಸಮುಯ ಘೋಷಾನುಭವಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ, ಆ ತಾಣದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಯಿಂದಲೇ ಏನೂ, ಭಾವಕೋಶ ತುಂಬಿ ಅರಳಿದಂತಾಗಿ, ಸಂಸ್ಕಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನ ಬಾಲಕತ್ವ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾರಿತು. ಏನೂ ಒಂದು ವಿನೋದವನ್ನು ನೆನೆದು ಹಳ್ಳದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಮಟ್ಟಿನ ಹಿಂದೆ ಅವಿತು ಕುಳಿತನು.

ತನುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಗೊಣಗೊಣ ಮಾತಾಡುವ ಸದ್ಗು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು, ಮುಕುಂದಯ್ಯ ತಾನು ಆಲೋಚಿಸಿದ್ದ ವಿನೋದವನ್ನು ಗುರಿತಪ್ಪದಂತೆ ಎಸಗಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಜಾಗ್ರತನಾಗಿ, ಆ ದಿಕ್ಕನ್ನೆ ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತನು. ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹಳ್ಳದ ದಂಡೆಯ ಹಳು ಅಲುಗಾಡಿತು. ಎತ್ತ ಪೀಠಿಕಲು ಒಬ್ಬರ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬರು ಹಳ್ಳದ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಸುಗಲ್ಲಿಗೆ ನೆಗೆದು ನಿಂತು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದರು. ತನಗಾಗಿಯೆ ಹುಡುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದೂ ಮುಕುಂದಯ್ಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರು ಬರುವುದು ಏಕೆ ತಡವಾಯಿತು ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಿತು: ಪೀಠಿಕಲು ಕೈಲೋಂದು ಹಾಳೆಕೊಟ್ಟೆ ಇತ್ತು; ಎತನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೋಗನಾದ ಹೊಂಬಾಳೆ ಮುಕುಂದಯ್ಯನ ಆಶೀಯನ್ನು ಕೇರಳಿಸುವಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತೋಟಿದಲ್ಲಿ ಉದುರಿ ಬಿಡ್ಡಿದ್ದ ಅಡಕೆಯ ಹಾಳೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು, ಕೊಟ್ಟೆ ಪೂಡಿ, ಬಿದಿರ ಕಣೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟೆ ಕಡ್ಡಿ ತಯಾರಿಸಿ, ತರುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಿದರುತ್ತದೆಯೆ? ಇನ್ನು ಹೊಂಬಾಳೆ? ಬಿಡ್ಡಿದ್ದಾದರೂ ಇರಬಹುದು; ಅಥವಾ ಮರವನ್ನು ಒರಕಿ ಕಿತ್ತದ್ದಾದರೂ ಇರಬಹುದು.

“ಎಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಯಿತು ಈ ಅಯ್ಯ? ಚಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಹಿಡುಕೊಂಡು ಹಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯಲು ಹೊರಟಿತೋ?” ಎಂದು ಮುಸುಂದಯ್ಯ ಕಾಣದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಏತ ಮುಂದೆ, ಪೀಠಿಕಲು ಅವನ ಹಿಂದೆ, ಹಳ್ಳಿದ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿಂದ ಕಲ್ಲಿಗೆ ನೆಗೆಯುತ್ತಾ ಮುಂಬರಿದರು.

ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಿಗದ ಪಡ್ಡೆಕರುವಂತೆ, ತೆಳ್ಳಿಗಿದ್ದರೂ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಅಂಗೋಪಾಂಗದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕಲ್ಲಿಂದ ಕಲ್ಲಿಗೆ ನೆಗೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಏತನಿಗಂತಲೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮುಸುಂದಯ್ಯನ ಮನವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಚೆಲುವೆಯಾಗಿ ಕಂಡಳು. ಮಲೆನಾಡಿನವರಂತೆ ಸೋಂಟಕ್ಕೆ ಸೀರೆ ಸುತ್ತಿ, ಗೊಬ್ಬಸೇರಗು ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟಿ, ಪಲ್ಲಿ ಹೊದ್ದು, ಹಣಗೆ ಕುಂಕುಮವಿಟ್ಟು, ಕಿವಿಗೆ ಬುಗುಡಿ, ಕೊರಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಕೆ, ಕೈಗೆ ಬಳಿ ಕಡಗ, ಕಾಲುಬೆರಳಿಗೆ ಸುತ್ತುಗಾಲುಂಗುರ ಹಾಕಿ ಸಿಂಗರಿಸಿದರೆ- ಪೀಠಿಕಲು ಯಾವ ಮಲೆಯ ಹೆಣ್ಣಿಗೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡನು! ಬಣ್ಣ ತುಸು ಬೆಳ್ಳಿಗಿದ್ದರೆ ತಾನು ಒಲಿದಿರುವ ಹೂವಳ್ಳಿ ಚಿನ್ನಮೃಗೆ ಸಮಸ್ವರ್ಥಿಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳ್ಲವೇ?...

ಇನ್ನೂ ಏನೇನೂ ಆಲೋಚನೆಗಳು ನುಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವೋ? ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಏತ ಅವನು ಅಡಗಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಹೊದೆಯನ್ನು ದಾಡಿ, ತನ್ನ ಹಿಂದುಗಡೆ ಆ ಹೊದೆಗೆ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ ಪೀಠಿಕಲು ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದನು. ಸುಸಮಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮುಸುಂದಯ್ಯ ಕಾಡು ಮರುದನಿ ಕೊಡುವಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ಹುಲಿ ಅಬ್ಬರಿಸುವಂತೆ, ‘ಆಆಹ್!’ ಎಂದು ಕೂಗಿ ಇಬ್ಬರ ಮಧ್ಯ ಹಾರಿದನು.

“ಅಯ್ಯಪೋ!” ಎಂದು ಚೇರಿಬಿಟ್ಟಿಂದು ಪೀಠಿಕಲು!

“ಎಂಥ ಭರ ಹೆದರಿಬಿಟ್ಟು ನಾನು! ಹಹ್ಹಹ್ಹ” ಎಂದು ಏತ ನಗತೊಡಗಿದನು. ಪೀಠಿಕಲುಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂದು ತುಳು ಮಾತಾಡುವ ಗಟ್ಟಿದವರ ಕನ್ನಡದ ವಿರಳಾಕ್ಷರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ “ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ಅವ್ವಯ್ಯ ಆನುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ನೀವು! ಇನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ಮುಸುಂದಯ್ಯನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ, ತನಗೂ ನಗೆ ತಡೆಯಲಾರದೆ ನಕ್ಕಬಿಟ್ಟಿಂದು.

“ನನ್ನ ಮದುವೆ, ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗಿರಲಿ. ನಿನಗೇಗ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂತಲ್ಲ? ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು? ಎಲ್ಲಾ ಕಾಣೋದಿಲ್ಲ!” ಎಂದು ನಗು ನಗುತ್ತಲೇ ವಿನೋದವಾಡಿ ಹುಡುಕುವಂತೆ ಸುತ್ತ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದನು.

ಕರಿ ಮೊಗವೂ ನನು ಕೆಂಪಾಗುವಂತೆ ನಾಚಿ ಪೀಠಿಕಲು “ಇಸ್ವಿ! ಏನ್ಯಾಯಾ? ಏನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿರಿ!” ಎನ್ನುತ್ತಾ ದೂರ ಸರಿದು ಏತನ ಮರೆಗೆ ಹೋದಳು. “ಎಲ್ಲಿತ್ತೂ ಈ ಹೊಂಬಾಳಿ? ಬಿದ್ದಿತ್ತೂ? ಹತ್ತಿ ಉದುರಿಸಿದರೋ?” ಏತನ ಕೈಲಿದ್ದ ಹೊಂಬಾಳಿಯನ್ನು ಕರುಬಿನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಕೇಳಿದನು ಮುಸುಂದಯ್ಯ. “ಬಿದ್ದಿತ್ತು.” ಉತ್ತರಿಸಿದ ಏತನ ಮುಖದ ನಗೆಯ ಭಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಮುಸುಂದಯ್ಯ “ನುಳೊಳ್ಳಿ ಬದೊಂದ್ದು? ನಿಜ ಹೇಳಿ” ಎಂದನು.

ಏತನ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಪೀಠಿಕಲು ನಗುತ್ತಾ “ಇಲ್ಲಯ್ಯ, ಹತ್ತಿ ತೆಗೆದದ್ದು!”

“ಯಾರು ಹತ್ತಿದ್ದು? ನೀನೋ ಅವನೋ?”

“ಇಸ್ವಿ, ಅಯ್ಯ, ಏನು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ? ನಾನು ಯಾಕೆ ಹತ್ತಲಿ ಅವನೇ ಹತ್ತಿ ಕುಯ್ದರ್ದು.”

ಪೀಂಚಲು ಎತನೊಡನೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಆಡಿದ್ದ ಪಕವಚನವನ್ನೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಇನ್ನೂ ಬಹುವಚನಕ್ಕೇರುವಷ್ಟು ಕೃತಕವೂ ದೂರವೂ ಅಗಿರಲಿಲ್ಲ. “ಒಹೋ, ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ನೀನೀಗ ದೊಡ್ಡ ಹೆಗ್ಡಿತ್ತ ಅಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯ! ಅಗಲ್ಲ ನೀನೇ ಮರ ಹತ್ತಿ ಹೊಂಬಾಳೆ ಕಿತ್ತಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ ನಮಗೆ?”

ಪೀಂಚಲು ತನ್ನ ವಿವಾಹಮಾರ್ಗ ಬಾಲ್ಯಸಾಹಸಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಹರಿತಾಗಿ, ಆದರೂ ಭತ್ಸ್ವನೆಯ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು. ಮುಕುಂದಯ್ಯನ ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ನೇತ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ನೇತ್ರಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಧಿಸುವಂತೆ ದೀಘಾದಪಾಂಗದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ, “ಈ ಅಯ್ಯ ಏನೆಲ್ಲ ನೆನಪು ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ!”

“ಒಳ್ಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಹೊಂಬಾಳೆ. ಇತ್ತಕೊಡು ನನಗೆ. ಇವತ್ತು ಅವ್ವನ ಹತ್ತ ನಂಗೆ ಬಳ್ಳೆ ಹಾಕಬ್ಬಾಡ ಅಂತಾ ಹೇಳಿತ್ತೇನಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಉಣಿತ್ತೇನಿ” ಎಂದು ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಕೈ ನೀಡಿದನು. ಏತ ಅದನ್ನು ಅವನು ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎಳಿದುಕೊಂಡು “ಬ್ಯಾಡ ಅಯ್ಯ, ಇವಳು ಮುಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ” ಎಂದನು.

“ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಏನಾಯೋ? ಕೊಡೋ.” ತಾನು ಹೇಳಿದುದು ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದ ತನ್ನ ಹುಡುಗ ಒಡೆಯನ ದಾಂಪತ್ಯನುಭವವಿಲ್ಲದ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನನು ಕಿನಿಸಿದಂತೆ (ಕೋಪ) “ನಿಮಗೆ ಅದೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗದಿಲ್ಲ. ಅಯ್ಯಾ” ಎಂದ ಏತ, ಹೊಂಬಾಳೆಯನ್ನು ಪೀಂಚಲು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಹೆಗಲ ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹಳ್ಳಿದ ದಂಡೆಗೆ ಎಸೆದು, ಕಪ್ಪೆ ಹಿಡಿಯಲು ಹಳ್ಳಿದ ಬಂಡೆಸಂದಿಯ ನಡುವೆ ನಿಂತಿದ್ದ ನೀರಿಗೆ ಬಾಗಿದನು. ತನು ತೇಜೋಭಂಗವಾದಂತೆ ಮುಖಮ್ಮಾನನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮುಕುಂದಯ್ಯನನ್ನು ಕಿರುನಗೆವೆರಸಿ ನನುನಿಟ್ಟಿಸಿ, ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮಾತನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಮೀವಿಯಿಂದ ಪೀಂಚಲು ಹೊಂಬಾಳೆಯನ್ನೂ, ಹಾಳೆಕೊಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ಏತನ ಕಂಬಳಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ದಡದ ಮೇಲಿಟ್ಟು, ಕಪ್ಪೆ ಹಿಡಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ಗಂಡನೆಡೆಗೆ ಹೋದಳು.

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಕುವೆಂಪು ಅವರ ‘ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧುಮಗಳು’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಅಯ್ದಭಾಗದಿಂದ ಈ ಪತ್ಯವನ್ನು ಅಯ್ದಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ನಿತ್ಯಹರಿಷ್ಟಣದ ಕಾನನದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು, ಕಾಡು ಮತ್ತು ಜನಗಳ ನಡುವಿನ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನಗಳ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಯುವುದೇ ಕಾಡು ಮತ್ತು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ನದಿ, ಹಳ್ಳ, ಗಿಡ-ಮರಗಳು ಮತ್ತು ಜೀವಿಗಳ ನಡುವೆ. ಏತ, ಪೀಂಚಲು ಮತ್ತು ಮುಕುಂದಯ್ಯರಿಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಪ್ರತಿದಿನವು ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನದಾ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಡುವೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ, ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ನಿತ್ಯನಾತನವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಗಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುವವರೆಗೂ ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವು ವಿಕಸಿತವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

*****

ಓದುಪತ್ರ:

ಶ್ರೀಮತಿ-ವಜ್ರಜಂಫರ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವ

-ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರ (ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ)

ಮಗನ ವಿವಾಹ ವೈಭವವನ್ನು ಕಂಡು ವಸುಂಧರೆಯು ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯತನಕ ಅನಂದವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಳ್ಳು. ವಜ್ರಜಂಫರನು ಮನ್ಯಧನಂತಿರುವನು; ಶ್ರೀಮತಿಯ ಮುಂದೆ ರತ್ನಿಯು ಏತಕ್ಕೂ ಬೇಡ. ವಜ್ರಜಂಫರನು ಮನಮೋಹಕನಾಗಿರುವನು, ಶ್ರೀಮತಿಯು ಸರಾಂಗ ಸುಂದರಿ. ದೇವದಂಪತಿಗಳಂತಿರುವ ಈ ಶ್ರೀಮತಿ ವಜ್ರಜಂಫರು ಆದಶ್ರೇ ದಂಪತಿಗಳಾಗಲಿ ಎಂದು ಹೀಗೆ ಉರಿಗೆ ಉರೇ ಹಾರ್ಡ್‌ಸಿತು. ಅರಮನೆಯ ಶೋಭೆಯನ್ನು ಹೇಳತೀರದು.

ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ರಾಜರು ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ರತ್ನಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ ಪೀಠಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಕಂಬಗಳು ಮೇರೆದವು. ಮಂಟಪದ ಸ್ಥಳಿಕ ಭಿತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನರ ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬಗಳು ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿ ಜಿತ್ರ ಸಮೂಹವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾಯಿತು. ನೆಲವನ್ನು ನೀಲರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಣಿಮಾಡಿದರು; ಅಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿರುವ ಕುಸುಮಗಳಿಂದ ಆ ನೆಲವು ನಕ್ಷತ್ರ ರಾಶಿಯಿಂದ ಕಂಗೋಳಿಸುವ ನೀಲಾಕಾಶದಂತೆ ತೋಳಿಗಿತು. ಮಂಟಪದ ನಡುವೆ ತೂಗು ಹಾಕಿದ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳು, ನೊರೆಯೋಡಗೂಡಿದ ತಾವರೆದಂಟುಗಳನ್ನು ತೂಗುಹಾಕಿರುವಂತೆ ಕಂಗೋಳಿಸಿದುವು. ಜನರ ಅನುರಾಗವೇ ವಿವಾಹ ವೇದಿಕೆಯಾದಂತೆ ಪದ್ಮರಾಗ ರತ್ನಮಯವಾಗಿ ವೇದಿಕೆಯು ವಿರಾಜಿಸಿತು. ಸುಣಿ ಬಳಿದುದರಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿಂಬೆಳಕನ್ನು ತೂರುವ ಶಿಖರಗಳು ದೇವ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ನಗುವಂತೆ ಕಂಗೋಳಿಸಿದುವು. ಮಂಟಪವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಿಂದ ವೇದಿಕೆಯು ಬಳಿಸಿ ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ತಡೆದು ಸೀವೆಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿತು. ಮಂಟಪದ ಗೋಪರವು ರತ್ನನೀರ್ಮಿತವಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ಚೆಲ್ಲುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ವಿರಾಜಿಸಿತು. ಸಮಸ್ತ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಂಟಪದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ವಿರಚಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಂಗಲ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಇಟ್ಟ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಶೋಭಿಸಿತು.

ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಶುಭ ದಿವಸದಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತೋರಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಸ್ವರ್ಗದಂತೆ ಸಂಪದ್ಯಕ್ತವಾದ ನಗರದಲ್ಲಿ, ದುಂಬಿವಿಂಡು ಮುತ್ತಿ ರೆಖ್ಯೋಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಷ್ಟಿಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿ, ಗಂಧದಿಂದ ಸಾರಿಸಿದ ರಾಜಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮಣಿ ಬಲದಿಂದಲೂ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿ ಕನಕ ಕಲಶಗಳಿಂದ ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ವಧೂವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ವಜ್ರಜಂಫರ ವಿವಾಹದ ಅಭಿಷೇಕವಾಗುವಾಗ ಅಂತಃಮರವೇ ನತೀಸಿತು. ಮಂಗಲ ಸ್ವಾನವಾದ ಕೂಡಲೇ ವಾರಾಂಗನೆಯರೂ, ಗರತಿಯರೂ, ನಾಗರೀಕರೂ ವಧೂವರರನ್ನು ಹಾರ್ಡ್‌ಸಿ ಮಷ್ಟಿಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಸೇಸೆಯನಿಕ್ಕಿದರು. ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಯಂತಿರುವ ಮತ್ತು

ಕಾಂತಿಮಯವಾದ ರೇಷ್ಟೆ ವಸ್ತುವನ್ನು ವರ್ಧಾವರರು ಧರಿಸಿದರು. ಅಲಂಕಾರ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ವರ್ಧಾವರರನ್ನು ಮೂವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕೂರಿಸಿ ಆಭರಣಗಳೀಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ವರ್ಧಾವರರು ಚಂದನವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಚಂದನದ ತಿಲಕವನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಜಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅವರು ಹರಿಚಂದನದಿಂದ ಕಂಗೋಳಿಸುವ ತಮ್ಮ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಕತ್ತ ಪಂಕ್ತಿಯಂತೆ ಕಾಳಿವ ತೋರ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ವರ್ಧಾವರರು ತಲೆಗೆ ಕುಸುಮ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ನೀಲಪರ್ವತ ಶಿಬಿರದ ಸೀತಾನದಿಯಂತೆ ರಾರಾಜಿಸಿತು. ಇವರು ಕಣಾಭರಣವನ್ನು ಧರಿಸಿದಾಗ ರನ್ನಗಾಂತಿಯು ಹರಡಿ ಇವರ ಮುಖಕುಲಗಳ ಶೋಭೆಯು ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಶರತ್ಕಾಲದ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಹಾಗೂ ಕಮಲನಾಳಗಳ ದಾರದ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ಮಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗಳು ಮೊಣಕಾಲ ತನಕ ಜೋತು ಬಿದ್ದವು. ವರ್ಧಾವರರ ತೋಳಳಿಗಳು ಕಲ್ಪತರುವಿನ ರೆಂಬೆಗಳಂತಿದ್ದು ತೋಳಳಿಬಂದಿ, ಭುಜಕೀರ್ತಿ, ಉಂಗುರ ಮುಂತಾದ ಆಭರಣಗಳೀಂದ ವಿರಾಜಿಸಿದವು. ಮನ್ಯಥನೆಂಬ ಆನೆಯ ಜಯಫೋಷದ ವಾದ್ಯದಂತೆ ಈ ವರ್ಧಾವರರು ಕಿಂಕಿಣಿಗುಟ್ಟುವ ಹದಿನಾರು ಎಳೆಗಳಿರುವ ಗೆಜ್ಜೆ ಡಾಬನ್ನು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದರು. ಭ್ರಮರ ನಿನಾದ ಶೋಭಿತವಾದ ಕಮಲಗಳಂತೆ ರತ್ನದ ಕಾಲಂದಿಗೆಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೂಡಿ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಹಾದಗಳು ಶೋಭಿಸಿದವು. ಸಹಜ ಸುಂದರಾಕಾರವುಳ್ಳ ಈ ವರ್ಧಾವರರಿಗೆ ಅಲಂಕಾರವೇ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಚರಣೆಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿಡ್ದು ಇವರು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸ್ವಯಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಂತಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಮತಿಯು ಒಂದು ಕಡೆ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಅಲಂಕರಿಸಿದರೇ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಸ್ವಯಂ ವಸುಂಧರೆಯಂತಿರುವ ವಸುಂಧರೆಯು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಅನಂತರ ರತ್ನ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ವರ್ಧಾವರರನ್ನು ವಿರಾಜಮಾನಗೊಳಿಸಿದರು. ರತ್ನದೀಪಾಲಂಕೃತವಾಗಿ, ಮಂಗಲ ದ್ರವ್ಯಗಳೀಂದ ಸಿಂಗರಗೊಂಡು, ವರ್ಧಾವರರನ್ನು ತಳೆದಿರುವ ವಿವಾಹ ಮಂಟಪದ ವೇದಿಕೆಯು, ದೇವದಂಪತೀಗಳು ವಿರಾಜಮಾನಾಗಿರುವ ಮೇರುಪರ್ವತದ ತಟದಂತೆ ಕಂಗೋಳಿಸಿತು. ಅನಂತರ ಜಿನಗಂಥೋದಕದಿಂದ ವರ್ಧಾವರರ ಮನ್ತ್ರಕವನ್ನು ಹವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ನಿಗಿನಿಗಿಸುವ ಬಂಗಾರದ ಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಅವರನ್ನು ಕೂರಿಸಿದರು. ರತ್ನಖಚಿತವಾದ, ಮುತ್ತಗಳೀಂದ ಸಿಂಗರಗೊಂಡ ಬಂಗಾರದ ಗಿಂಡಿಯನ್ನು ವಜ್ರದಂತನು ತನ್ನ ನೀಳವಾದ ಕೈಗಳೀಂದ ಎತ್ತಿದನು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕದ ತಳೀರನ್ನು ತಳೆದ ಬಂಗಾರದ ಗಿಂಡಿಯ ವರ್ಧಾವರರ ಹಸ್ತ ಪಲ್ಲವದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಅನುಕರಣ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಂಗೋಳಿಸಿತು. ‘ನೀವುಗಳು ಚಿರಕಾಲ ಬಾಳಿರಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಗಿಂಡಿಯಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ನೀರು ಆ ವರ್ಧಾವರರ ಕರಪಲ್ಲವದ ಮೇಲೆ ಹರಿಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಆ ನೀಳೋಳಿನ ವಜ್ರಜಂಘನು ಶ್ರೀಮತಿಯ ಮೃದು ಸ್ವರ್ಶಸುಖದಿಂದ ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿ ಆನಂದದಿಂದ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲಾಪ್ರತಿಮೆಯು ಚಂದ್ರಕಿರಣ ಸ್ವರ್ಶದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸ್ವವಿಸುವಂತೆ, ವಜ್ರಜಂಘನ ಕರಸ್ವರ್ಶದಿಂದ ಶ್ರೀಮತಿಯು ಬೆವರಿದಳು. ಮಳೆ ಸುರಿದು ಭೂಮಿಯು ತಂಪಾನುವಂತೆ ವಜ್ರಜಂಘನ ಸ್ವರ್ಶದಿಂದ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಬಹುದಿನಗಳ ಸಂತಾಪವು ಮಾಯವಾಯಿತು. ಎತ್ತರವಾದ ಕಲ್ಪತರುವಿಗೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಕಲ್ಪವಲ್ಲಿಯಂತೆ ವಜ್ರಜಂಘನನ್ನು ವರಿಸಿ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಶೋಭೆ ವೃದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಸ್ತ್ರೀಸಂಕುಲ ತಿಲಕೆಯಾದ ರತ್ನಯನ್ನು ಪಡೆದು ಮನ್ಯಥನು ವಿರಾಜಿಸುವಂತೆ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು

ವಜ್ರಜಂಫನೂ ರಾರಾಜಿಸಿದನು. ನಿಶೀಲ ಜನಾನಂದಕಾರಿಯೂ ಸುಪಕರವೂ ಆದ ಶ್ರೀಮತಿ ವಜ್ರಜಂಫರ ಮದುವೆಯು ಗುರುಹಿರಿಯರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು. ಶ್ರೀಮತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಅನ್ವಯಾವಾಯಿತು ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

(ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಪುನವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದು, ಆ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ, ಶ್ರೀಮತಿ-ವಜ್ರಜಂಫರ ವಿವಾಹವು ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು. ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವ ವೈಭವದ ವರ್ಣನೆ, ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಪದಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಯು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀಮತಿ-ವಜ್ರಜಂಫರ ವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಥೂವರರಿಬ್ಬರು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದರ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಭಾಷೆಯೂ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಸೌಂದರ್ಯವೆಂಬುದು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು, ಕೃತಕ ಅಲಂಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.)

*****

ಆಶಯ: ದೇಸೀಯತೆ

ದೇಸೀಯತೆ ಎಂಬ ಪದವು ಸ್ಥಳೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳ ಜೀವನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನದ ಭಾಗವಾಗಿರುವ ಭಾಷೆ, ಆಲೋಚನೆ, ಆಹಾರ, ವೇಷ-ಭಾಷಣ, ಕಲೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜೈವಧ ಪದ್ಧತಿ, ಮುಂತಾದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಆಲೋಚನೆ, ಭಾಷೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಬಾಹ್ಯ ಚಿಂತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಲೋಚನೆಗಳ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ದೇಸೀಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಪೆಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ, ತನ್ನ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯ ಅಥವಾ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ಆಹಾರ, ಕಲೆ-ಸಾಹಿತ್ಯ, ಉದ್ಯೋಗ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ಸ್ಥಳೀಯತೆ ಅಥವಾ ದೇಸೀಯತೆಯು ತನ್ನತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದೆ ಮೂಲ ರೂಪದೊಂದಿಗೆ ಹೊಸದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತ್ತಾ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಜನಪದ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸ್ಥಳೀಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿದೇಶಿ ಚಿಂತನೆಗಳ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಮೂಲರೂಪವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇಂಥಹ ದೇಸೀಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪರ್ಯಾಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

*****

ಆಶಯ ಪಠ್ಯ:

ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಪರೂಪದ ಕಲೆ ಗಮಕ

-ಎಂ.ಆರ್.ಕೇಶವ

ಗಮಕ ಕಲೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಸೂಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತದ ರಾಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಹಾಡುವ ಹಾಗೂ ನವರಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ, ಸೂಕ್ತವಾದ ರಾಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಹಾಡುವ ಕಲೆಯೇ ಗಮಕ ಕಲೆ. ಈ ರೀತಿ ಹಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯವಾಚನ ಅಥವಾ ಕಾವ್ಯಗಾಯನ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಜೋತೆಜೋತೆಗೆ ಕಾವ್ಯದ ರಸಮಣ ವಿವರಣೆಯೂ, ಅಂದರೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಗಮಕ ಗಾಯನ-ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಒಂದು ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಿ ಏರ್ಪಡುವುದುಂಟು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶುಭ ಅಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ, ಉರಿನ ದೇವರ ಉತ್ಸವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗಮಕ ವಾಚನ-ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ವಾಚನ ಮಾಡಿ ಕಾವ್ಯಗಾಯನ ಅಥವ ವಿವರಣೆಗಳ ಸ್ವಾದವನ್ನು ಜನರು ಸವಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿ ಹಾಡುವವರನ್ನು 'ಗಮಕ'ಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಗಮಕ ಕಲೆಯು ಯಾವಾಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟವೇ. ಅದಿಕವಿ ವಾಲ್ಯೇಕಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ನಂತರ ಲವಕುಶರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹಾಡಿಸಿದರೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಲವ ಕುಶರನ್ನು ಆದಿ ಗಮಕಿಗಳು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಪರಿಶೀಲನುವುದಾದರೆ, ವಾಲ್ಯೇಕಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ. ಲವಕುಶರು ಹಾಡಿರುವುದೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ. ಸಂಸ್ಕೃತವು ಯಾವೋಂದು ರಾಜ್ಯದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ ಗಮಕವು ಕನ್ನಡದ ಹೊರತು ಇನ್ನಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಹೆಚ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗಮಕ ಪರಂಪರೆಯು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೆಲವು ಗಮಕಿಗಳನ್ನು ಸ್ಕೃತಿನುವುದಾದರೆ, ಬಿಂದೂರಾಯರು, ಕೃಷ್ಣಗಿರಿಯ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು, ಕಳವೆ ಸಂಪತ್ತಕುಮಾರಾಚಾರ್ಯರು, ಜೋಳದ ರಾಶಿ ದೊಡ್ಡಣಿಗೌಡರು, ರಾಮಾಶಾಸ್ನಿಗಳು, ಮೈ.ಶಿ.ಅನಂತ ಪದ್ಮನಾಭರಾಯರು ಬಿ.ಎನ್.ಎನ್. ಕೌಶಿಕಿರವರು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಹೆಸರಾಂತ ಗಮಕಿಗಳು ನೂರಾ ಏವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಈಚಿನವರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ನಮಕಿಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗಾಯನ ಮಾಡುವ ಕಾವ್ಯಗಳು ಇಂತಿವೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕನಾಟ ಭಾರತ ಕಥಾಮಂಜರಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಶ ಕವಿಯ ಜ್ಯೋಮಿನಿ ಭಾರತ, ನರಹರಿ ಕವಿಯ ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ, ರಾಘವಾಂಕನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ, ಕನಕದಾಸರ ನಳಿಕರಿತ್ತೆ, ಪಂಪ ಭಾರತ, ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧ, ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ, ಕುವೆಂಪುರವರ ರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲದೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರೂಪವಾಗಿ ನಮಕಿಗಳು ಹಾಡುವುದುಂಟು.

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತದ ರಾಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ತಾಳಬದ್ದವಾಗಿ ಹಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಾಳದ, ಲಯದ ಚೌಕಟ್ಟು ನಮಕಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮಕಿಯು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಶೃಂತಿಬದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ವಷ್ಟ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಾಂದಿಗೆ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾವವನ್ನು ಅರಿತು ರಾಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮಕ ವಾಚನಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ ಅತ್ಯಂತ.

ಪೊನ್ನ ಕವಿಯ ಶಾಂತಿ ಮುರಾಣದಲ್ಲಿ, ಕವಿ, ನಮಕಿ, ವಾದಿ, ವಾಗ್ನಿ, ಪಂಡಿತರ ಮಹತ್ವದ ಕುರಿತು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕವಿ, ನಮಕಿ, ವಾದಿ, ವಾಗ್ನಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಪಾತ್ರವೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯರಥಕ್ಕೆ ನಮಕವೇ ಅಶ್ವಶಕ್ತಿ. ನಮಕವಿಲ್ಲದ ಕಾವ್ಯಮೂಚೆ ದೇವರು ಇಲ್ಲದ ದೇವಾಲಯವಿದ್ದಂತೆ. ಕೇವಲ ವಾಚನದಿಂದ ಕಥಾ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಅರಿವು ಆಗದಿರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರರು ಕಥಾವಿವರಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಥೆಗೆ ಸ್ವಷ್ಟತೆ ದೊರಿಯುತ್ತದೆ. ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಂತೆ, ಕಥೆ ಉಪಕಥೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಶೋತ್ರಗಳಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

*****

ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಪ್ರಸಂಗ

-ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ

ಸಾಕವ್ವ ಮಾಮೂಲಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದು ‘ಕೊನ್ನೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವ್ವ ಸಿವೇ... ಅದ ಸಾಕಾಕ ನಾ ಎಷ್ಟು ವಾಡುಪಟ್ಟಿದ್ದವು ದೇವೇ..... ಅಯೋ ನನ್ನ ಮನ ದೇವೇ, ಹಾಳು ಮುರುಮಗೇ.... ನೀನು ಕಣ್ಣ ಬುಟ್ಟಿಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀಯೋ..... ಇಲಾಳ, ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿಂಡು ಕೂತಿದ್ದೀಯೋ.....’ ಎಂದು ಹೇಜಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಳಾನಲ್ಲಿದ್ದ ಉದುಕವನ್ನು ರೋಗಿಷ್ಟು ಹೈದನ ನಾಲುಗೆ ರುಚಿ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೆಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾಳಣಿ ಜೀಲದ ಅರ್ಥದಷ್ಟನ್ನು ಎದ್ದಿದ್ದ ಬೆಂಕಿ ಉರಿ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಸುರಿಯಲು, ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಚಲ್ಲಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಗುಡ್ಡೆ ಆಯ್ದು. ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕವ್ವ ಗೋಡೆಗೊರಗಿ ಕಾಲು ನೀಟಿ ಕೂತು ತಲೆ ಸುತ್ತಲೂ ಜೊಯೋ ಎನ್ನತ್ತಿದ್ದ ಸೊಳ್ಳೆಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕುಂತ ಅವ್ವನ ವೋಬಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳಕೋಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳಕನ್ನು ಆ ವೋಬ ಹೀರುತ್ತ ಸಾಕವ್ವ ಉರಿಯತ್ತ ಕುಂತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಾಳಣಿ ಬಾಯಿಗೆರಡು ಕಾಳಿಟ್ಟು ‘ಅಪ್ಪೇ ಬಾ... ಅಲ್ಲಾಕ ಕುಂತಿದ್ದಿ’ ಅಂತಲೆ ಸಾಕವ್ವ ‘ಬಾಪ್ಪು ಸಿವ್ವೂ’ ಎಂದು ಕರೆದಳು.

ಇಳೀಯದೇರುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಂಕಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಾಕವ್ವ ಶಿವ್ವೂ ಕೂತರು. ಆ ಬೀಂಕಿ ಉರಿ ಭೂಮತಾಯ ನಾಲುಗೆಯಂತೆ ಹೋಗೆ ಕಕ್ಕುತ್ತ ಸೊಳ್ಳೆ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಾದಿಗಳ ಉನುರು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು ಹಟ್ಟಿಯ ನಾಕಾ ಮೂಲಕೂ ಬಾಚುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಳಣಿನ ಹೆಡ್ತಿ ತರಲೆಮುರಳೇನ ಉರಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತ ನಡುಮನೆಗೆ ‘ಬನ್ನವ್ವ ಅದೇನಾ ಮಾಡಿರಿ’ ಅಂದಳು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಗೌರಮ್ಮೆ ಪುಟಗೋರೀರು ಬಂದರು. ಪುಟಗೋರಿ ವೋಬಕ್ಕೆ ಆ ಬೀಂಕಿಬಿದ್ದ ಅವಳ ವೋಬದಿಂದಲೇ ಬೇಳುಕು ಅನ್ನೋದು ಹುಟ್ಟಿ ಉಳಿದ ಕಡೆಗೆ ಹೊಂಟಂತಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಗುಡ್ಡೆಗೆ ಕಯಾಕುತ್ತ ಸಿವೇನ ಬೆಂಕಿಗೆ ಎನೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗಂಡನ ಕಣ್ಣನ್ನೇ ತಿವಿಯಲು ಕಾಳಣಿನ ಹೆಡ್ತಿ ಬೀಂಕಿ ಉರುಬುತ್ತಿದ್ದವೆಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ವೋಬ ತಗುದು ಚಲುವಮ್ಮುಗೆ ‘ತಾಯೆ ಬಾ ನೀನೂವಿ’ ಅಂದಳು. ಚೆಲುವಮ್ಮೆ ‘ಎಕ್ಕ ಮನಿಕಂಡವಕನಾ ಬುಡಿ ಅಕ್ಕಯಾ’ ಅಂದಳು. ಕಾಳಣಿನ ಹೆಡ್ತಿ ‘ಅದೊಳ್ಳೆ ಸರಿಕನಾ, ಎಕಳ ಏಳಸಂಡು ಬವ್ವ’ ಅಂದು ಎದ್ದು ಕರುಮನೆಗೆ ಬಂದು ಚಲುವಮ್ಮನ ಎರಡನೆ ಹೈದನ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅದರ ಕೈ ಹಿಡುದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು.

ಚಲುವಮ್ಮೆ ಮಲುಗಿದ್ದ ಕೂಸಿಗೆ ದುಪ್ಪಟಿ ನರಿ ಮಾಡಿ ಉಳಿದೆರಡ ಪಿನುಗುಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕಣ್ಣಜ್ಜಿತ್ತಿದ್ದ ಅವುಗಳ ಒಂದೊಂದು ಕಯ್ಯ ಹಿಡುದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಾಳಣಿನ ಹೆಡ್ತಿ

ಕೂರಿಸಿದಳು. ಜಲುವಮ್ಮೆ ಕೂತವಳು ಮತ್ತೆದ್ದು ಕಿರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸೋಳ್ಣು ತಂದು ಹೆಟ್ಟಿಗೆ ವೇಲಿಟ್ಟಿಳು. ನೊರಮ್ಮೆ ‘ಅದ್ಯಾಕ ತಗೀರಿ’ ಅಂತಲೇ ಜಲುವಮ್ಮೆ ‘ಇಲ್ಲಿ ಬುಡಿ’ ಎಂದು ಕಯ್ಯಿ ಬಾಯಾಡಿಸಲು ಕೂಡಿದಳು.

ಆ ಬಿಂಕಿ ಹೊಗೆಯಾಗ್ತ ನೆರಳಾಗ್ತ ಬೆಳುಕಾಗ್ತ ಸುತ್ತ ಕುಂತವರ ಮ್ಯಾಲ ಜೆಲ್ಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಟ್ಟಿ ವೇಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸೋಳ್ಣು ತನ್ನ ಬೆಳುಕನ್ನು ಅವರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಾನುಸಾರ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಗ ಒಳ ಬಂದ ಸಣ್ಣಿಯ್ಯ ಚಿಲುಕ ಹಾಕಿ, ಕಡಲಕಾಯಿಯ ಎಡುದೂ ಎಡುದೂ ಕಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಹೈದನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಬಿಂಕಿಗೆ ಕಯ್ಯಿ ಹಿಡಿದು ‘ಪನಪ್ಪ ನಳಿ ಸಿವ’ ಅಂದನು.

ಆಗಾಗಲೇ ಎಲ್ಲರ ಕಯ್ಯನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಎರುಡು ಗುಡ್ಡವಾಗಿದ್ದೋ. ಅಲ್ಲಿಂದ, ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳಂಗಳ ತಟ್ಟಿಗೆ ಸೋಪ್ಪಾಕಿದಂಥ ಸದ್ದು ಹಂಟ್ಟಿತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮತ್ತು ಸದ್ದು ನೀಂತಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಕಪ್ಪೆಗಳ ವಟಪಟ ಕೆವಿ ಮುಟ್ಟಿತ್ತಿತ್ತು. ಹೊರಗೆಂದು ನಾಯಿ ಬೋಗುಳದೇ ಬೋಗಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾರಿಸುಡಿ ಹಾಮುನಿ ದನಿ ತನ್ನ ಒಡಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಣ್ಣಿಯ್ಯ: ಮಳಗಿಳ ಬಂದದೇನ.

ಕಾಳಣ್ಣ : ಯಾವುದರಿಂದಯ್ಯ ಮಳ ಬರಾದು, ಮಳ ಬಂದದಂಥ ಮಳ....

ಸಾಕವ್ವ: ಈ ಸುಡುಗಾಡೂರ್ ಮಳ ಬೇರೆ ಕೇಡು ತಕ್ಕು.

ಕಾಳಣ್ಣ : ಅಯ್ಯ, ನಾನೂವಿ ಸುಮಾರು ಉರ ಸುತ್ತುದೇಂಬು. ಆ ಎತ್ತಷ್ಟನೋರು ಕಟ್ಟಿರೇ ದನದ ಹಟ್ಟಿ ನೋಡಿದ್ದು ಕಣ್ಣ ಕಳ್ಕತ್ತವಲ್ಲಯ್ಯ.

ಸಣ್ಣಿಯ್ಯ : ನಾನೋಡಿಲ್ಲಣಿ ಅದ. ನಡೀತ ಇದ್ದೂವಿ ಮುಗಿಂದು ಬಡ್ಡಿ ಮಗಂದು.

ಕಾಳಣ್ಣ : ನಮ್ಮಪ್ಪ ಅಂಥದೇನಾದ್ದು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರ ಇನ್ನೇಂಗಾಡಿತ್ತದೊಲ್ಲ. ಕಾಳಣ್ಣನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಗೆ ಎದ್ದುದು ಸುಮಾರು ಹೊತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇತ್ತು.

ಆಗ ಶಿವ್ರೂ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಬಿಂಕಿಗನೆಂದು ಸುಟ್ಟಿಗೊಂಡು ತಿಂತಿದ್ದನು. ಮಗನ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕವ್ವ ‘ನೀವಿದ್ದೀರಲ್ಲಪ್ಪ... ವುಲಿಯಂಗ ಮೂರ್ಜನ ಗಂಡ್ಕಳ್ಳ ಕಟ್ಟಿ’ ಅಂದಳು. ದಾರಂದ ಕುಟ್ಟಿದ ಸದ್ದು ಬಂದು ಇವರ ಮಾತು ಅಲ್ಲಿಗೇ ನೀತು, ‘ಆತ್ತಮೋರ’ ಅನೋದನಿ ಹೊರುಗಿಂದ ಬಂದಿತು. ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ ದಾರಂದ ತನುದ ‘ಯಾರ’ ಅಂತಲೇ, ಕಾಳಕ್ಕನ ದನಿಯ... ‘ಆತ್ತಮೋರ, ನನ್ನಂಡು ಅಸಕಂಡು ಅಳ್ತ ಮಲುಗದೆ. ಏನಾರು ಇದ್ದರ ಬಂದಿಷ್ಟ ಕೊಡಿ’ ಎಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ಡಿ ಬಂದು, ಕರಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಡಲೆಕಾಯ ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಸೇರಗ್ಗ ನಾಕು ಬೋಗನ ಹಾಕೊಳ್ಳಂಡು ಎದ್ದಳು. ಸಾಕವ್ವ ಕೈನನ್ನೇ ಮಾಡಿ ನೋಸ ಕರೆದು ಅವಳ ಮುಳ್ಳಿಂದ ಒಂದು ಬೋಗನ ತನುದು

ನುಡ್ಡಕ್ಕಾಕಿದಳು. ಆಮೇಲ ಕಾಳಣಿನ ಹೆಡ್ತಿ ಬಿರಬಿರನೆ ಹೊರ ನಡುದು ಬರಿಸೆರುಗಲ್ಲಿ ಒಳಬಂದಳು.

ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು ಬಾಯಾಡಿಸುತ್ತ ಯಾವುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸದೆ ಇದ್ದರು. ಕಡಲೆ ಬೀಜ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ, ಸಿಪ್ಪ ಬಿಂಕಿಗೆ ಬಿಳ್ಳಾ ಇದ್ದು. ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ –
ಕಾಳಣಿ : ಆ ಎತ್ತಪ್ಪನೋರ ದನದ ಹಟ್ಟಿ ಇರ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿರೋ ದನ ಎಮ್ಮೆ ತಾನೆ ಏನಯ್ಯ.
ಸಣ್ಣಿಯ್ಯ : ಒಂದೊಂದುವಿ ಆನೆ ಥರ ಹಟ್ಟಿದವ್ವ ಅವ.
ಸಾಕಪ್ಪ : ಅಂಥ ಒಂದು ಎಮ್ಮೆ ಸತ್ರೀಗಪ್ಪ..... ನಮ್ಮ ಕೇರಿ ದರಿದ್ರನಾರು ಒಂಜಿನ ಹಿಂಗ್ತದ.
ನೌರಮ್ಮು : ಅವೈ ಸುಮಿತ್ರರು ವಸಿಯಾ. ನೀನು ಮೂಕಾಂಸ್ ಕೋಳೋದ್ದಕ್ಕೇ ಅಷ್ಟು ಪಾಡುಪಟ್ಟೆ.

ಇನ್ನು ಅವರ್ಗ ಎಮ್ಮೋದ್ದ ಇನ್ನೆಂಗಾದ್ದು.

ಕಾಳಣಿನ ಹೆಡ್ತಿ : ಸರಿಯಾಗಂದಿಕಾ ಅತ್ತಮ್ಮು.

ಕಾಳಣಿ ; ಎತ್ತಪ್ಪನೇನ ದುಡುದು ಬೆವರಿಳಿಸಿ ರಗತ ಬಸುದು ಸಂಘಾದ್ದ ಮಾಡಿದ್ದನ ತಗಾ.

ಹೋದ್ದ ಅವನ್ನೇನೋದ್ದು... ನುಡ್ಡ ಹಾಕಿರೋ ಬಡ್ಡಿ ದುಡ್ಡಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಿಪುರುಕನ.

ಚೆಲವಮ್ಮು : ಸಿವಸಿವಾ ಅವುರ ಮಗಳ ಮದುವ ಇನ್ನೂವಿ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಳಿಗ ಕುಂತದ ಕಣ್ಣವ.

ಚೋಂದಿ ಕಾಳ ಮಕ್ಕಿಲಿ ಇಕ್ಕಡು ಎಲ್ಲಾರು ಉಂಟಾ! ಕೈ ನೀಡಿದವರ್ಗ

ಒಂದೊಂದು ಬೋಗನ.... ಇಷ್ಟು.... ಒಂದೊಂದು ಬೋಗನ.

ಕಾಳಣಿನ ಹೆಡ್ತಿ : ನಮ್ಮ ಮುಟ್ಟಿಗೊರಿ ಮದುವಾನು ಅಂಗೇ ಮಾಡವು ತಕ್ಕಳ್ಳಿ.

ಸಣ್ಣಿಯ್ಯ : ಆ ಮುಟ್ಟಿಕ್ಕ ಮಾಡಾಕ ನಮ್ಮ ಆದ್ದ ಅತ್ತಿಗಪ್ಪ. ನಮ್ಮ ಕೈಲಿ ಸಾಗೋ ಅಷ್ಟು... ನಾಕ್ ಜನ ಸರಿ ಸರಿ ಅನ್ನೆಂಗ ಮಾಡವು ತಕ್ಕಳ್ಳಿ. ಮುಟ್ಟಿಗೊರಿ ಬಿಂಕಿ ರುಳಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಬೆವೃರೂ ಕೂತಿದ್ದಳು.

ಸಾಕಪ್ಪ, ಮುಕ್ಕಿಳ ಮಾತುಗಳ ಮೆಲುಕು ಹಾಕ್ತ ಬಾಯಾಡಿಸುತ್ತ ‘ಅಷ್ಟು ಮಾಡ್ರಪ್ಪ ನನ್ನ ಕಂದ್ರಳು..... ನಾನು ಕಣ್ಣಚೊಳ್ಳೇ ಒಳ್ಳೇನೆ ಆ ನನ್ನೇಡು ಏಕಳ್ಳುವಿ ಒಂದಾರಿ ತೋರಿ’ ಅಂದಳು. ಅವ್ವನ ಮಾತಿಗೆ ಸಣ್ಣಿಯ್ಯ ‘ಅವ್ವಿಗ ನಮ್ಮ ಕೈಲಿ ಮಡ್ಡ ಮಾಡಸ್ತುಳವಕಪ್ಪ! ಯಾರಾರು ನೀಂತಿರೋರ ಕಟ್ಟಂಡು ಬತ್ತಾನ ತಕ್ಕ’ ಅಂದನು. ಕಾಳಣಿ ಶಿವ್ರೂಗೆ, ‘ಎಲೋ, ಆ ಚಿಕ್ಕ ಮಾವನ್ನುವಿ ಕರ್ಡಬಾ ಮತ್ತ, ಹಾವೋಂನಿ ಸದ್ದಿರೋತಾವು ಇರ್ತಾನ. ಅವುನೂ ಏಡುತ್ತಿನ್ನಿ’ ಅಂದನು. ಶಿವ್ರೂ ‘ಈ ಕತ್ತಲ್ಲಿನ ನಾ ಪೋದನ’ ಅಂತು. ಮುಟ್ಟಿಗೊರಿ ‘ಬಾಪ್ಪು ಅಲ್ಲಿ ನಾ ನೀಂತ್ತಿತ್ತೀನಿ..... ನೀನು ಕರ್ಡಂಬರ್ಪೇ’ ಅನ್ನಲು ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದರು. ಆಗ, ಗೋಡೆಗೆ ವೋಬಹಾಕಿ ಕುಂತು ಕುಂತು ಬೆಂಡಾಗಿದ್ದ ದುಪ್ಪಿಕೆಮಿಷನರು ನಡೆಯುವುದ ರುಜುವಾತು ಹಡಿಸುತ ತೂರಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂತು. ಮುಂದಿಟ್ಟ ಕಡಲೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದನೆ ತಗುದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬಾಯಿಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ನುರುಸಿದ್ದೂ ಬಂದಾಗ ಹುರಿದ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಸಣ್ಣ ನುಡ್ಡಪ್ಪೋದು ರೆಡಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನುರುಸಿದ್ದೂನ ಕೈ ಬೀಳಲು ಅವನ ಕಯ್ಯ ಕಟ್ಟಿದ್ದಂಥ ವಾಚು ಬಿಂಕಿ ಬೆಳುಕಿಗೆ

ಫಾರಂತು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿಡ್ಡವು. ಕೆಲವರ ಬಾಯಾಡುವುದೂ ಚಣ ನಿಂತಿತು. ಗುರುಸಿದ್ದಾನ ಕಯಾಗಿದ ಕಡೆ ಶಿಪೂನ ಕಣ್ಣಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಳಣ್ಣ ‘ಯಾರ್ದ್ಯಯ್ಯ ಗಡಿಯಾರ’ ಅಂತಲೆ ಗುರುಸಿದ್ದು, ‘ನಂದಿಯ, ತಕ್ಕಂಡ’ ಎಂದನು. ಸಣ್ಣಯ್ಯ ‘ಪ್ಲೈ ತಕ್ಕತ್ತನಾ ಇವ..... ಜೂಜಾಡ್ತ ಸಾಲ ಏರ್ಡಂಡು ಇವು ಸೈಕಲ್ಲೇ ವಜವಾಗ್ನಿಲ್ಪ..... ಆಥರ ಇವನೂ ಯಾರೋ ವಜವಾಗಿರಬೇಕು’ ಅಂದನು. ಗುರುಸಿದ್ದು ಕಡ್ಡೆಕಾಯ ಬಾಯಿಗಿಡುತ ಸುಮಿತ್ರರಣ್ಣೀ ಅಂದು ಆಮೇಲ ಮಾತಿನ ದಾರಿ ತಿರುಗಿಸಿದನು- ‘ಅಣ್ಣೀ ನೆನ್ನ ತಗಡೂರ್ದ ವೋಗಿದ್ದಿ. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರು ಸಿವಬನಪ್ಪ ಹೋಟಲ್ಲ ನುಗುದ್ದಾ ಅಂದ್ರ... ಸಿವಿಸಿವಾ ಆಪಾಟಿ ಜನ.... ನಾವೇನ ಕಾನ ಕೊಟ್ಟಪೋ ಕಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟಪೋ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ಕೊಡ್ಡಿ ಅನೋರು. ಸಿವಬನಪ್ಪ ಅನೋವ ಬೆವತೋದ. ಆಮೇಲ ಹೋಲಿಸ್ವವರು ಇಳುದ್ರು. ನಾವ್ ಕೊಡ್ಸತೀಂವಿ ಸುಮಿತ್ರಿ ಸುಮಿತ್ರಿ ಅನೋರು. ಜನ ಅನೋದು ಹೋಜು ನೋಡೋ ಥರ ನಿಂತಿರೋದು. ತಕ್ಕಳಪ್ಪ, ನಾನ್ಯಾಕ ಸುಮಿತ್ರೋದು ಅಂದುಬುಟ್ಟು ನಾನೂವಿ ಕಾನ ಬಿಸಾಕಿ -ದೋಸಾ ಟೀ ಕೊಡ್ಡಿ -ಅಂದೆ. ಸಿವಬನಪ್ಪ ಅನೋನು ನನ್ನೇ ದುರಗುಟ್ಟಂಡು ನೋಡ್ತ ತಂಡೋಡನು...’ ಎಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನ ನೋಡಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ಗುರುಸಿದ್ದು ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು, ಕಿವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ತ ಬಾಯಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರುಸಿದ್ದು ವಾಚ ನೋಡ್ತಂಡು ‘ತಾಳಪೋ ನನ್ನ ಪಾಟ್ರ್ಯ ಬರೋ ಟ್ಯುಮಾಯ್ತೇನ....’ ಎಂದು ಮೇಲೆದ್ದನು. ಸಣ್ಣಯ್ಯ ‘ತಾಳುಂಡ, ಬೆಲ್ಲಿದ್ದರ ಟೀ ಕಾಯ್ಪು’ ಅಂದನು. ಗುರುಸಿದ್ದು ಕೈಯಾಡಿಸಿ ನಡೆಯಲು ಮುಟ್ಟೊರಿ -ಹೋಟ್ಟ ಟೀ ಕುಡಿಯಾವ ಇಂವಾ ಹಟ್ಟೀ ಗೊಡ್ಡ ಗಾಫಿ ಕುಡ್ಡಾನ.... ಅಂದು ಅವನ ಹಿಂದೇನೇ ಹೋಗಿ ಜಿಲುಕಿ ಹಾಕಿ ಬಂದು ಕುಂತಳೆ.

ಆ ಹೋತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೈ ಬಂದು ಸಾಕವ್ವನ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಜಿಲುಕವನ್ನ ಹಾಕಿತು. ಅದು ಹೋಲಿನ್ ಕಾನ್ಸ್ಟೇಬಲ್ ರೇವಣ್ಣನವರ ಕಯಾಗಿತ್ತು. ಕಳೆದಾರು ತಿಂಗಳ ಲಾಗಾಯ್ತ್ನಿಂದಲೂ ಸಾಹುಕಾರ್ ಎತ್ತಪ್ಪನವರು ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾರ ಹದಿನ್ಯೇದು ದಿನ ಅನ್ನದೆ ಅವರ ಮಿಲ್ಲಿನ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಲಾಟಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೇಂದು ಮೂಟೆ ಹೀಗೇಂದು ಮೂಟೆ ಕಳ್ಳತನ ಅಗುತಲಿತ್ತು. ಆಸಾಮಿ ಹಿಡಿಯುವ ಎಲ್ಲ ಪಟ್ಟಗಳೂ ಮುಗುದು ಆಸಾಮಿ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಲು ಮಾತ್ರ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಎತ್ತಪ್ಪನವರು ಮತ್ತೂ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರಿಗೆ ‘ಎನ್ ಸಾಹೇಬರೆ, ಆಗದು ಆಗ್ತಾನೆ ಇದೆ’ ಅಂದಾಗ, ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರು ‘ಸುಮಿತ್ರಿ ಸಾವ್ಯರ್ತೀ ಅಲೋಬ್ಬ ಪೀಸ್ಯ ಡೌಟಿಗೆ ಹಾಕುವ’ ಅಂದಿದ್ದರು. ಆಡ್ಡ ನುಡಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಅವರು ಪೀಸಿ ರೇವಣ್ಣನನ್ನ ರವಾನಿಸಿದ್ದರು.

ಇಲ್ಲಿ ರೇವಣ್ಣನವರು ಎರಡೊತ್ತು ಉಂಡುಕೋತ್ತ, ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನ ಬೆಳುಸಿಕೊತ್ತ ತಮ್ಮ ಕಾಯಾಚರಣೆಯನ್ನ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರಿಗಿದ್ದ ಕೇವಲ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದಿನ ಫಲ ನೀಡಿತು. ಉಂಟು ಮಲುಗಿ ಮಾರಿಗುಡಿ ಚಾವುಡಿಗಳು ಕಣ್ಣಟ್ಟಿದ್ದಂಥ ಆ ಟ್ಯುಮಲ್ಲಿ, ರೇವಣ್ಣನವರು ಕಂಬಳಿ ಹೋದ್ದ ಕಾಣದೆ ಕುಳಿತಿರಲು, ದಪ್ಪಗೆ ಎತ್ತರಕ್ಕ ಇದ್ದ ಒಂದು

ಆಸಾಮಿ ಬಂತು. ಜೀಲಕೆ ಕಡಲೆಕಾಯಿ ತುಂಬಿತು, ಮುಂದಕೆ ನಡೀತು. ಅದಾಗು ರೇವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಆಸಾಮಿ ಹಿಡಿಯಲು ಕಾಲುಕಯ್ಯಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕೂಗಲು ಬಾಯಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ರೇವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲನ್ನು ಕಣ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಘಾಲೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಸಾಮಿ ಒಂದು ಹಟ್ಟಿಗೇ ನುಗ್ಗಿತು. ಹಿಡುದು ರಂಪ ಎಬ್ಬಿಸದ ತಮ್ಮ ವಿವೇಕಕ್ಕೆ ರೇವಣ್ಣನವರು ತಲೆದೂಗುತ್ತು, ಆ ಹಟ್ಟಿ ಎದುರಿನ ಜನಲೀಲಿ ಬೋಗಳುತ್ತಿದ್ದ ನಾಯಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡುತ್ತ ಕೂತರು.

ರೇವಣ್ಣನವರು ಕುಂತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಪೋಲಿಸು ವಿವೇಕ ಓಡಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಹೇಗೂ ಮಾಲು ಆಸಾಮಿಗೆ ದುಕಾ ಇಲ್ಲ. ಇದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಕಳ್ಳುತನದ ಹಿಂದಿರುವ ಜಾಲವನ್ನೂ ಪತ್ತೆ ಹಿಡುದು ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ಥಂ ಅನ್ನಿಸುವ ಮನಸ್ಸಾಯ್ತು.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವವರು ಬರುವವರ ಮೇಲ ನಿಗಾ ಇಟ್ಟು ಕೂತರು. ಕುಂತಿರುವಲ್ಲ, ಪಾಯಿಂಟ್ ಒನ್ -ಬಬ್ಬ ಪೀಚಲವನು ಹಟ್ಟಿ ಹೊಕ್ಕಪೇಲೆ, ಒಂದು ಹೆಂಗಸು ಬಹುಶಃ, ಪ್ರಾಯಮೀರಿರದ್ದು ಒಂದು ಬಾಗುಲ ಬಳಿ ಆ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂಥ ಹೆಂಗಸಿನ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡಿತು. ಈ ಹೆಂಗಸು, ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಸೇರಷ್ಟು ಕಡಲೆಕಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಪಾಯಿಂಟ್ ಟು -ಒಂದು ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಹುಡುಗ ಎಂದು ನಡುಗೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅವರು ಮಾರಿಗುಡಿ ಕಡೆ ಬಂದು, ಮನಃ ಇನ್ನೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಆ ಹಟ್ಟಿ ಹೊಕ್ಕರು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಲೆಲ್ಲಂದು ಗಂಟೆ ಟೇಮಿದ್ದು ಹೊರಬಂದು ತಿರುಗಾ ಮಾರಿಗುಡಿ ಕಡೆಗೆ ನಡೀತು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೀಡಿ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಕಂಡುಬಂದ ಚಹರೆ ಪ್ರಕಾರ ಅವನ ಎಡುದ ಕೈಗೆ ವಾಚು ಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಕಳ್ಳುತನದ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿರುವ ಚಹರೆ ಆ ಮೊಬಾದಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ರೇವಣ್ಣನವರು ಮನಸ್ಸಲ್ಲೇ ನಾಕುನಲ ನೋಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇದಾದ ಮೇಲ ಯಾವ ಪಾಯಿಂಟು ಜರುಗದಿದ್ದರೂ ಮುಂದಿನ ಪಾಯಿಂಟಿಗಾಗಿ ರೇವಣ್ಣನವರು ಕಾದರು.

ಯಾವಾಗ ಅಲೆಲ್ಲಂದೆಳೆ ಇಲೆಲ್ಲಂದೆಳೆ ಬೆಳಕು ಬೀಳಲು ಆರಂಭಿಸಿತೋ, ಆವಾಗ ರೇವಣ್ಣನವರು ನಾಯಿ ಜೊತೇಲಿ ತಡೆಬಡಾಯಿಸಿ ಎದ್ದು ಹಾರುತ ಸಾಹುಕಾರರ ಆಳಿನ ನುಡುಸಲಿನೆ ಬಂದರು. ಆಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ‘ಇನ್ನು ಮಲುಗವೈ ಮಗಾ.... ಓಡೋ ಭೋಸುಡಿಕೆ. ಪೋಲೀಸ್ ರೇವಣ್ಣನೋರು ಮಾಲು ಕಳ್ಳು ಎರಡೂ ಹಿಡ್ಡವರೆ ಅಂತ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಜರೂರ್ ಕರ್ಕಬಾ’ ಎಂದು ಓಡಿಸಿದರು. ಮನಃ ಕುಳಿತಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಿರುಸಾಗಿ ಬಂದು, ಜಿಲುಕ ಅಲುಗಾಡದಿರುವುದ ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀಪಿನ ಸದ್ದಿಗಾಗಿ ಧ್ಯಾನಸ್ಥಾದರು.

ಕಣ್ಣಿಳಕು ಬರುವುದೂ ಚೋರೋ ಎಂದು ಜೀಪು ಇಳಿಯುವುದೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡವು. ರೇವಣ್ಣನವರು ಬಟ್ಟೆ ನೀಟುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಪೇಟವ ಧರಿಸಿ ಅಟೆನ್ನಷ್ಟನ್ನಲ್ಲಿ

ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಜೀಮು ನಿಲ್ಲುತ್ತಲೆ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಚಟುಕಪಟ್ಟಕ ಹೋಲೀಸರು ಜಂಪ್ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಪೆಕ್ಕರು ಇಳಿದರು. ಜೀಪಿನ ಸದ್ಗ್ರಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಹಟ್ಟಿಗಳು ತಂತಮ್ಮ ತಲೆ ಇಣಕಿಸಿದವು. ಇನ್ನೊಪೆಕ್ಕರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಳಬಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದ್ವಲ ಅವಲೋಕಿಸಿದರು. ಇಡೀ ಹಟ್ಟೀನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಆಮೇಲ ಸಾಕಷ್ಟನಿಗೆ, ‘ಯೇ ಮುದ್ದು ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಕ್ಕಾಳು....’ ಎಂದು ಗಡುಸಿಗೆ ದನಿ ತುಂಬಿ ಅಂದರು. ಸಾಕಷ್ಟ ಥರಗುಟ್ಟತ್ತ ‘ಮಲ್ಲವರೆ ಮಾಸೋಮಿ’ ಅಂದಳು. ಕಾಳಣಿನ ಹೆಡ್ಡಿಗೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ನೆರುಕೆ ಕಿಂಡಿಲೀ ಕಂಡದ್ದು ಕಂಡು ಗಂಡನ ಎಬ್ಬಿಸಲೂ ಕೈ ಬರದೆ ಅಲ್ಲಿ ತಪರಾದ್ದತ್ತ ಕೂತಳು. ಯಾವಾಗ ದಫೇದಾರಿ ಬೂಟ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಡುದನೊ ಆವಾಗ ಅವುಳು ದುಕ್ಕವನ್ನು ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಮಡುಗಿಕೊಂಡಳು. ಕಾಳಣಿ ಗಕ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಕುಂತವನಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಡೆದಂತೆ ಹೋಲೀಸು ಹಟ್ಟಿತುಂಬಾ ನಿಂತಿದ್ದನು. ಕಾಳಣಿನ ಮೇಲ ಇನ್ನೇನು ನೆಗುದು ಬಿದ್ದರು ಅಂಬುವಂತೆ ನಿಂತರು. ಕಾಳಣಿನ ಎದಗುಂಡುಗೆಯೊಳಗಿಂದ ನಡುಕ ಅನ್ನೋದು ಹುಯೋಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಂಡು ಬಂತು.

ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ಇನ್ನೊಪೆಕ್ಕರು ತಮ್ಮ ತಿವಿಯುವ ಕಣ್ಣಿಗಳನ್ನು ಕಾಳಣಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೆಟ್ಟು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಆಮೇಲೆ ‘ಎನ್ನೇ.... ಎಷ್ಟು ದಿನ್ನಿಂದ ಈ ಕಸುಬ ಮಾಡ್ತ ಇದ್ದಿ’ ಎಂದು ಗುಡುಗಿದರು. ಕಾಳಣಿನಿಗೆ ನಿಲ್ಲಾಕೆ ಕಾಲು ಪದುರುಪುವು. ಮಾತಾಡಕೆ ಪದಗಳು ಕಲಸಿಕೊಳ್ಳುವುವು. ದಫೇದಾರಿ ಕಾಲರಿಗೆ ಕೈಕೊಲು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದವನು ಆ ಕೋಲಲ್ಲಿ ಒಳಗೇ ತಿರುಚೇ ತಿಪ್ಪುದು ಕಾಳಣಿನ ಕತ್ತುಗೆ ಚುರುಕು ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಕಾಳಣಿ ಮುಗ್ಗರಿಸಿ ‘ಮಾಸೋಮಿ’ ಎಂದು ನಿಂತನು.

‘ಇನ್ನೊಪೆಕ್ಕರು ಮೀನೆ ಕುಣಿಸ್ತು —

‘ಕಡಲೆಕಾಯ್ಯಾಟೆ ಎಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದಿ....?

‘ಮಾಸೋಮಿ’

‘ಬೋಗಳು’

‘ಇಲ್ಲ ಮಾಸೋಮಿ’

‘ಹೇ....’ ಗಜಿಸಿದರು.

‘ಇಲ್ಲ ಮಾಸೋಮಿ—’

ನಡುಕ ಬಂದು ನಡುಗಿತು.

‘ನಾವೇ ಹುಡೊಽ್ಲ ಮೊದ್ಲು ನೀನೆ ತೊರುಸ್ತೊ ಬಜಾವಾದೆ ಮಗ್ನೇ....’

‘..... ಮಾಸೋಮಿ’

ಬಾಯಿಂದ ಮಾತು ಬೆವೃತು ಬಂತು.

‘ನಾವೇ ಹುಡ್ಡಿತಂದ್ರೆ, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡ್ರ್ಯು ಹರಾಜ್ ಹಾಕ್ತ ಏನ್ಲೇ_!'

ಹಿಂದ್ಲಿಂದ ಎಕ್ಕತ್ತಿಗೆ ಚುರುಕು ಮುಟ್ಟಿತು.

‘-----
‘ಬೋಗುಳು-----’

‘ಇಲ್ಲ ಮಾಸೋಮಿ’

ಕಹಾಳಕೊಂಡು ಏಟು ಘಟೀರನೆ ಬಿತ್ತು.

ಕಾಳಣ್ಣನ ಕಣಳಿಗೆ ಕತ್ತಲು ಕಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಳಕೆ ಕೂತುಬುಟ್ಟನು. ಕೂತವನಿಗೆ ದಫೇದಾರಿ ಬಲವಾಗಿ ತಿಪ್ಪುದು ನಿಂತು, ಇನ್ನೊಪೆಕ್ಕರ ಅಪ್ಪಣಿಗೆ ಕಾದನು. ಮಾಸ್ಯಾಮಿಗಳು ಒಂದುಲ ಕಣ್ಣನ್ನೇ ಮಾಡುದ್ದೇ ತಡ, ದಫೇದಾರಿಯಾದಿಯಾಗಿ ನಾಕಾರು ಹೋಲೀಸರು ಕಾಳಣ್ಣನ ನೆರುಕೆಗೆ ಬಿರುಕೆಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಒಬ್ಬ ಹೋಲೀಸು ಕಾಳಣ್ಣನಿಗೆ ಒದ್ದುಕೊಂಡು ಸೇನಾನಿಯಂತೆ ನಿಂತನು. ಹೋಲೀಸರು ನೆರುಕೆಗೆ ನುಗ್ಗಾಗ ಉಂಟಾದ ಗಾಳಿ ರಬಸಕ್ಕ ಕಾಳಣ್ಣನ ಹೆಡ್ತಿ’ ತೂರಾಡಿ ಹೋದಳು.

ಅಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿಳಿದಿದ್ದ ಆ ದಪ್ಪ ಪೀಸಿ ಇನ್ನೂ ನಿಗುರುತ್ತಿದ್ದನು. ಇನ್ನೊಪೆಕ್ಕರು, ‘ಸಾವ್ಯರ್ತೇ ಕಳ್ಳನ ಹಿಡಿಯೋದು ನನ್ನೇಲೆ ಇರ್ಲಿ’ ಅಂದು ಕಾಳಣ್ಣನ್ನ ಕಣ್ಣ ತಿಂದು ಹೊರಡಲು ತಿರುಗಿದರು. ಆಗ ಸಾಕವ್ವ ಸುಮ್ಮನಿರಲಾರದೇ,

‘ಮಾಸೋಮ್ಮೈ’ ಅಂದಳು ಇನ್ನೊಪೆಕ್ಕರು, ಅವರೊಡನೆ ದಫೇದಾರಿ ಪೀಸಿಗಳು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದರು.
‘ಮಾಸೋಮಿ....’

‘ಎನ್ನ ಮುದ್ದಿ....’

‘ನನ್ನ ಕೋಳಿಪುಂಜ ಹೊನ್ನ ಜಿನ ಚಂದಗಾಣವಾಗಿ ಹಟ್ಟಿ ಬುಡ್ಡು ನನ್ನೊಡ್ಡೆ’

‘ಎನಾಯ್ತು’

‘ಇನ್ನೂವಿ ಹಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ ನನ್ನಪ್ಪ’

ಇನ್ನೊಪೆಕ್ಕರಿಗೆ ನಗು ಬಂತು.

‘ಹುಂಜ ಯಾವ ರೀತಿ ಇತ್ತು ಮುದ್ದಿ....’

‘ತಾಳಿ ನನ್ನಪ್ಪ.....’

ಸಾಕವ್ವ ಎದ್ದು ಕೋಲನ್ನೂ ಮರತು ಕಾಲಲ್ಲಿ ನಡುದು ಪಂಜರ ಎತ್ತಿದಳು. ಕೊಕ್ಕರಿತಿದ್ದ ಹುಂಜ, ಕೋಳಿ, ಮರಿಗಳು ನೆಗೆಯುತ್ತ ನೆಗೆಯುತ್ತ ಹೊರಬಂದ್ವ. ಸಾಕವ್ವ ಒಂದು ದಪ್ಪನೆ ಹುಂಜನ ತೋರಿಸಿ ಅಂದಳು:

‘ಅದೊನು ಇದ್ದು ಜೋತೇದೆ ಬುದ್ದಿ....’

‘ಭೋಷ್ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಮುದ್ದಿ. ಈ ಹುಂಜ್ ಹಿಡೆಷ್ಟುಡು..... ಇದನ್ನ ಅದ ಹುಡುಕೊಂಡು ಬರಾಕೆ ಕಳಿಸ್ತೇನಿ’

‘ಅಷ್ಟು ಮಾಡಿ ನನ್ನಪ್ಪ... ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟ ಕಟ್ಟೊಂಡು ಅದ ಸಾಕಿದ್ದ ನನ್ನೊಡ್ಡೆ....’

ನಗು ಅನೇಕೋದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗಾಡತೊಡಗಿತು.

ಅದು ಸಾಕವ್ವನ್ನೆ ನಿರ್ಧಾನವಾಗಿ ಅರುವಾಯ್ತು. ಆಮೇಲ ಅಪ್ಪುಗಳು ಅಯೋಜ್ಯ, ಅಯೋಜ್ಯ ಅಂದುಕೊಂಡದ್ದು ಯಾರೂ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾಳಣ್ಣ ಕುಂತಪ್ಪು ಎದ್ದು, ಸಣ್ಣಿಯ್ಯ ನಿಂತಪ್ಪು ನಡ್ಡು ಆಹಂಜನ ಹಿಡಿಯಲು ತೊಡಗಲು ಅಪ್ಪರೊಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದವರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ಸಾಹುಕಾರರು ಒಂದು ರುಪಾಯ ನೋಟ ತಗುದು ಮಡುಚಿ ಸಾಕವ್ವನಿಗೆ ‘ತಗೋ ಮುದ್ದಿ... ಎಲೆ ಅಡುಕೇಗೆ’ ಅಂದರು. ಸಾಕವ್ವ ‘ಅಯೋಜ್ಯ... ಬ್ಯಾಡಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಅಯೋಜ್ಯ... ಬ್ಯಾಡಿ ನನ್ನಪ್ಪ’ ಅನ್ನುತ್ತ ಈಸಿಕೊಂಡಳು. ಇತ್ತು ಆ ಹಂಜನ ಹಿಡಿಯಲು ಒಂದು ಗುಂಪೇ ಆಗಿ, ಆ ಹಂಜ ನಡುದರೆ ಈ ಗುಂಪೂ ನಡೀತ, ಆ ಹಂಜ ನೆಗುದರೆ ಈ ಗುಂಪೂ ನೆಗೀತ, ಹಟ್ಟಿ ತುಂಬಾ ನೆಗುದಾಡಿ, ಕುಣೀದಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಹಂಜ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹಂಜನ ಕಾಲುಗ ಹಗ್ಗಿ ಬಿದ್ದು ಅದು ಜೀಪಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆ ಜೀಮು ಧೂಳೆಬ್ಬಿಸುತ್ತು ಬರ್ಮೋ ಅಂತು. ಜೀಮು ಬುಟ್ಟೋದ ಆ ಧೂಳು ಬೀದಿ ಒಳಗ ಅಡುತ್ತಿತ್ತು.

*****

ಟೀಪ್ಪಣಿ: ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಾಡುವ ಬಡತನ, ಸ್ನೇಹಗಿರ್ವಾದ ವಿಕೋಪಗಳಿಂದ ಬಡವರು ಅನುಭವಿಸುವ ಹಸಿವಿನ ತೀವ್ರತೆಗಳು, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅನ್ಯೇತಿರು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಸಿವು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವನೂರು ಮಹಾದೇವ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ‘ಒಡಲಾಳ’ ಕೃತಿಯು ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಒಡಲಾಳ ಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತ ‘ಕಡಲೇಕಾಯಿ ಪ್ರಸಂಗ’ವನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಮೋಸ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಕಳ್ಳಪ್ಪ, ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಹಾಕ್ ಮೂಲಕ ಹಣ ಗಳಿಕೆ, ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಮೋಸ, ಬಡ್ಡಿ ನೀಡುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಮೋಸ ಮಾಡುವ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಲಂಚ ಮುಂತಾದುವುಗಳು ಅನ್ಯೇತಿರುವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇಂಥಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರೂ ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ, ಈ ಪರ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ‘ಕಡಲೇಕಾಯಿ ಕಳ್ಳಪ್ಪ’, ಪ್ರಸಂಗವು ಜನರು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಆಗಿದ್ದು, ಸಾಕ್ಷಿ ಸಿಗದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮೋಲೀಸರು ಕಳ್ಳನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾಗದಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಈ ರೀತಿಯ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಬರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲೋದ್ದೇಶವಾಗಬೇಕು.

*****

ಬಕಾನುರನನ್ನು ಕೊಂಡ ಪವ್

-ಡಾ.ಹಿ.ಕೆ.ರಾಜಶೇಖರ (ಸಂಗ್ರಹ)

ಎಕಚತ್ರಮರದಲ್ಲಿ ಅವುರ್ಯೆದು ಜನ ಹಾಂಡುವರು
ಕೊಂತಮ್ಮನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲರಣೆ ಮಾಡುತಪ್ಪರೆ, ಅವುರ್ನ—
ಲಾಣ್ಣಿದಕೆ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ ಉಡುಪ್ಪದಕೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ
ಸೊಪ್ಪ ಬೇಯಿಸುದರು, ಉಪ್ಪಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ
ರೇಸೀಮೆ ವಸ್ತುಗಳ ಉಡುವಂತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ಹರುಕ್ಕು ಬಟ್ಟೆಗೆ ತ್ಯಾಪೆ ಹಾಕಿ ಹೊಲ್ಲ ಕೊಡುತಾಳಿ॥

ಕೊಂತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ
ಕೊಟ್ಟಿಂವ ಕುಟ್ಟಿ ನುಜ್ಜಿಕೆ ತಂದು
ಗಂಜೀಯ ಕಾಸಿದರು ಗಂಜೀಗೂ ಉಪ್ಪಿಲ್ಲ
ಕೊಟ್ಟಿವ ಕುಟ್ಟಿತೀನಿ ಕೆಲ್ಸಿವ ಕೊಡರವ್ವ
ಅಂತ್ಯೇಳಿ ಕೇಳುಕೊಂಡು ಬರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ
ಕೊನೇಗೆ ಒಂದು ಬ್ರಾಹುಣಿನ ಮನೆ ಮುಂದೆ
ಮದುವೆಯ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕಿದ್ದ ಕಂಡು
ಆನಂದುವಾಗಿ ಕೊಂತಮ್ಮ ಬಂದಳು॥

ಅದು ಕಣಕಭಟ್ಟರೆಂಬ ಬ್ರಾಹುಣಿನ ಮನೆ
ಭಟ್ಟರ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಸುಭ್ರಮ್ಮ
ಒಬ್ಬ —ತಾಯಿಗೆ ಒಬ್ಬೆ ಮಗ, ಆ ಮಗನ
ಹೆಸರು ಅನಂತಭಟ್ಟ, ಆವತ್ತುನ್ನ ಜಿವ್ವ ಧಾರೆ
ಭಾರಿ ಭಾರಿ ವ್ಯೇಭೋಗ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ
ಬಂದುಬಳ್ಳ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಂಡಪ್ಪರೆ॥

ಎಕಚತ್ರಮರದಲ್ಲಿ ಏನಪ್ಪ ಅಂದ್ರೆ
ಬಕಾನುರ ಅಂಬೋ ರಾಕ್ಷನ ಹಾವಿ
ಉರ ದಂಡ್ಯಕಿರುವ ಬೆಟ್ಟೆದಲ್ಲಿ ಸೇರೆಕ್ಕೊಂಡು
ಉರು ಜನನೆಲ್ಲ ಗೋಳುಯ್ಯಾಕೊಳುತ್ತಿದ್ದ
ಉರಜನ ಎಲ್ಲ ಸಮ್ಮಿಲ್ಯ ಸೇರಿ
ಬಕಾನುರನ ಜತೇಲಿ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡುಕೊಂಡು
ಜಿನಕೊಂಡು ಮನೆಯವು ಹನ್ನರಡು ಪಲ್ಲದಕ್ಕಿ
ಅದ್ದು ಜೊತೆಗೆ ತಿನ್ನಣ್ಣೊ ಪದಾರ್ಥಗಳನೆಲ್ಲ
ಗಾಡಿಗೆ ತುಂಬಿ ಒಂದಾಳ್ಳ ಸಮೇತವಾಗಿ
ಕಳುನ್ನಕೊಡಬೇಕೊಂತ ಒಪ್ಪಂದ ಆಗೀದೆ
ಆವತ್ತುನ ಸರ್ದಿ ಕಣಕಭಟ್ಟರದು॥

ಪಟೀಲ್ ಮುದ್ದೇಗೊಡ್ಡು ಹೇಳುಕಳಿಸವೆ
 ಬಕಾಸುರುಂಗೆ ತಿನ್ನಣೆಣ್ಣು ಪದಾರ್ಥನೆಲ್ಲ ಹದುಗೂಡಿ
 ಒಂದಾಳ್ ಸಮೀತ ಕಳುಗ್ಗೇಕೆಂತ್”
 ಅಂತ್ಯೇಳಿ ತಳಾತುಕ್ಕು ಹೊಂಟೇಹೋದಾರು
 ಅಯೋ ಅಯೋ ಶಿವನೆ ಏನಪ್ಪ ಮಾಡಲಿ?”
 ಬಂದಿರುವಂತ ನೆಂಟರಿಷ್ಟ್ರರ ಸೈತ
 ಗೋಳಿಂ ಅಂತ್ಯೇಳಿ ಅಳುತ್ತಾ ಅವುರೀ॥

ಕೊಟ್ಟಣ ಕುಟ್ಟಲು ಕೊಂತಮ್ಮು ತಾಯಿ
 ಬಂದಾಗ ಗೋಳು ದುಕ್ಕಂಜ ವಾಡೋದ
 ಕೆಂಡು ಕೊಂತಮ್ಮು ಕಾರ್ಡಂಜ ಕೇಳಿದಳು॥
 “ಅಮ್ಮಾ ತಾಯಿ,
 ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣದ ಒತ್ತಿಲಿರೊ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಕಾಸುರ
 ಅನೆಣ್ಣು ರಾಕ್ಕು ಅವುನೇ
 ತಿನ್ನಣೆಣ್ಣು ಪದಾರ್ಥನೆಲ್ಲ ಸೇರಿ
 ಒಂದಾಳ್ ಸೈತ ಎರಡೆತ್ತುನ ನಾಡೀಲಿ ಕಳುಗ್ಗೇಕು
 ಈವತ್ತು ಈ ಕಣಕಭಟ್ಟು ಮನೆ ನರ್ಿ
 ‘ಈವತ್ತೆ ಮನುನ ಮದ್ದೆ
 ಮನುನ್ ಹ್ಯಾಗ್ ಕಳುಸ್ಲಿ?’ ಅಂತ ಅಪ್ಪ
 ‘ತಾಯಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಬತ್ತದೆ ತಂದೇನ್ ಹ್ಯಾಗ್ ಕಳುಸ್ಲಿ?’
 ಅಂತ ಮನ,
 ಅಂತ್ಯೇಳಿ ಒಬ್ಬಳು ಮುದುಕಿಯು ಕೊಂತಮ್ಮೆಗ್
 ಇರುವ ಸಂಗ್ರಹನೆಲ್ಲ ಪುಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು ॥

“ಸುಭ್ರಮ್ಮ ಅಳುಬ್ಯಾಡ ತಾಯಿ
 ನನ್ನೆ ಎದು ಜನ ಗಂಡ್ಕಷ್ಟವೆ
 ಅಪ್ರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನ ಸಾಕಾದು ನನ್ನೆ ಕಷ್ಟ ಆಗದೆ
 ಅಪುನ್ನ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಹತ್ತುಕೆ ನಾನು ಕಳಿಸೆಷ್ಟುಡ್ತೇನಿ॥

ಕೊಂತಮ್ಮು ಆಡಿದ ಮಾತ ಕೇಳುಕೊಂಡು
 ಸುಭ್ರಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಉಂಟಾಗಿ
 ಭಾರಿ ಭಾರಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುತಾಳೆ ತಾಯಿ॥

“ಅಮ್ಮ ಸುಭ್ರಮ್ಮ,
 ಅವನು ಉಣಿಣ್ಣೇಷ್ಟ ಅನ್ನ ಹಾಕಿ
 ಅಪುನ ತಲೇಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಕಳುಸೆಷ್ಟುಡೋ
 ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ”

ಅಂತ್ಯೇಳಿ ಸೀದ ಹಟ್ಟೀಗೆ ಬಂದು,
 “ಕಂದಾ ಧರುಮರಯ
 ಕಣಕಭಟ್ಟೀಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ ಮನುಂಗೆ
 ಮದ್ದೇ ನಡೀತಾ ಅದೆ
 ಇವತ್ತು ಬಕಾಸುರನ ಸದ್ಗಿ ಅವರುಗ್ಗೆ ಬಂದದೆ
 ಅದ್ದೇ ನಾನು ‘ನಿಮ್ಮ ಮನುಂಗೆ ನೀವು ಮದ್ದೆ ಮಾಡಿ
 ನಿನ್ನ ಮನುಂಗೆ ಬದಲಾಗಿ ನನ್ನ ಮನೂನ್ನ
 ನಾನು ಕಳುಸೊಳ್ಳುತ್ತೇನಿ’ ಅಂತ್ಯೇಳಿ ಬಂದಿವ್ಯಿ ಕಣಪ್ಪ||
 ಭೀಮುನ್ನೇ ಕಳುಸ್ತೇಕಪ್ಪ”
 ಅಂತ್ಯೇಳಿದಾಗ, ಧರುಮರ ಒಟ್ಟೀಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ
 ಭೀಮ ಅಜುರನರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು||

“ಅಪ್ಪ ಮಗನೆ, ನಾನು ಬ್ರಾಹುಣರ ಮನೇಲಿ
 ಕಂಡುದ್ದು ಹೇಳುತ್ತೇನಿ
 ಮಗನ ಮದುವೆ ರಾಕ್ಷಸ ಬಾಧೆ
 ಒಬ್ಬ ತಾಯಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ
 “ನಿನ್ನ ಮನುನ್ನ ಬದೂಲ್ಲಿ
 ನಾನು ನನ್ನ ಮನುನ್ನ ಕಳುಗ್ತೇನಿ ಅಂತ್ಯೇಳಿ
 ಬಂದಿವ್ಯಿ ಕಣಪ್ಪ”
 “ಅಮ್ಮ ಆನಂದವಾಗಿ ಉಂಟ ಮಾಡಿ ಬಾಳ
 ದಿನುವಾಗದೆ ಕಣಮ್ಮ
 ಅಮ್ಮ, ತಾಳಮ್ಮ ನಾನು ಜೊತೇಲಿ ಬಂಡ್ಯುತ್ತೇನಿ”
 ಕಣಕಭಟ್ಟರ ಮನಗೆ ದಾಪುಗಾಲಾಕೊಂಡು ದೌಡಾಯಿಸ ಬಂದಾನು
 ಆಗ ಕೊಂತಮ್ಮ ಸುಬ್ಬಮ್ಮನ ಕರುದಳು |
 ಕೊಂತಮ್ಮನ ಮಾತ ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹುರು
 ಬ್ಯಾಗಬ್ಯಾಗನೆ ಅಡಿಗೆಗೆ ದುಡುಕಿದರು||

ಉರ ಪಟೇಲರು ಮುದ್ದೀಗೆಡರು
 ತಳಾತುಕರ ಕಳಿಸಿ ಚಾವ್ವಿಗೆ ಕರಸಿದರು
 ಕೊಂತಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮಗನ ಕರುಕೊಂಡು
 ಉರ ಚಾವ್ವಿಗೆ ಬ್ಯಾಗನೆ ಬಂದರು.
 ಬಂಡೀಯ ಹೊಡುಕೊಂಡು ಹೊಂಟಾನು ಭೀಮಣಿ
 ಹನ್ನರ್ಷಿ ಪಲ್ಲದಕ್ಕಿ ಅನ್ನದ ರಾಸಿಗೆ ತಿನ್ನಣಿಲ್ಲ
 ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸೇರಿಸಿ ಕಳುಗೆಬೈ ಅನ್ನ ಎನ್ನ
 ಪಾಲು ಪರಮಾನ್ನಗಳನೆಲ್ಲ ಉಂಡೆ ಕಟೊಂಡು
 ಬಾಯ್ಗಿ ಎನುಕೊಂಡು ಗವ್ಯಗವ್ಯ ತಿನಾನೆ
 ಗುಳ್ಳ ಗುಳ್ಳ ನುಂಗಾನೆ ಹಾಲು ವೋಸರು

ತುಪ್ಪ ತುಂಬಿರೋ ಗಡ್ಡೆಗಳ ಮಾಡೆತ್ತಿ
ಹುಯೊಂಡು ಗಟಗಟನೆ ಕುಡಿತಾನೆ
ತಿಂದು ತಿಂದು ಕುಡಿದರೂ ಹೇಳಣ್ಣೆ ತುಂಬಸಿಲ್ಲ
ತಾಂಬೂಲಗಳನೆಲ್ಲ ಅಗಿಯುತ್ತ ಬಕಾಸುರ
ಇರುವ ಬೆಟ್ಟೆವನು ನೋಡಿದನು॥

ಬಕಾಸುರ ಬೆಟ್ಟೆದ ತುದಿಯಿಂದ ನೋಡಿ
ಕ್ಷಾಪದಿಂದ ಕಲ್ಲುಗುಂಡುಗಳ ಬೀಸಿದ್ದೈ
ಭೀಮಣ್ಣ ಪುರಿಳಂಟೆ ಉರುಬ್ಬಂಗೆ
ಕಲ್ಲುಗುಂಡುಗಳ ಉಫ್ಫೆ ಅಂತ ಉರುಬೀದೈ॥
“ಎಲೋ ರಕ್ಷಣ ನಿನ್ನ ಸೋಕ್ಕನ್ನ ಮುರುದು
ರೆಕ್ಕೆಪುಕ್ಕ ಮುರುದ ಹಕ್ಕಿಯ ಹಾಡುತ್ತಿನೀ” ಅಂತ
ಭೀಮಣ್ಣ ಗಜೆಸಿ ರಾಕ್ಷಸಿಗೆ ಒಂದೇಟ ಜೋರಾಗಿ ಗುಡ್ಡಿದನು
ರಾಕ್ಷಸು ಲಬಲಬನೆ ಬಾಯ ಬಡುಕೊಂಡ
ಕಾಲ್ಜೆಂಡ ಒದೆಯೋಂಗೆ ರುಂಡಿಸಿ ಒದೆದಾಗ
ರಾಕ್ಷಸು ಬೆಟ್ಟೆದ ತುದಿಗೋಗಿ ಬಿದ್ದನು॥

ಭೀಮಣ್ಣ ರಾಕ್ಷಸ ಕಾಲುಗಳ ಬಿಗುದು
ಮೂರು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿ ಆಕಾಸಕೆ ಅವು ತೂದು ಎನೆದನು
ಅವ್ಯಾ ಏಕಚತ್ರಮರದ ಹೆಬ್ಬಾಕಲೀಗೆ ಧೂಪ್ರೆ ಅಂತ
ಬಿದ್ದ ಬಕಾಸುರ ರಾಕ್ಷಸತ್ತನು॥

ಬೆಳ್ಳೀ ಮೂಡಿ ಬೆಳಕರಿದು ಬಂದಿತು
ಕದ ತಗಿಯೋ ಚಾರುಕ್ಕು ಕ್ಷಾಟೆ ಬಾಕ್ಕ ತಗುದಾರು
ಬಾಕಲ ಮುಂದೆ ಬಕಾಸುರ ಮನುಗವ್ವೆ
ಅಂತ್ಯೇಳಿ ಉರ ಜನವೆಲ್ಲ ದಡ್ಡನೆ ಬಾಕ್ಕಾಕೆಕೊಂಡು
ಆಗ ಹಂಚಾಯಾರ್ಥ ಬಂದು ನೋಡಿದರು
ಹದ್ದು ಕಾಗೆಗಳು ಆಡುವುದ ಕಂಡು ಬಕಾಸುರ
ಸತ್ತಿರೋದು ಗ್ರಾಹಂಟಿ ಅಂದರು॥

ಆ ಮುದುಕಮ್ಮನ ಮಗನ ಕಳುಗಿದ್ದೆವಲ್ಲ
ಅಯಪ್ಪ ಏನಾದ ಎತ್ತಾದ ಕಾಣದಿಲ್ಲವಲ್ಲ
ಅಂತ್ಯೇಳಿ ಕುಂಬಾರ ಗುಂಡಯ್ಯ ಮನೆಗೆ
ಹುಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾರು ಬಂದು ನೇರಿದರು
ಅಮ್ಮ ಮುದುಕಮ್ಮ ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯಮ್ಮ?”
“ನೌಡ್ರೆ ಏನಾಗ್ನೇಕತ್ತಪ್ಪ?”
“ಅಮ್ಮ ನಿನ್ನ ಮಗ ರಾಕ್ಷಸಂಗೆ ಅನ್ನ

ತಕ್ಕೊಂಡೋಗಿದ್ದಲ್ಲ ಅವು ಮನೆಗೆ ವಾಪಿ ಬಂದಿದ್ದನೇನಮ್ಮು?"

"ಬಂದಿಲ್ಲ ಕ ನೌಡು"

"ಮತ್ತೆಲ್ಲಗೋದ್ದಮ್ಮು? ಎಲ್ಲೂ ಕಾಣ್ಣೆಲ್ಲವಲ್ಲ!"

ಮನಸೀಗೆ ಏನಾಯೋ ಏನಾದೋ ಅಂತ್ಯೇಳಿ

ಕೊಂತಮ್ಮು ತಡವರಿಸಿಕೊಂಡು ಗರ್ಭ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರಕೆ ಬಂದು

"ಅಯೋ ನನಕಂದ ಎಲ್ಲಿದ್ದಿಯೋ?

ನೌಡ್ದು ಕರೀತವೈ ಬಾಪ್ಪು"

ಭೀಮಣಿ ಎಚ್ಚರಾಗಿ ಮ್ಯಾಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದನು

ಕೊಂತಮ್ಮನ ಪಾದಗಳ ತಬ್ಬಕೊಂಡು ಮನನು

ಆಸುರಾದಗಲ ಪಡುಕೊಂಡು ಎದ್ದು॥

"ರಾಕ್ಷನ ಕೊಂಡು ನಮ್ಮಾರ ಉಳಿಸಿದ

ಮಣ್ಣತ್ತನೆ ನಮಗೆ ಪಾಳೇಗಾರ ಆಗಲೀ"

ಅಂತ್ಯೇಳಿ ನೌಡರು ಧರ್ಮರಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ

ಅವರು, ಬಂದು ಧರ್ಮದ ಮಾತ ಅಲ್ಲಿ ನುಡಿದರು॥

"ನೌಡೇ ಮುದ್ದೇನೌಡೇ ನೀವು ಹಿರಿಯೋರು

ನೀವು ತೋರುಸ್ತಿರೋ ಪ್ರೀತಿ ಅದಕ್ಕೂ ಹಿರಿದು

ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ನಾವು ಬಂದುದ್ದೇ ಬಂದ್ದು ಶೀತಿ

ಪಡುದಂಗಾಯ್ತು. ಈ ನೌರವವೇ ನಮಗೆ ಸಾಕು"

ಬೋಮಾನ ಮಾಡ್ಡೇಬೇಕು ಅನ್ನೋದಾದೆ

ಆ ಪಾಂಡುವರು ಹೆಸ್ತಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಾರ್ಗೆ

ಪಾಂಡವಮರ ಅಂತ ಕರುದ್ದೇ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕುಪ್ಪು॥

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: 'ಬಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂಡ ಪರವ' ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಪ್ತ, ಡಾ.ಪಿ.ಕೆ. ರಾಜಶೇಖರ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ಜನಪದ ಮಹಾಭಾರತ'ದ ಆಯ್ದು ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ, ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರು ಏಕಭೃತ್ಯಮರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಉರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಣಕಭಟ್ಟರ ಮನ ಮದುವೆಯ ದಿನವೇ ಬಕಾಸುರನಿಗೆ, ಆಹಾರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದೊದುಗುತ್ತದೆ. ಆಗ, ಕುಂತಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಬಕಾಸುರನನ್ನು ಭೀಮನು ವಧಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಏಕಭೃತ್ಯಮರಕ್ಕಿಂದ ಗಂಡಾಂತರದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿದ ಕತೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ವೇದವ್ಯಾಸರು ರಚಿಸಿರುವ ಮಹಾಭಾರತವು ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಜನಪದರು, ಮಹಾಭಾರತದ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ಥಾಂತಿಸಿ ಕತೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಕಲೆಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಕತೆಯು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಾಸರ ಕಾವ್ಯ ಹುಟ್ಟಿತೋ ಅಥವಾ ವ್ಯಾಸರ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆಯೋ ಎಂಬುದು

ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರೆಸ್ತುತ. ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಕರೆಯಲ್ಲಿ, ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳನ್ನೂ ಬಳಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಕರೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ, ‘ಬಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದ ಪರ್ವ’ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ರಾಕ್ಷಸ,ರಾಕ್ಷಸ,ರಾಕ್ಷಸ, ಬೋಮಾನ-ಬಹುಮಾನ, ಗಿಂಡುಗಳ-ಗುಂಡುಗಳ, ಜಿಪ್ಪ-ದಿವಸ, ಜಿನಕೊಂದು-ದಿನಕೊಂದು, ಸಮೀಯ-ಸಮಿತಿಯ, ತಳಾತುಕ್ಕು-ತಳ್ವಾರರು, ಧರುಮರಯ-ಧರ್ಮರಾಯ, ವಾಪ್ಸಿ-ವಾಪಸ್ಸು

*****

ಅಳ್ಳಲದಿರು

-ನವರ್ತ್ವಾಭೂಷಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು

ಸುಖವಳಿದು ಕಷ್ಟವಾಯ್ತಂದು ಅಳ್ಳಲದಿರು ಮೊದಲು
ಸುಖಿಗಳತಿ ಕಷ್ಟವನು ಪಡಲಿಲ್ಲವೇ ಮರುಳೇ॥

ನೆಲಕೆಲ್ಲಕೋರ್ವನೇ ದೊರೆಯಾಗಿ ಚತುರಂಗ
ಬಲವೆರಸಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಿದುದನು ಕಳೆಕೊಂಡು
ಸಲೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರರಾಯನು ಕಡೆಗೆ ಕಾಶಿಯಾಳು
ಹೊಲೆಯಾಳಾಗಿ ಜೀವಿಸಲಿಲ್ಲವೇನು॥

ದ್ವಾರಕೆಯಾಳರವತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಸುತರು ಹದಿ-
ನಾರು ಸಾವಿರ ಸತಿಯರೊಡನೆ ಪರಿಣಮಿಸಿ
ಯಾರು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಅಂತ್ಯದಿ ಕೃಷ್ಣ ಅಡವಿಯನು
ಸೇರಿ ಗಿಡದಡಿ ಅನುವ ಬಿಡಲಿಲ್ಲವೇನು॥

ಇಳೆಯಾಳು ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಅಷ್ಟುಶ್ವಯೇ ಸುಖಭೋಗ-
ಗಳನು ಕೆಲಕಾಲವನುಭವಿಸಿ ವಿಧಿಯಿಂದೆ
ನಳನು ದೇಶತ್ವಾಗವೇಸಗಿ ಸತಿ ಸುತ ಹಿತರ
ಕಳೆಕೊಂಡು ತೊಳಳಿ ಶ್ರಮಪಡಲಿಲ್ಲವೇನು॥

ಹೊಡೆದಾಡಿ ದಾಯಾದ್ಯರೊಳು ದೇಶಕೊಳಗಳ
ಕಡೆಗೆ ಅವಗೆ ಸೋಲ್ತು ದೇಶಾಂತರವ ಹೊರಟು
ಪೊಡವಿಯೆಲ್ಲವ ತಿರುಗಿ ಪಾಂಡವರು ಕೈಲೋಡ
ವಿಡಿದು ಮನೆಮನೆಯ ತಿರಿದುಣ್ಣಲಿಲ್ಲವೇನು॥

ಸುಖಗಳ ಇವರಿಂತು ಕಷ್ಟವ ಪಟ್ಟರೇನೆ ನಿನ್ನ
ಸುಖದುಃಖವೆಷ್ಟಿದನು ತಿಳಿದು ಲಾಕಿಕದ
ಸುಖಕೆ ಹೋಹಿಸದೆ ಗುರುಸಿದ್ಧನಿಂ ಘನಮುಕ್ತಿ
ಸುಖವ ಪಡೆವನಕ ದುಃಖವು ನಿನಗೆ ಬಿಡದೆ॥

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ನವರ್ತ್ವಾಭೂಷಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಬರೆದಿರುವ ಈ ಪದ್ಯವು, ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ನಳ ಮಹಾರಾಜ, ಕೃಷ್ಣ, ಪಾಂಡವರು ಅನುಭವಿಸಿದ ಕಷ್ಟಗಳ ವಿವರವನ್ನು ಸೂಧಾಲವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕತೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಾರತದ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದ ದೇಸೀಯ ಸೋಗಡನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಮರಾಠಾಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಈ ಮರಾಠಾ ಮತ್ತು ಕತೆಗಳು, ಮನುಷ್ಯನ ದುರಾಸೆಗೆ ಮಿತಿಯನ್ನು ಹೇರುವುದಲ್ಲದೆ, ನಾವು ಬಯಸಿದಂತೆ ಏನೂ ಅನುಭವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ, ಜೀವನವೆಂದರೆ ಬರಿಯ ಸುಖವಲ್ಲ. ಇರುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಜೀವನ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಶಿವಕಾರುಣ್ಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಜೀವ ಸಂಬೋಧನೆ, ನೀತಿ ಕ್ರಿಯಾ ಚರ್ಚೆ, ಯೋಗ ಪ್ರತಿಷಾದನೆ, ಜ್ಞಾನ ಪ್ರತಿಷಾದನೆಯ ಮೂಲಕ ಶಿವ-ಪಾರ್ವತಿಯರ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದರು.

*****

ಓದುಪತ್ರಃ

ಕೊಣವೇಗೋಡ (ಜನಪದ ಕಾವ್ಯ)

ನಮ್ಮುರಲಿದ್ದ ಕೊಣವೇಗೋಡ
ಜೀವನೆಂದರೆ ಹೆಸರೇಳಬೇಕು
ಜೋಳನಾದ್ರೆ ಬಿತ್ತೇ ಆಯ್ತು
ಮೂರು ವರ್ಷ ಮಳೆಯೆ ಹೋಯ್ತು
ಇರುವೆ ಕಾಳ ಹೊತ್ತೊಂಡೋದೋ
ಗೋಡನು ಇಲಿಗೆ ಸಂಕಲೆ ಹಾಕಿ
ಕಾಳನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ತುಂಬ್ಬಿ
ಹೊಟ್ಟಿಲ್ಲೋರು ಕೇಳಿದರವನ
ಭಿಕ್ಷನಾದರೆ ಕೊಡಿಗಿಡಿಯೆಂದು
ಭಿಕ್ಷದೋನಾಳುಟ ತಡಿಲಾರ್ದೆ
ಕರೆದು ಹೆಂಡ್ತೇಗೇಳ್ಳ ಹಾಗೆ
ಭಿಕ್ಷದವರು ಬಂದ್ದಿಂದಾರು
ಭಿಕ್ಷಕಾದರೆ ಬಂದಾರೀಗ
ಸತ್ತಂತೆ ನಾನು ಬಿದೊಂತೀನಿ॥

ಅಳುತ್ತಾ ಬಾಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕುಂತೊಂ ಹೆಣ್ಣಿ
ದಾಸಯ್ಯನಾದ್ರೆ ಬತಾನನಾಗ
ಇದ್ದಾರಮ್ಮ ಅನ್ನತಾನೆ
ಗಂಡ ಸತೊಂದ ಅಂತ ಹೇಳಿ
ದಾಸಯ್ಯನಾದ್ರೆ ಓಡ್ತಾನಾಗ
ಹೀಗಂತ ಹೇಳಿ ಗೋಡ ಮಲಗ್ಗು
ಸತ್ತಂಗೆ ಮೂಲೇಲಿ ಬಿದೊಂಡ॥

ಕೊಡಗಿನ ಮಾರಿ, ತಂಟಲ ಮಾರಿ
ಗೋಡಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಾಲೆಂತ
ದಾಸಯ್ಯ ವೇಷ ಹಾಕಿಕೊಂಡು
ತುಳಸೀ ಮಣಿಯ ಕತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ
ಕೈಲಿ ಚಾಗಟೆ ಕಂಕ್ಕಲ್ಲುಂಬು
ಹಣೀಲಾಮ ಇಟ್ಟಕೊಂಡು
ಗೋವಿಂದ ತಿಮ್ಮಿಪ್ಪ ಎಂದೆನ್ನತ್ತು

ನೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಗಿಗೆ ಬಂದ್ದು
 ನೋಡಿದಳಿಲ್ಲ ನೊಡ್ಡ ಹೆಂಡಿತ್ತ
 ಅಳುತ ಬಾಕ್ಕಿಲ್ಲ ಕುಂತಿರೋದ
 ಇದ್ಯಾಕಮ್ಮೆ ಅಳ್ಳಿ ಎಂದ್ದು
 ನೊಡ ಸತ್ಯೋದ ಕೆಟ್ಟ ಕಾಣಪ್ಪ
 ಹೊರೋರು ಹೊವ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಪಲೆನ್ನೀ
 ಕೆಟ್ಟಲ್ಲಪೆನ್ನೀ ಕೆಟ್ಟಲ್ಲಪೆನ್ನೀ
 ಅಂತ ಹೇಳಿ ಬಿಕ್ಕ ಅತ್ತು
 ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ ತೋಟ್ಟು ನೀರೇ ಇಲ್ಲ॥

ಹೊರಗಡೆ ನಡಿಯೋ ಪರಸಂಗ ಕೇಳಿ
 ದಾಸಯ್ಯ ಬರುವಾ ಗುತ್ತಾನತು
 ನೊಡ ಬಿಗೀಲಿ ಉಸಿರಾ ಕಟ್ಟಿ
 ಸತ್ಯಂಗೆ ತಾನು ಬಿದೊಂಡಿದ್ದ್ವ॥

ನೊಡ್ಡ ರುಣವ ತಿರೋನೇವದಿ
 ದಾಸಯ್ಯ ಒಂದಿಡಿ ಅಕ್ಕೀ ತಂದು
 ಮೊಕ್ಕಾ ಮುಸ್ಕಾ ಒಕ್ಕಡಿಕೆಳ್ಳು
 ಕಿಸಿದಿದ್ದಾಯೆಗ್ಗ ಅಕ್ಕೀ ತುಂಬಿ
 ಅಯೋ ಅಪ್ಪಾ ಸತ್ಯ ನೊಡ
 ನಿನ್ನಂತಾ ನೊಡ ಹುಟ್ಟಾನೇನೋ
 ಅಂತಾ ಅಭಾತ್ತ ಹೊರಿಕೆ ಬಂದಾ॥

ಬಿದಿರಾ ಚಟ್ಟವನಾದ್ರೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
 ಹೊವ ತಂದು ಅದರ ಹೇಳಿಡಲು
 ಹೆಣೀನ ಮುಸುಕು ತೆಗೆದು ನೋಡಿದ್ದೇ
 ಅಕ್ಕೀ ಒಂದಾಷ್ಟಿರಲೇಯಿಲ್ಲ
 ತೆಗೆದಿದ್ದ ಬಾಯಿ ಮುಚೆಷ್ಟಂಡಿತ್ತು
 ಮುದುರಿದ್ದ ಕಾಲು ನೀಡೊಂಡಿತ್ತು॥

ದೆವ್ವ ಬಂದದೆ ಹೊದ ಮ್ಯಾಲೆ
 ಅದನ ಈಗ ಓಡ್ಡಲೇಬೇಕು
 ಅಂತಾ ಹೇಳಿ ಬರಗುಳಾವಾ
 ಬೆಂಕೀಲಾಕಿ ಚಂದ್ರಗ್ನಾಸಿ

ಓಡೋಡ್ಲೇ ಹಾಜು ದೆವ್ವೇ ನೀನು
 ಹೊಣಾನ ಯಾಕೆ ಹಿಡಕೋಂಡಿದ್ದಿ
 ಅಂತಾ ಹೇಳಿ ಗೊಡ್ಡ ಬೆನ್ ಮೇಲೆ
 ಬರಗುಳ ಉಯ್ಯ ಚೋರ ಚೋರ ಅಂತು॥

ಅಯ್ಯಾಯ್ಯಪ್ಪ ಎಂದಾ ನೋಡ
 ಉರಿಗೆ ಬಾಯಾಯಿ ಬಡ್ಮ್ಯಾಂಟ್ರಿಟ್ಪ
 ಗೊಡ್ಡ ಹೆಂಡ್ತ್ ಗಂಡಗೆ ಬಳ್ಳಿಕೆ
 ಬಂದು ನೋಡ್ತಾಳಲ್ಲಿ ಬರಗುಳ ಬಿದ್ದೀರೋಡಾ
 ಜೀನ ಗಂಡ್ಹಾ ನತಿಯಾ ಕಂಡು
 ಅಳುವಿನ ಜೋತಿಗೆ ನಗುವ್ರೂ ಬಂತು॥
 ದಾಸಯ್ಯ ಶಂಕಿ ಜಾಗಟೆ ತಂದು
 ಭಿಕ್ಷಾ ಹಾಕಮ್ಮ ಅಂತ ಕೇಳ್ತಾನೆ
 ಕೊಣವೇ ನೋಡಿಗೆ ಈಟು ಹೋತ್ತೇ
 ಬಂದಿತ್ತು ಬುದ್ದಿ ಚೆನ್ನಾಗೇಯೆ
 ಹಾಕೆ ಒಂದಿಡಿ ಜೋಳ ಅವನ್ನೆ
 ಅಂತಾ ಹೆಂಡ್ತ್ಗೇಳಾ ಅವನು॥
 ಸತ್ಯೋದ ನೋಡ ಬದುಕ್ಮ್ಯಾಂಡವನೇ
 ಒಂದಿಡಿ ಜೋಳ ನನಗೆ ಸಾಲ್ಪ್
 ಕೊಡಬೇಕು ನನಗೆ ಒಂದು ಹೇರು
 ಅಂತಾ ಹೇಳಿ ಹಟವಾ ಹಿಡಿದಾ॥

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಗೀತೆಯನ್ನ ದೇ. ಜವರೇನೋಡ ಅವರು ಸಂಕಲಿಸಿರುವ ‘ಜನಪದ ಗೀತಾಂಜಲಿ’ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಕಥನಗೀತೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜಿಮುಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಜಿಮುನತನದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಮಾಷೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಕತೆಯನ್ನೂ ಹಾಡನ್ನೋ ಮೂಲತಃ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ರಚನೆಯ ಜತೆ ಅವರ ಹೆಸರು ಉಳಿದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ಅದನ್ನು ತನ್ನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ, ಕತೆ, ನಾಡೆ, ನಾಟಕ, ಹಾಡು ಮೌದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದೆ. ಜನಪದ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರಿಪದಿ, ಕೋಲಾಟದ ಪದ, ಲಾವಣಿ, ಕಥನಗೀತೆ, ಮಹಾಕಾವ್ಯ, ಮಕ್ಕಳ ಪದ ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳಿವೆ.

*****

ಆಶಯ: ಭಕ್ತಿ

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ನೇರವಾಗುವ ಮಾನಸಿಕ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಇಂಥಹ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನನ್ನು ಭಕ್ತ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಬಳಸುವ ಉದ್ದೇಶ, ಹಣತೆ, ದೀಪ, ಅರಶಿನ-ಕುಂಕುಮ, ವಿಭೂತಿ, ಶೋಕ-ಭಜನೆ, ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ನಾವು ಆಚರಿಸುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಕ್ತಿಯೋಂದಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ-ಪರೋಕ್ಷ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಪಂದನ, ದಾಸ್ಯ ಅರ್ಚನ, ಆತ್ಮ ನಿರ್ವೇದನ, ಸಖ್ಯ, ಪಾದಸೇವನ ಮತ್ತು ಅಜ್ರಣ ಎಂಬ ಒಂಬತ್ತು ವಿಧಾನ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದು ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆ, ದೌಜನ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಜನರಲ್ಲಿನ ಅಜ್ಞಾನ, ಮೂರ್ಧನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಪಹಾಯತೆಗಳು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಶೋಷಕರ ಗುಂಪು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದೆ. ಭಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ತೋರಿಕೆಯದ್ದಲ್ಲಿವೆಂಬುದನ್ನೂ, ಹರಕೆ, ನೈವೇದ್ಯ ಅಥವಾ ಅಪಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕೆಬಾರದೆಂಬ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

*****

ಆಶಯ ಪತ್ರಃ:

ಕರುಣಾಳು ಬಾ ಬೇಳಕೆ

-ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಕಂತಯ್ಯ

ಕರುಣಾಳು ಬಾ ಬೇಳಕೆ, ಮನುಕಿದೀ ಮಬ್ಬಿನಲಿ
ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸೆನ್ನನು
ಇರುಳು ಕತ್ತಲೆಯ ಗವಿ; ಮನೆ ದೂರ; ಕನಿಕರಿಸಿ
ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸೆನ್ನನು ||ಪ||

ಹೇಳಿ ನನ್ನಡಿಯಿಡಿಸು, ಬಲುದೂರ ನೋಟವನು
ಕೇಳಿದೊಡನೆಯ - ಸಾಕು ನನಗೊಂದು ಹೆಚ್ಚು
ಮುನ್ನ ಇಂತಿರದಾದೆ ನೀನ್ನ ಬೇಡದೆ ಹೋದೆ
ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸೆನ್ನನು

ನನ್ನ ದಾರಿಯ ನಾನೆ ನೋಡಿ ಹಿಡಿದಿಹೆನು - ಇನ್ನು,
ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸು ನೀನು,
ಮಿರುಗು ಬಣ್ಣಕೆ ಬೇರೆತು, ಭಯ ಮರೆತು, ಕೊಬ್ಬಿದೆನು;
ಮರೆದಾಯ್ತು; ನೆನೆಯದಿರು ಹಿಂದಿನದೆಲ್ಲ

ಇಷ್ಟು ದಿನ ಸಲಹಿರುವೆ ಈ ಮೂರ್ಖನನು ನೀನು, ಮುಂದೆಯೂ
ಕೈ ಹಿಡಿದು ನಡೆಸದಿಹೆಯಾ
ಕಷ್ಟದಡವಿಯ ಕಳೆದು ಬೆಟ್ಟು ಹೋಳಿಗಳ ಹಾದು
ಇರುಳನ್ನು ನೂಕದಿಹೆಯಾ?

ಬೇಳಗಾಗ ಹೋಳಿಯದೆಯೆ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನಾನೋಲಿದು
ಈ ನಡುವೆ ಕಳಕೊಂಡೆ ದಿವ್ಯ ಮುಖ ನಗುವ (ನಗುತ)

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಮನೋರವರು ಗೊಂದಲ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಯಾತನೆ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ನೋವಿನ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಬರೆದ “ಲೀಡ್ ಕೈಂಡ್ಲ್ ಲೈಟ್” (Lead Kindly Light) ಎಂಬ ಈ ಕವಿತೆಯು, ನೋವನ್ನು ಮರೆಸುವ ಕವನವೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ತಮ್ಮ ನೋವು ಅಥವಾ ತಾವು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ, (ಪಶ್ಚಾತ್ಯಾತ್ಮಕ) ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಜ್ಞಾನಕ್ಷಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದುದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ-ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಪೂರಕವೆಂಬಂತೆ ‘ಬೇಳಕು’ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಕನ್ನಡದ ಕಣ್ಣ ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಕಂತಯ್ಯನವರು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಕವನವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿ, ಬೇಳಕನ್ನು ತೋರುವ ಬದಲಿಗೆ ದೇವರೂಪನಾದ ಬೇಳಕೇ ನನಗೆ ದಾರಿತೋರು ಎಂದು ಭಾರತದ ವೇದಾಂತಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಅದು ಮೂಲಕ್ಕೂ ಭಂಗ ತರದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶಾಲ ಅಥ ಮೂಡುವುದು. ಆಕಾರ: ವಿಕಿಸೋಸ್, ಪರಿಷ್ಕಾರಗೊಂಡಿದೆ)

*****

ಬಂತಣ್ಣ ಪರಿಸೇ ಬಂತೋ

-ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ

ಶೈವಮುರದ ಸಮನ್ತ ಹಿರಿಕಿರಿಯರು ಮಂದಿಮಾರ್ಬಳ ಸಹಿತ ಮಿಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು, ಹಾಡಿಗೂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ಬೆಳಕಿಟ್ಟು ಕುಲದೇವರ ಪೂಜಿಸಿದರು; ತಂತಮ್ಯ ದನಕರು, ಕುರಿವೇಕೆ ಮುಂತಾದ ಬದುಕಿನ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಹೂಹಿಂಗಾರುಗಳೀಂದ ಶೃಂಗರಿಸಿದರು. ಕುಲಗುರು ಮತ್ತು ಹೆಗಡೇನ ಹಿರಿತನದಲ್ಲಿ ಕೊಂಬು, ಕಹಳೆ, ನಗಾರಿ, ನೌಬತ್ತು ಮುಂತಾದ ಯಾವತ್ತು ವಾದ್ಯಂಗಳ ನುಡಿಸುತ್ತ ಯಕ್ಷಿಯ ಗುಡಿಗೆ ಹೋದರು. ಚಂದಮುತ್ತ ಈ ದಿನ ಅಬ್ಬೆಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಮಿಂದು ಲಂಗೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೇಲಾದ ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಡೆ ಜರತಾರಿ ಅಂಚಿನ ಲಂಗೋಟಿಯ ಧರಿಸಿ, ಮುಂಗೈಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕಡಗ ಇಟ್ಟು ಶೃಂಗಾರವಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಕೊಳಲು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದ. ಚಿನ್ನಮುತ್ತ ಅಂಚಿರುವ ಧೋತ್ರವುಟ್ಟು ಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿ ಮುತ್ತಿನ ಮುದ್ರೆಯಿರುವ ಉಂಗುರವಿಟ್ಟುಕೊಂಡ. ಕೈಗೆ ಚಿನ್ನದ ಕಡೆ ತೋಡೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು (ಹೂವಿನ ಅಲಂಕಾರದ ಕಡಗ) ಗಂಜ್ಜಿ ಕಟ್ಟಿದ ಪಿಳ್ಳಂಗೋವಿಯ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಡೆದ.

ಯಕ್ಷಿಗುಡಿಯ ಅಂಗಳವ ಸೆಗಳೆ ಸಾರಿಸಿ ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನ ಕಂಬ, ಪಂಚವಲ್ಲಿ ಮೀಳ್ಯದೆಲೆಯ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕಿ ನಂದಾದೀಪ ಹಚ್ಚಿದರು. ಹಟ್ಟಿಯ ದೇವರು ಬೆಟ್ಟದ ದೇವರು ಹಾಡಿ ಗೂಡಿನ ಸುತ್ತೂ ಸೀಮೆಯ ಸಮನ್ತ ದೇವದ್ವಂಗಳ ಕರೆಸಿ, ಧೂಪ ದೀಪ ಬೆಳಗಿ ಪಾದಕಾಣಕೆ ನೀಡಿ ಮರ್ಯಾದದೆ ಮಾಡಿದರು.

ಚಂದಮುತ್ತ ಯಕ್ಷಿಯ ವಿಗ್ರಹವ ಮೀಯಿಸಿ ಮಡಿದಟ್ಟು ಉಡಿಸಿ, ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿ, ಕುಂಕುಮವಿಟ್ಟು, ಬಲಬದಿಗೆ ಸಿರಿಸಂಪಿಗೆ, ಎಡಬದಿಗೆ ಎಳೆಹಿಂಗಾರಿಟ್ಟು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿದ. ಗುಡಿ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹಿಂಡುಕುರಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು, ಬಲಿ ಬಡಿಸಿ ಧೂಪ ದೀಪದಾರತಿಯ ಹೊಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ನರ್ವರೂ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಶಕ್ತಿನಾಮಕಳಾದ ಯಕ್ಷಿಗೆ ಪ್ರೇಚೆಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರವ ಮಾಡಿ —

ಹಿಂಡುವ ಹನುಕುರಿ ಕೊಡು

ಪೇರಿಯಿನೋವಷ್ಟು ಕಾಡು ಕೊಡು

ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ಆಶೀರ್ವಾದ ಪ್ರಸಾದ ಪಡಕೊಂಬಾಗ ಗೋಧೂಳಿ ಲಗ್ನದ ಸಮಯವಾಯಿತು.

ಈಗ ಒಬ್ಬಬ್ಬರೇ ಮುಂದೆ ಬಂದು ತಂತಮ್ಯ ಕಲೆ ಕೈಜಳಕ ಚಮತ್ವಾರಗಳ ತೋರತೋಡಿದರು. ಕೋಲಾಟಿದವರು ಹಾಡು ಹಾಡುತ್ತ ಕೋಲು ಕುಣಿಯುತ್ತ ತೆಂಗಿನ ಮರದಷ್ಟುದ್ದ ಧೂಳಿಬ್ಬಿಸಿದರು:

ಬಂತಣ್ಣ ಪರಿಸೆ ಬಂತೋ
ಮಾಯಾಕಾಶೀ। ಯಕ್ಷಿಯ ಪರಿಸೆ ಬಂತೋ
ತಾವು ತಾವಿನ ಮಾವು ಚಿಗರ್ಜಾವು। ಗಿಂಡಾಮು
ಪದಹಾಡಿ ಪರಿಸೆ ಬಂತೋ॥

ಯಾರಿಗೂ ಶಿವಾಮರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ನೆನಪೇ ಅಗಲೊಲ್ಲದು. ಹಿರಿಯನೋಬ್ಬ “ಈಗ ಕುಲಗುರುವಿನ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳು ಕಲಿತ ವಿದ್ಯೆಯ ಒಂದೆರಡು ವರಸೆ ತೋರಿಸಲಿ ಎಂದ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬಂತೆ ಚಿನ್ನಮುತ್ತ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ್ದ ಚಿನ್ನದಗೆಜ್ಜೆ, ಕೊಳಲು ತೆಗೆದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ರಾಗ ಎತ್ತಿ ನುಡಿಸತೋಡಗಿದ. ಸಹಜ ಸಂಚಾರಗಳ ತಕ್ಕ ಸಾಧ್ಯಾಯಿಗಳನೆಬ್ಬಿಸಿ, ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ ಆಕಾರಗೊಂಡ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ. ಜನ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಹೊಳೆಯುವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕುಲಗುರುವಿನ ಕೊಳಲ ಹೊಗಳಿ, ಈಗ ಚಂದಮುತ್ತಿನ ಸರದಿಯೆಂದರು. ಚಂದಮುತ್ತ ಗುರುವಾದದ್ದರಿಂದ ಕಡೆ ನೋಡಿದ. ಕುಲಗುರುವಿನ ಸನ್ನೆಯಿಂದ ಅಪ್ಪಣಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೂ ನೆತ್ತಿ ಕೇಶಗಳ ಸುತ್ತಿಕಟ್ಟಿ, ಎದ್ದು ಬಂದು ಗುರುವಾದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿ ಸತ್ಯದ ಶಿವದೇವರು, ಹೆತ್ತಯ್ಯ, ಮುತ್ತಯ್ಯರ ನೆನೆದು ಸೊಂಟದ ಬೆಳ್ಳಿಕೊಳಲು ತೆಗೆದು ತುಟಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ—

ಮೆಧುರವಾದ ನಾಡಗಳ
ಹದವಾಗಿ ತೆಗೆದು ರಾಗಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾದಾಗ
ಮೂಡುಮಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮೂಡಿ
ಅವರಿಸಿಬಿಟ್ಟತು ಎಳೆಬೆಳ್ಳಿಂಗಳ ಮಾಯೆ
ಅನಾಯಾಸ.
ಹರುಷದ ಬಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಿತು
ಕೆಳಗೆ ಕ್ಷಮಿಜದ ತನಕ
ಮ್ಯಾಲೆ ಚಂದ್ರನ ತನಕ.
ಹಾಡು ಅಲೆ ಅಲೆಯಾಗಿ
ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳನುಂಟ ತೇಲಿ ತೇಲಿ ಬಂದಾಗ
ಭಾವಪರವಶ ಮುಂದಿ ಹಾ ಎಂದರು.

ಚಿನ್ನಮುತ್ತ ಹೊಟ್ಟೆಯುರಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಕವಾದ. ಇದು ಚಂದಮುತ್ತನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದುದೇ, ನೇಡು ಆವರಿಸಿಬಿಟ್ಟತು. ಹಂತಪೌರಷಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಚಿನ್ನಮುತ್ತ ನುಡಿಸಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನೂ ನುಡಿಸಿ ಅವನ ದವಬಲ್ಯಗಳ ಬೆಳೆಕಿಗೆ ತಂದ.

ಫಲವೇರಿ ಚಾಪಲ್ಯ ಬಲವೇರಿ

ಒಂದಾದ ಮ್ಯಾಲೋಂದು

ಜನ ತಲೆಗೊಂದು ಹೊಗಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ.

ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು

ಪ್ರವರವಾಗಿ ಸುಡುತ್ತಿರುವಂತೆ

ಚಿನ್ನಮುತ್ತ ವಿನ್ನನಾದ.

ಅದು ಕಂಡು ಉತ್ತೇಜಿತವಾಯಿತು

ಚಂದಮುತ್ತನ ಹಷಟ

ಇನ್ನೊಂದು ಹೀಗೇ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಗ ಎತ್ತುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಾಡಿನೆಳೆ ಕಿತ್ತಂತೆ ಧಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಾಯಿತು.

ನುಡ್ಡ ನಕ್ಕಂತೆ ಕೇಳಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಮಂದಿ ಆಫಾತಗೆಂಂಡು ದಿಗ್ಭ್ರಂತರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದರೆ,

ಎಲ್ಲರ ಹಿಂದೊಂದು ಮುದುಕಿ,

ಹಾಳು ಮುದುಕಿ, ಕೊಳಕು ಮುದುಕಿ

ಚಂದಮುತ್ತನ ಕಡೆ ತಿರಸ್ಯಾರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ,

ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ! ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಏಕಾಗಿ ಕೇಲಿಸಿದಂತೆ!

ಮುಸುರೆ ಮೂಗು ಕೆಂಡಗಳ್ಲಿ ಕೆಂಪಗೆ ಬಿಟ್ಟೊಂಡು

ಕೆಂಜೆಡೆ ಕೆದರೊಂಡು

ಕೆಂಜೆಟೆ ತುಂಬ ನಕ್ಕತ್ತದಂಥ ಮಣಿಗಳ ಮಡಿಕೊಂಡು

ಕತ್ತಿನ ತುಂಬ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಧರಿಸೊಂಡು

ಭಿದ್ರುಕುಬುನ ತೊಟ್ಟು ಚಿಂದಿ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು,

ಲಂಬ ಕುಚ ಜೋತ ಕಣ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿದಿರ ಕೋಲಿನ ಚೌಡಿಕೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು

ರುದ್ರಗೋಪದ ತಾಳಿ

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಧ್ವನಿ ಮಾಡಿ ಕೈಬೀಸಿ ಕಣ್ಣ ತಿರುವುತ್ತ,

ಗೋತಗೋತ ನಾರುತ್ತ ಕಂಡವರು ಕಾರಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ, ನಿಂತವರು ಹೇಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ

ಅಕರಾಳ ವಿಕರಾಳ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ!

ನೋಡಿ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕಿರಿಯರತನಕ ಗಾಬರಿಯಾದರು. ಕಾಡು, ಬೆಟ್ಟ, ನುಡುಗುಂಡಾರ ಮನುಜಿ

ಬಿದ್ದಂಗಾಯಿತ್ತ. ಸದ್ಯ ನದ್ದಲವಾಗಿ ಇದ್ಯಾವ ಲೋಕದ ರಾಕ್ಷಸೀಯೆಂದು, ಇನ್ನು ಜೀವನಹಿತ

ವಾಪಸಾಗುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದು ಕೆಲವರು ಭೋಧೆ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಜೀವ

ಹೆಮ್ಮೆಗಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚಲ ಕುಂತರು.

ಚಂದಮುತ್ತನನ್ನ ಕೋಲಿನಿಂದ ತೋರಿಸುತ್ತ ನುಡ್ಡ ನುಡುಗುವ ಹಾಗೆ ನುಡುಗಿದಳು-ಯಾರು? ಆ ಕೊಳಕು ಮುದುಕಿ!

ಆ ಹಾಹಾ,

ಈ ಕ್ರಿಮಿ ನುಡಿಸಿದ್ದ ಸಂಗೀತವೆಂದಾದರೆ

ಸತ್ಯ ಸಂಗೀತ ಅಂಬೋದು ಸತ್ತ ಹೋಗದ?

ನಿತ್ಯ ನ್ಯಾಯ ಅಂಬೋದು ನಿಂತು ಹೋಗದ?

ಮ್ಯಾಲಿನ ಮಳೆ ಮ್ಯಾಲೇ ಇಂಗಿ

ಕೆಳಗಿನ ಬೆಳೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗದ?

-ಎಂದು ಒರಟು ಮಾತುಗಳ ಅಲೆಯೆಬ್ಬಿಸಿ ಹೃದಯಗಳಿಗಪ್ಪಣಿಸಿ ಹರಿದಾಡಿದಳು.

ಈಗ ಧೈರ್ಯ ತಗೋಬೇಕಾದವನು ಕುಲಗುರುವೊಬ್ಬನೇ. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ನಾಬರಿಯಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಟವನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಕುಲಗುರು ಬೆವರುಜಲವ ಒರೆಸಿಕೊಂಡು ಕರವೆತ್ತಿ ಕೈಮುಗಿದು ತೊದಲುತ್ತ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು.

ಕುಲಗುರು : ತಾಯಿ ನಮ್ಮ ಸಾವಿರ ತಪ್ಪಿ ಒಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೀನು ಯಾರಂತ ಹೇಳಿದರೇ..

ಮುದಿಜೋಗ್ತಿ : ನಮಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದವರಿಲ್ಲ. ನಾನಿದ್ದೇನೇ, ನನ್ನ ಸತ್ಯವೂ ಇದೆ. ಕಣ್ಣಿದ್ದರೆ ನೋಡಿಕೊ. ನೆತ್ತರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳಳ್ಳ, ನೀರಲ್ಲಿ ನೆನೆದವಳಳ್ಳ. ಆಕಾಶವೆಂಬ ಬಯಲ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳಿತಾವರೆಯೆಂಬ ಮೂರೆಸಳಿನ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು; ನಾನು ಕಾಲನ ಸೂಳೆ, ನೀ ಯಾರೋ ಮುದಿಯ?

ಕುಲಗುರು : ನಾನು ನಿನ್ನ ಪಾದದ ಧೂಳು; ಕುಲಗುರು. ಈ ಶಿಶುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಕಲಿಸಿದವನು.

ಆವಾಗ ಥೂ ಎಂದು ಕುಲಗುರುವಿನ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ಉಗಿದು ಹೀಂಕಾರವಾಗಿ ಜರಿದು ನುಡಿದಳು ನೋಡಿ, ಯಾರು? ಹೋತ್ತಿಕೊಂಡುರಿವ ಕಣ್ಣಿನ ಆ ಕೊಳಕು ಮುದುಕಿ-

ಮುದಿಜೋಗ್ತಿ : ಥೂ ನಿನ್ನ ಮುದಿ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕ, ಇಂಥ ಕಚಡ ಸಂಗೀತಕ್ಕ ಗುರುವಾ ನೀನು? ನಾಳೆ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಬರುವ ಕಲಿಯುಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗಿ ಈ ಸಂಗೀತ ಮಾರಿಕೊ!

ಅಗೋ ಅಗೋ ಅಲೆಕ್ಕಾಂದು ಕೋತಿ ಕುಂತಿದೆ ನೋಡಿರಯ್ಯಾ,

ಅಹಾಹಾ ಗೊಲ್ಲ ಕುಲದ ಜೊಗ್ಯತಿಯ ನೋಡಿರಯ್ಯಾ,

ಅರೆರೇ ನಿಮ್ಮ ಹಟ್ಟಿಯ ಕೇತ್ತಿ ಶಿಖರವ ನೋಡಿರಯ್ಯಾ.

-ಎಂದು ಚಂದಮುತ್ತನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಗುಡುಗುಡುನೆ ಓಡಿಬಂದಳು. ಚಂದಮುತ್ತ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಗಡಗಡ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದು. ಆ ಮುದಿ ಸೇಡುಮಾರಿ ನೋರನೋರನೆ ಹಲ್ಲು ಕಡಿದು ಕ್ಷಯ್ಯ ತಿರುವಿ ಕೇಳಿದಳು:

ಹೆಚ್ಚಿ ಪಡಬೇಡವೋ ಏ ಕಡಿಮೆಯವನೇ

ನಿನ್ನ ಸತ್ಯ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಂಗೊತ್ತು.

ಸತ್ಯ ಇದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ನುಡಿಸಬಲ್ಲೆಯಾ?

-ಎಂದು ಚಿಂದಿ ಸೀರೆ ತೆಗೆದು ಕಚ್ಚೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಗಲಲ್ಲಿದ್ದ ಬೌಡಿಕೆ ಮುರಿದು ಅದರ ಕೋಲು ಹಿರಿದು ಅದನ್ನೇ ಕೊಳಳಲಿನಂತೆ ತುಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟು ನುಡಿಸಿದರೆ -ಶಿವ ಶಿವಾ! ಸರ್ವಲೋಕ ಸಮಸ್ತ ಜನ ಇರಿವೆಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಜೀವರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲ ಭಾವಪರವಶರಾಗಿ, ಮೂಕವಿಸ್ತಿತರಾಗಿ ಕೊಳಳಲ ಸಂಗೀತದ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಹೋದರು! ಏನೋ ಜನ್ಮದ ಮುಖ ನೋಪು ನೆನಪಾದವು.

ನಾಳಿ ದೇಹದ ದೃವಂಗಳನು ನಾದದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಪುದೋರಿಸಿ ಹಾಡಿನ ರೂಪ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಜನ ಧನ್ಯರಾಗಿ, ತನ್ನ ಯರಾಗಿ ಮೈಮರೆತು ಮಾತು ಮರೆತಿರುವಾಗಲೇ ಗಕ್ಕನೆ ಕೊಳಳಲುಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ದುಡುದುಡನೆ ಓಡಿಬಂದು ಚಂದಮುತ್ತನ ಕೈಕೊಳಳಲನ್ನು ಕಸಿದು ಲಟ್ಟನೆ ಮುರಿದು ಅವನ ಮುಖದ ಮ್ಯಾಲೀಸೆದು ಏನೆಂದು ಯಾಕೆಂದು ಹ್ಯಾಗೆಂದು ಜನ ತಿಳಿಯುವ ಮುನ್ನವೇ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣರೇಯಾದಳು, ಯಾರು? ಆ ಮುದಿಜೋಗ್ತಿ!

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಡಾ.ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರು ರಚಿಸಿರುವ, ‘ಚಕೋರಿ’ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಈ ಪಠ್ಯವನ್ನು ಅಯ್ಯ್ಯಾಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಾತ್ಕಕ ಕತೆಗಳು ಇದ್ದು, ಅದೇ ರೀತಿಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕಲೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ಕಲೆಯನ್ನು ಆತ್ಮತೃಪ್ತಿಗೆ ಅಥವಾ ಮನರಂಜನೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಕಲೆಯು ಸಾಧಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಮನಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಕಲೆ ಅಥವಾ ಕೌಶಲಗಳು ಪ್ರತಿಷ್ಠೀಯ ಸಂಕೀರ್ತವಾಗಿ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಜೊತೆ ಸೇಡು ತಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂತಕ್ಕ ತಲುಪುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೀಳು ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ದುರಹಂಕಾರ, ಸೇಡು, ಅನೂಯೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತು ಇವಕ್ಕೆಲಾಲ್ಲ ಕೊನೆ ಇರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮುದಿಜೋಗ್ತಿ ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾನವಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಲೆಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಕಲೆಯು ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿದ್ದು, ಈ ಅರಿವು ಮಾನವರಿಗಿರಬೇಕಾಗಿದೆ.

*****

ತೋರೆದು ಜೀವಿಸಬಹುದೆ ಹರಿ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳು

-ಕನಕದಾಸ

ತೋರೆದು ಜೀವಿಸಬಹುದೆ ಹರಿ ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳು
ಬರಿದೇ ಮಾತೇಕಿನ್ನೂ ಅರಿತು ಹೇಳುವೆನಯ್ಯ... ||ಪ||

ತಾಯಿ ತಂದೆಯ ಬಿಟ್ಟು ತಪವ ಮಾಡಲುಬಹುದು
ದಾಯಾದಿ ಬಂಧುಗಳ ಬಿಡಲುಬಹುದು
ರಾಯ ತಾ ಮುನಿದರೆ ರಾಜ್ಯವನೇ ಬಿಡಬಹುದು
ಕಾಯಜಾಪಿತ ನಿನ್ನ ಅಡಿಯ ಬಿಡಲಾಗದು... ||1||

ಒಡಲು ಹಸಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಅನ್ನವನೇ ಬಿಡಬಹುದು
ಪಡೆದ ಕೈತ್ರಿವ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಬಹುದು
ಮುದದಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೆ ತೋಲಗಿಸಿಯೆ ಬಿಡಬಹುದು
ಕಡಲೋಡೆಯ ನಿನ್ನಡಿಯ ಘಳಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗದು... ||2||

ಪ್ರಾಣವನು ಪರರು ಬೇಡಿದರೆತ್ತಿ ಕೊಡಬಹುದು
ಮಾನಾಭಿಮಾನವ ತಗ್ಗಿಸಲುಬಹುದು
ಪ್ರಾಣದಾಯಕನಾದ ಆದಿಕೇಶವರಾಯ
ಜಾಣ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ನಿನ್ನಡಿಯ ಬಿಡಲಾಗದು... ||3||

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಕನ್ನಡ ಕೀರ್ತನಕಾರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಷ್ಟರಾದ ಕನಕದಾಸರು, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವಂತಹರಿಗೆ ಇವರ ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನನೆಗಳು ಸನ್ನಾಗ್ರ ಅಥವಾ ಮುಕ್ತ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೇಕಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ ಆಗಬೇಕೆನ್ನವುದು ಕನಕದಾಸರ ಪರಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿತ್ತು. ದೇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸಿನ ಸುಧಾರಣೆ ಆಗುವುದು ಕಷ್ಟವೆಂದು ಅರಿತಿದ್ದ ಇವರು, ಇಷ್ಟಧ್ಯೇವವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸನ್ನಾಗ್ರ ಅನುಸರಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

*****

ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಬಲಿ

-ಬಿ.ಟಿ.ಲಲಿತಾ ನಾಯಕ್

ಉರ ಮುಂದಿನ ಅಮೃತ ಗುಡಿಯಿಂದ ಎಡಬಿಡದೆ ತಮಟೆಯ ಸದ್ಗುರುತ್ವತ್ವ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಆ ಸದ್ಗುರುತ್ವದ ಸ್ಥಾತ್ಮೀಕ ಪಡೆದು ಹಬ್ಬದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಂತಿತ್ತು. ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದರೆಂಬ ಭೇದಭಾವ ಅದೊಂದು ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಲಗಿ ‘ಗರೀಬಿ ಹಟಾವ’ ಎಂಬ ಫೋಷನ್ ನಿಜದಭರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ‘ಗರೀಬ’ರೇ ಇಲ್ಲದ ‘ಭಾಗ್ಯವಂತರ’ ಹಳ್ಳಿ ಅದಾಗಿತ್ತು!

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೂ ಚೌಕಾಕಾರವಾಗಿ ಸಗಣಿಯಿಂದ ಮಾರಗಲ ಅಂಗಳ ಸಾರಿಸಿ, ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿ, ಮಣಿ ಇಟ್ಟ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿಯಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಸುರಿದು ಮಾರಮೃತ ಕಳಿಪವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಬೇವಿನಸೋಪ್ಪು, ಕೆಂಪುಕಟ್ಟಿಲೆ, ಕೆಂಪುದಾಸವಾಳ, ಚೆಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೂ ಮುಡಿದು, ಅರಿಶಿನ-ಕುಂಕುಮ, ಧೂಪ ದೀಪಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾದ ‘ಅಮೃತ’ನ ಮುಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಡು, ಮೇಕೆ, ಕುರಿ-ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟು, ‘ಅಮೃತ’ನ ಹರಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನ.

ಸರೀಕರಂತೆ ಸಣ್ಣವಿನ ಕುಟುಂಬವೂ ಈ ವರ್ಷ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೂಳ್ಳಲು ಶಕ್ತಾಗಿತ್ತು. ಅವನಿತ್ತ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದ ನೆಂಟಿರಷ್ಟಿಂದ ಅವನ ಸಣ್ಣ ಸೋಗೆಮನೆ ಒಡಲು ಬಿರಿಯಿವಂತೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಗಿಜಿಗುಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಮನೆಯೋಡತಿ ಕೆಂಚಿ -ಕಡ್ಡಿ ಜರಿಯಂಚಿನ ಹೊನ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ಭರಭರ ಸದ್ಗುರಾಡುತ್ತ ಮನೆ ತುಂಬ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಣ್ಣವೂ ಕೋಳಿ ತತ್ತೀಯಂತೆ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪಂಚೆಯುಟ್ಟು, ಅದೇ ದಿನ ದಜ್ಞ ನರಸೋಜಿಯ ಬಳಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅಜೆಂಟಾಗಿ ಹೊಲಿಸಿ ತಂದ ಮುಂಗೈ ಮುಖ್ಯವ ಉದ್ದ ತೋಳಿನ ಅಂಗಿ ತೊಟ್ಟು, ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹೊಸವಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸೋಗೆಗರಿಯ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕಳಿದ ವರ್ಷ ಸಿಕ್ಕಿಸಿದ್ದ ಚೂರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಾಡತೊಡಗಿದ್ದ.

ಅವನ ಆರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳ ಪೈಕಿ ಮೂವರು ಗಂಡು ಹುಡುಗರಿಗೂ ಕಡೂರು ಸಂತೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ಅಳತೆಯ ಕೆಂಪು, ಕಪ್ಪುಗೀರಿನ ಅಂಗ-ಚಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ತಂದಿದ್ದ. ಹುಡುಗರು ಹಿಗ್ಗಿಸಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ವೋದಲ ಹುಡುಗನ ಅಂಗ ತುಸು ಮಂಡಿ ಕಾಣುವಂತಿದ್ದು, ಕುಳಿತಾಗ-ಬಗ್ಗಿದಾಗ ಅಕಸ್ಮಾತಾಗಿ ಒಮ್ಮೆಹೆಚ್ಚು ಚಡ್ಡಿಯ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರೆ ಅವನಿಗಿಂತ ಸಣ್ಣವನಿದ್ದು ಮಂಡಿಯಿಂದ ಗೇಣಿದ್ದ ಕೆಳಗಾಗಿ ಚಡ್ಡಿಹಾಕದಿದ್ದರೂ ನಡೆತಿತ್ತು ಎನ್ನವಂತಿತ್ತು,

ಓರೆಗೆಯ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲಾ “ಅಯ್ಯಂತ್ಯೋ! ಇವ್ವಂಗಿ ನೋಡ್ರೆಲೇ ಏಟುದ್ದ ಏತಿ! ಒಳಗೇ ಚಡ್ಡಿನೇ ಹಾಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಕಣ್ಣಲೇ!” ಎಂದು ನಗೆಯಾಡಿದಾಗ “ಎನ್ನ, ಇಲ್ಲೋಡ್ರೆಲೇ-ಹೋಸ ಚಡ್ಡಿ ಹಾಕೊಂಡಿರೋದನ್ನು!” ಎಂದು ಹುಡುಗ ತನ್ನ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ತೋರಿಸಿ ಖಾತ್ರಿ ಹಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು.

ಮೂರನೆಯವನದಂತೂ ಹಿಮ್ಮಡಿಯನ್ನೇ ಮುಟ್ಟಿತ್ತಿತ್ತು. ಪಾಪ! ಹುಡುಗನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಓಡಾಡುವುದಕ್ಕೂ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತಾದರೂ ‘ಹೋಸ ಅಂಗ’ ಎಂಬ ಮುಕಾರದಿಂದ ಹಿಂಸೆ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯರದ್ದೂ ಅದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತು. ಹಿರಿಯ ಹುಡುಗಿ -ಮಟ್ಟಿ ಓಡಾಡುವಾಗ ಗಂಜಿಮಂಯವಾದ ಆ ಜೀಟಿನ ಲಂಗದ ಅಂಚು ನೆಲಗುಡಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು “ಈಟೊಂದುದ್ದ ಯಾಕಮ್ಮಿ ಹೋಲಿಸ್ಕ್ಯಾಂಡೆ?” ಎಂದು ಕಂಡವರೆಲ್ಲ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

“ನೀರಿಗ್ಗಾಕಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಗಿಡ್‌ಗ್ರಿತ್‌ತಂತ ದಜೆನೆ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಹೇಳಾ” ಎಂದು ಮಟ್ಟಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಾಗ “ಮ್ಯಾಲೆತ್ತಿ ಸಿಗನ್ಸ್, ಅಂಚೆಲ್ಲ ಕರ್ಗಾಗತ್ಯೆತ್ತಿ” ಎಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಹೋಸ ಲಂಗವನ್ನು ಹಬ್ಬ ಮುಗಿಯುವವರೆಗಾದರೂ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಹಾರಾಡಲು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಬಿಗಿಯಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ.

ಲಂಗದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಹುಡುಗಿ ಕಾಲುತೊಡರಿದಂತಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಿಗೊಪ್ಪೆ ಎಡವಿಬಿದ್ದು, ಯಾರಾದರೂ ನೋಡಿದರೆ ಬೋರಾಡಿ ಅತ್ತು. ಯಾರೂ ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬಿಕೆಯಾದರೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಲಂಗ ಕೊಡವಿಕೊಂಡು, ಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆಗೂ ಅದರ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನೋಜಿಗ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ತಾಲಿಯ ನೋಂಟದಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಪೈಕಿ ಯಾರದೇ ನೋಂಟದಲ್ಲೋ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ ಕೊನೆಯ ಹುಡುಗಿಯಂತೂ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು

ಲಂಗಮುಯವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ತೀರ್ಥಾದರೂ ಎಣ್ಣೆ-ನೀರು ಕಾಣದ ಅಪುಗಳ ತಲೆ ಈ ದಿನ ಬಡ್ಡಿ ಸಮೇತವಾಗಿ ಕೊರತೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಅಧಿಕವಾದ ಹರಳೆಣ್ಣೆ ಪಚಗರಿಯುತ್ತು, ಅಪುಗಳ ಹಣೆ, ಕೆನ್ನೆ ಕೆಲಿಗುಂಟ ಧಾರಾವಾಹಿಯಾಗಿ ಇಳಿಯತೊಡಗಿತ್ತು.

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತುಣುಕು ರೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಬಾಲಿಬಾಯಿ ಬಿಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅಪುಗಳಿಗೆ ಇಂದು ಅಜೀಣವಾಗುವಷ್ಟು ತಿನಿಸು! ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ತಂದಿದ್ದ ಕಳ್ಳಿಮರಿ, ಚಕ್ಕಲಿ, ಪಕೋಡ, ಬತ್ತಾನು ಮುಂತಾದವೆಲ್ಲ ಜೀಬನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದವಲ್ಲದೆ, ಮನಾಲೆ ಅರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಗಪ್ಪನೀಯಂದ ಅಂಗ್ರೇ ಅಗಲದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯ ಚೂರು ದಕ್ಕಿತ್ತು.

“ಅಮ್ಮಿನ್ ಮರೆ ಹೋಯಾತ್ರೆ ನೋಡೊಂಗುರಿ, ನೀವೂ ಕೈ ಮುಕ್ಕೊಂ ನಡೀರಿ” ಎಂದು ಸಣ್ಣವಿನ ಅಕ್ಕ-ಮಾದೇವಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳ ಹಿಂಡನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಿದಾಗ, ಅಪು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಹಟ್ಟಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದವು. ಕಳಳದಲ್ಲಿ ಷೂಜಿಸಿದ್ದ ಅಮ್ಮನ ಎದುರಿಗೆ ಸಣ್ಣವಿನ ಸಂಬಂಧಿ –ಕರ್ತೃಂಗ ಟಿಗರಿನ ಹಿಂಗಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನೀಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು. ಕೆಂಚಿಯ ತಮ್ಮ ನೋಯಿಂದ ಮಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಅದರ ವಧೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಾಗಿದ್ದು. ಕೆಂಪ, ಬನಜ್ಜಿ, ಜುಟ್ಟಿಮ್ಮೆ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದರು.

ಸಣ್ಣ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಟಿಗರಿನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಹೇಳೋಕ್ಕಿಸಿ ಹೂಪು-ಕುಂಕುಮ ಏರಿಸಿದ. ಮೈ ಮೇಲೆ ತಣ್ಣನೆಯ ನೀರು ಬಿದೊಡನೆ ಟಿಗರು ಒಮ್ಮೆ ಬಲವಾಗಿ ಮೈ ಕೊಡವಿತು. ಅದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಬನಜ್ಜಿ, ಹೂಂ ಅಮ್ಮ ಅಪ್ಪೆಕೊಟ್ಟು, ‘ಹಾಕೋ ಗೋವಿಂದ’ ಎಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅವನು ತನ್ನ ದೇಹದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಬಲವಾಗಿ ಮಚ್ಚು ಬಿಸಿದ.

ಬಲಿ ಪಶುವಿನ ರುಂಡ ಕಚಕ್ಕನೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದೊಡನೆ ಚಲ್ಲನೆ ಚಿಮ್ಮಿದ ರಕ್ತವನ್ನು ತಾಂಬಾಣದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಲಾಯಿತು. ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ವಿಲಿವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡಿದ ಮುಂಡ ಕೊನೆಗೊಮೈ ಸ್ತಂಭವಾಯಿತು.

ಅಮ್ಮನ ಮುಂದಿರಿಸಿದ ರುಂಡದಿಂದ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹನಿಯುತ್ತಿದ್ದ ರಕ್ತ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಡುಗಟ್ಟಿತ್ತು, ಅದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಡಿದ ಕುಂಕುಮ ಕೆಂಪ ಹಾಗಳ ನಡುವೆ ಭೀಕರವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಮ್ಮನನ್ನು, ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಭೀತಿ ತುಂಬಿದ ಕಂಗಳೀಂದ ನೋಡುತ್ತ, ಹಿರಿಯರ ಅಣತಿಯಂತೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದವು.

ನಮ್ಮೆ ತಾಯಿ, ವಸಾ ವಸಾ ಹಿಂಗೇ ಹಬ್ಬ ಮಾಡಿ ನಿನ್ನ ಹರ್ಡೆ ಮುಟ್ಟೋ ಅಂಥ ಯೋಕ್ತೆ ಕೊಡವು. ನಮ್ಮ ಬಡತಾನ ಬಯಲು ಮಾಡವು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಣ್ಣ ಕೆಂಚಿ ಅಮ್ಮನ ಮುಂದೆ ಅಡ್ಡ ಉದ್ದ ಬಿಡ್ಡರು.

ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿತು. ಗಂಡಸರ ಪಳಗಿದ ಕೈಗಳು ಚೂರಿಹಿಡಿದು ಚಕಚಕನೆ ಮಾಂಸವನ್ನ ಕೊಯ್ದು ರಾಶಿ ಹಾಕಿದವು. ಒಳಗಡೆ ಹೆಂಗಸರೂ ಅಷ್ಟೇ ಜುರುಕೆನಿಂದ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಹುರಿಯುವುದು. ಕುಟ್ಟಿಪುದು, ಮನಾಲೆ ಅರೆಯುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದರು.

ಅಡುಗೆ ಮುಗಿದೊಡನೆ ನುಡ್ಡಿಯ ಅಮ್ಮನಿಗೂ ನೈವೇದ್ಯ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಾಯಿತು. ಹಂಡ್ತಿಯಂತೆ ಗಂಡಸರು ಮೊದಲ ಪಂಕ್ತಿಗೆ ಉಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಅವರೊಡನೆ ಮಕ್ಕಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡವು. ಒಂದೊಂದು ಗಂಗಳದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು —ಮೂವರಂತೆ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಉಟ ಸಾಗಿತು.

ಆಗಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸರಾಯಿ ಕುಡಿದು ಮತ್ತುನಾಗಿದ್ದ ಸಣ್ಣ— ತಾನು ಉಣಿಪುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಉಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತವರನ್ನ ತೊದಲು ನುಡಿಯಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿತೊಡಗಿದ— “ಉಣಿ, ನೀಡಿಸ್ಕಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಣಿ... ನೀವೇನು ನನ್ನನೆಗೆ ಹಗಲೆಲ್ಲ ಬರೋರಲ್ಲ..... ವಸರಕೊ್ಳುಂದವ ಕರದೇ ಬರೋರು... ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ಯಾವಳು ಇಲ್ಲ.... ಏನೋ ಈ ವಷ ಅಮ್ಮನ ದಯ ನನ್ನ ಮಾ್ಯಲಿತ್ತು... ಸಾಘಾರ್ಯ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ ಮಾಡಿದ್ದು. ಅದ್ದೇ ನಾನೂ ನಾಲ್ವರ್ಣಂಗೆ ಆ ಮಾತಾಯಿ ಹರ್ಡೆ ತೀರಿ ಹಾವ್ವೆ ಆಗಿವ್ವಿ !...”

“ದಿಟ್ಟ ಕಣಪ್ಪ, ಆ ನಮ್ಮವ್ವನ ದಯ ನಿನಮ್ಮಾಲೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಈಟೆಲ್ಲ ಸಂಭರ್ತ ಮಾಡೋಕ್ಕೆ ನಿನ ಕೈಯಿಂದಾಗೋದಾ? ಎಂದು ಬಸಜ್ಜ ದನಿ ಗೂಡಿಸಿದಾಗ “ಹಾಂ, ಹಂಗ್ಗೇಳು ನಮಪ್ಪ, ದಯ ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ನನ್ನಂಥ ನರಮನಸ್ನೋ ಕೈಯಾಗ್ನ ಏನಾದಾತು!” ಎಂದು ಸಣ್ಣ ಶೀಶಯಿಂದ ಉದ್ದನೆಯ ಅಲ್ಲಾಮಿನಿಯಂ ಲೋಟಕ್ಕೆ ಮುದ್ದುವನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ “ಯಜ್ಞ, ಕ್ವಾ ಇದ್ದ ಕುಡಿ” ಎಂದು ಬಸಜ್ಜನ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದ.

“ನೀನು ಮೊದಲ್ ತನ” ಎಂದು ಬಸಜ್ಜ ಜೈಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ನುಡಿದಾಗ ಅಯ್ಯಯೋ! ಎಂತ ಮಾತಾಡಿದ್ದೋ ನಮಪ್ಪೆ! ಬೆಟ್ಟಿದಂತ ಹಿರೇಮನ್ ನೀನಿದ್ರಿಗ್ ಕುಂತ್ಕುಂಡಿರಾಗ ನಾನ್ ಮೊದ್ದು ತನಳದಾ?... ಇಗಾ ಯಜ್ಞ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಿನ ಮಕ್ಕಳಿ. ನೀನೆಂಜಲ್ಲಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ನಾವ್ ತನಳೋದು” ಎನ್ನತ್ತಾ, ಸಣ್ಣ ಲೋಟ ನೀಡಿದ. ಬಸಜ್ಜ ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿ ಗಳಗಳನೆ ಅಧ್ಯಾದಷ್ಟು

ಕುಡಿದು ಲೋಟವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ, ಮುಖ ಕಿರುಚುತ್ತು, ಗಂಗಳದಿಂದ ಮಾಂಸದ ಚೂರನ್ನೆತ್ತಿ ನೆಂಂಜಿಕೊಂಡ.

ಬನಜ್ಜಿನ ‘ಎಂಜಲು’ ಸೇವಿಸಿದ ನಂತರ ಸಣ್ಣ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮತ್ತೊಂದು ಸುತ್ತು ಕುಡಿಯಲು ಹಾಕಿ “ಏ ಕೆಂಚಿ, ಇನ್ನೊಂದೆಲ್ಲೇಲ್ಲ ಸೌರ್ ಬಾಡ್ ತಂದ್ದಾಕಮ್ಮೀ ಇಲ್ಲಿ” ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿದ. ಕೆಂಚಿ, ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಒಲೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಡಿದು, ಬೆವರಿನಿಂದ ತೋರ್ಯಾಯ್ದ ತೊಪ್ಪಡಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬೇಸರಿಸದೆ ಅತ್ಯಾತ್ಮಹದಿಂದ ಕೈ ಬಟ್ಟಲ ತುಂಬ ಬಾಡನ್ನು ತಂದು ಎಲ್ಲರ ಗಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಡಿಸತೋಡಗಿದಳು.

ಆಗಲೇ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿ ಉಂಡಿದ್ದ ಕೆಲವರು “ಯಕ್ಕು, ಯಕ್ಕು, ಬ್ಯಾಡ್ಕಣಕ್ಕು ನಿನ್ನಾಲ್ಲಿಗ್ಗೆ ಬಿದ್ದೇನು ನೀಡಬ್ಯಾಡ್ ಕಣಕ್ಕು” ಎಂದು ಗಂಗಳಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಗೆ ಇಕ್ಕಿದಾಗ “ಹಂಕ್ತಿಯಾಗ್ ಪರಪಂಚ ಮಾಡಿದಂಗಾಗತ್ಯತ್ತಿ, ನೀಡಿಸ್ತುಪ್ಪ ಸುಮ್ಮು... ನೀವೇನು ಉಣಬಾರದ್ದು ಉಂಡಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಸಣ್ಣ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡೇ ಮಾಡಿದ. ಹೆಂಗಸರು ಉಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗಲೂ ಅವನು ಅವರ ಹತ್ತಿರವೇ ಕುಳಿತು ಉಪಚರಿಸಿದ.

ಮರುದಿನ ಉರಮ್ಮನ ಉತ್ಸವ. ಸಿಂಗರಿಸಿದ ರಥದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನಿರಿಸಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮೇರವಣಿಗೆ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ತಮಟೆ, ಓಲಗ, ಡೋಲು ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಲುಕುದುರೆ ನರ್ತನ ನಡೆದಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ಮುಖವಾಡಧಾರಿ ಚೋಮದೇವರ ಕುಣಿತ, ಹಿರಿಕಿರಿಯರೆಲ್ಲ ರೆಪ್ಪೆಗೆ ರೆಪ್ಪೆ ಹಚ್ಚದಂತೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ‘ಉಚ್ಚಯ್ಯ’ದ ವೈಭವವನ್ನು ನೋಡಿ ತಣಿದರು.

ಓಣಿಗೆರಡರಂತೆ ತೆರೆದಿದ್ದ ಅಂಗಡಿಗಳಿಂದ ಹಿರಿಯರು ಎಲಡಿಕೆ-ತಂಬಾಕು, ಬೀಡಿ-ಸಿಗರೇಟ್‌ನೊಂಡು ಸೇದಿ ತಲಬು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಮಕ್ಕಳು ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿ-ಖಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಮೆದ್ದಿದ್ದವು. ಹಳ್ಳಿಯ ಉತ್ಸಾಹಿ ತರುಣರು ಅಭಿನಯಿಸಿದ “ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ” ನಾಟಕ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮೇರುಗನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತ್ತು.

ಹಬ್ಬದ ಮರುದಿನ ಉಳಿದಿದ್ದ ತಂಗಳು-ಪಂಗಳು ತಿನಿಸನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಸಣ್ಣವಿನ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ತಂತಮ್ಯ ಉರುಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದರು. ಮಾಡೇವಕ್ಕು ಹೊರಡುವಾಗ ಸಣ್ಣವಿನ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಗೆಲ್ಲಾ ತಲಾ ಏದ್ದೆಡು ಹೈಸೆ ಇಕ್ಕೆ ಮುಂದ್ಲ ಹುಣಿಸೆಗೆ ನಮ್ಮುರಾಗ್ ಮಾಡೇವಪ್ಪನ್ ಜಾತ್ರೆ ನಡಿತ್ಯತ್ತಿ. ಮನೆಗೊಂದೊಂದ್ ಮರೆ ಹೊಯ್ಯಿ. ಆಗ ಓಸು ಜನ ಬರ್ರಿ” ಎಂದು ತಾಕೀತು ಮಾಡಿ ಹೋದಳು.

ಸಣ್ಣ ತಂಗಳುಂಡು ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಾಗಿದ್ದ. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಕಣ್ಣಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. “ಬಲೆ ಮುಂದ್ ಒಂದ್ ಚೆಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಂಡೇನಂದೆ ಇಲ್ಲ....

ಮನುಕ್ಕಂಬಿಟ್ಟುಲ್ಲ.... ನಾಳೆ ಗಂಜಿ ಕಾಸಾಕ್ ಹೆಂಗ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ? ಎದ್ದೇಳಿ, ನಾನೊಬ್ಬೇ ಹೋಗಾನೇನು ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ?” ಎಂದು ಕೆಂಚಿ ಬಾಯಿ ಮಾಡಿದಾಗ, ಸಣ್ಣ ಪಕ್ಕನೆ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ಅಜ್ಞರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ. “ಎನಂದೆ?! ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತೀ ಹೋರೆ ಕೂಡಾ ಕೆದ್ದ ಕಟ್ಟಿ ಅಗ್ಗೆ ಓಸು ಉರೆಣ್ಣಿದ್ದಾ!”

“ಬಂದಿದ್ದ ದಂಡಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೇಯಿಸ್ತೂಕ್ಕಿಲ್ಲಾ... ನಾಕನ್ನಾಕ್ ದಿನ? ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಂದುಳಿದಾವು?.. ಬರೆ ಕಟ್ಟಿ ಅಲಾ, ಗಡಿಗೆ ತಳ್ಳಿದಾಗ್ ಒಂದ್ಯಾಳಕ್ಕೆ, ಒಂದ್ಯಾಳ ರಾಗಿ ನೋಡೇನಂದ್ರೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲ... ಎಲ್ಲ ತೋಳಿದ ಮುತ್ತು...”

ಕೆಂಚಿ ಖಾರವಾಗಿ ನುಡಿದಾಗ “ಹೋಗ್ಗಿ ಬಿಡು. ಅಮ್ಮನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಉಣಿಕ್ಕಿಂತ ಇಂಗೆಲ್ಲಾ ಎತ್ತಾಡಬಾರ್ದು. ಮಾಡಿದ ಮಣಿ ಮೈ ಹತ್ತೋಡಿಲ್ಲ. ಬೈಗಿನಾಗ್ ಇಬ್ಬು ಎರ್ಲೊರೆ ಸೌದೆ ಕಟ್ಟಂಬರಾನಂತೆ... ವಸಿ ದಣಿವಾರಿನೊಷ್ಟು ಬಾ. ಚಣಹೋತ್ತು ನೀನು ಅಡ್ಡಾಗು! ಎಂದು ಅವನು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಸಾಹುಕಾರ ಮನೆಯಾಳು ಹಿರ್ಭಾಗ ಬಂದು “ಸಾಖ್ಯರು ಕರೀತಾವೈ ಬಾರೋ ಸಣ್ಣಿ!” ಎಂದು ಕೂಗಿದ.

‘ಸಾಖ್ಯರು’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದೆಣ್ಣದನೆ ಸಣ್ಣ ಚಾಪೆಯಿಂದ ಚಟ್ಟಿನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ. ಕೆಂಚಿಯೂ ಭೀತಿಯಿಂದ ಗಂಡನ ಮುಖ ನೋಡಿದಳು. ಹಬ್ಬದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ, ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ್ದ ವ್ಯವಹಾರ ಫಕ್ಕನೆ ನೇನಪಾಯಿತು....

ಉರವರೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬದ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಣ್ಣ ಯಾವ ಸಿದ್ಧತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೈಚೆಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಕಳೆದ ವರ್ಷವೂ ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ಉಳಿವರೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಬಿಸಿ ಅಮ್ಮನ, ‘ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಸು’ಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಸಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಅವನಂತಹ ಬಡಕಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೇವಲ ಒಂದೊಂದು ಕೋಳಿಯಿಂದಲೇ ಅಮ್ಮನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ, ತಾವು ಮಾತ್ರ ಅನಂತೃಪ್ತರಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಈ ವರ್ಷ ಅಂಥ ಜುಜುಬಿ ಕೆಲ್ಪ ಮಾಡಬಾರ್ದು. ಮನೆ ಮಂದಿಗೆಲ್ಲ ಹೋಸ ಅರಿವೆ ಹೊಲ್ಲಿ, ಅಕ್ಕೆ, ರಾಗಿ, ಉಪ್ಪು, ವೆಣ್ಣು ಎಲ್ಲದನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ತಂದುಹಾಕಿ, ಒಳ್ಳೆ ಮುಜುಬೂತಾದ ಮರಿ ತಂದು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ, ಬಳಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು ಉಣಿಸಿ, ತಾವು ತಿಂದುಂಡು ಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಸಣ್ಣಿ.

ಅಂದುಕೊಂಡಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಲಿಲ್ಲ ಕೆಲಸ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ ಎಪ್ಪೇ ರಟ್ಟಿ ಮುರಿದು ದುಡಿದರೂ ಹೋತ್ತು ಹೋತ್ತಿಗೆ ಎಂಟು ಜನಗಳ ತುತ್ತಿನ ಜೀಲ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬುದೇ ಕರಿಣವಾಗಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಹಬ್ಬ ಮಾಡುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಸಣ್ಣ ಯೋಚಿಸಿ ಯೋಚಿಸಿ ಹಣ್ಣಾದ.... ಕೊನೆಗೆ ಆತ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದು ಒಂದೇ ದಾರಿ... ಉರ ಸಾಪುಕಾರರಾದ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪನವರಲ್ಲಿ ಕೈಗಡ ಕೇಳುವುದು.

ಮೊದಲ ದಿನ, ಅವನು ಸಾಹುಕಾರರನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದಾಗ “ಅವರು ಉರಾಗಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ಬರಾತ್ರೆ” ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಬಂದಿತ್ತು—ಅವರ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ. ಮರುದಿನ ಹೋದಾಗ “ಈಗ ಮನಿಕ್ಕಂಡವೇ, ಜಂಜಿ ಈ ಕಡೆ ಬಾ” ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡು ಮರಳಿ ಬಂದುದಾಗಿತ್ತು. ಸಂಜೆ ಹೋದಾಗ “ಕಾಫಿ ಕುಡಿತಾವೈ ಬರೋಮಟ ಹಟ್ಟಿಯಾಗ್ ಕುಂತ್ತು” ಎಂದಾಗ, ಒಂದೆರಡು ತಾನು ಆಕಾಶವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ.

ಸಾಹುಕಾರ ಹೊರ ಜಗುಲಿಗೆ ಬಂದು ದರ್ಶನ ನೀಡಿದಾಗ “ಅಡ್ಡಬಿದ್ದ ಧಣಿ!” ಎಂದು ದೀಘ್ರದಂಡ ಹಾಕಿದ. ಅವರು ಒರಗು ದಿಂಬಿಗೆ ಆತು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ “ಎನ್ನಾ ಬಂದಿದ್ದು?” ಎಂದು ಮಾಮೂಲು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದಾಗ “ಹಬ್ಬ ಬಂದ್ಯೆತಲ್ಲಾ ಧಣಿ... ಅದಕೇ ಬಂದೆಲ್ಲೂ ನೂರು ರೂಪ್ಯ ಕೈಗಡ ಕೇಳಾನಂತ ಬಂದೆ!” ಆರಡಿ ದೇಹವನ್ನು ಮೂರಡಿಗೆ ಕುಗ್ಗಿಸಿ ತಲೆ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡ ಸಣ್ಣ.

ಸಾಹುಕಾರು “ಹೂಂ! ಹೂಂ!” ಎಂದು ಹುಬ್ಬ ಕುಣಿಸಿ, “ಇನ್ನೂರು ರೂಪ್ಯ ಕೈಗಡ ! ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗ ಕೊಡೋನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.
“ಮುಂದೆ ಸುಗ್ಗ ಹೋತ್ತಿಗ್ ಕೊಟ್ಟಿಡ್ತೇನಿ ಧಣಿ” ಸಣ್ಣ ಧೃಥವಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

“ಎಲ್ಲಿಂದ್ ತೀರಸ್ತೇಯೋ? ಅಷ್ಟು ಧೃಥವಾಗಿ ಬರೆ ಬಡ್ಡಿನಾರ ತೀರ್ಪಾಕಾನುತ್ತೋ ಇಲ್ಲೋ ನಿನ್ನಿಂದ... ಅಡವಾಗ್ ಹೊಲ ಇಲ್ಲ, ಉರಾಗ್ ಮನೆ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೂರುಪ್ಯ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟು ಮೂರ್ಖಾಮ ಹಾಕ್ಕೋ ಅಂತೀಯಾ?” ಸಾಹುಕಾರ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಯಾವ ಮುಲಾಜೂ ಇಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮದೆ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಂದಿಟ್ಟಾಗ ಸಣ್ಣ ಆಲೋಚನಾ ಮಗ್ನಾದ...

‘ದಿಟ, ತನಗಿರೋ ಆಸ್ತಿ ಅಂದ್ರೆ, ಹೆಂಡ್ತಿ, ಆರು ಮಕ್ಕಳಿ... ಅವೂ ಎಲ್ಲಾ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟವು. ಒಂದಾರ ಕೈಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ... ಹುಲಿ ತಿಂದಾತಂದ್ರೆ, ಒಂದ್ ಹೈನಿಲ್ಲ; ಇಲಿ ತಿಂದಾತಂದ್ರೆ ಹಿಡಿ ಕಾಳ್ಜುಡಿ ಇಲ್ಲ ತನ್ನ ಗುಡ್ಲಾಗೆ...’

“ನೀ ಅಂಬೋದ್ ದಿಟ ಧಣಿ. ಆದ್ಯವೇ ನನ್ನ ಕೈ ಕಾಲು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗವೇ ನಿಮ್ಮ ಮಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಲಿನಾಲಿ ಮಾಡಿ ಗಳಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಸಾಲ ತೀರಿಸಿಬಿಡ್ತೇನಿ. ಬಡವನ ಮ್ಯಾಲೆ ರವಷ್ಟು

ದಯ ತೋರ್ನಿ ಧಣೆ! ಹ್ಯಾದ ಸತೀ ಹಂಗೇ ಅಡೆ 'ಅಮ್ಮೆ ಕ್ಷಾಪ ಮಾಡೊಂತಾಳೆ!...' ಸಣ್ಣ ದೀನವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡ.

"ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲೋ, ಹೆಂಗಾರ ಮಾಡೊಂತಾಗು. ನೀನು ಕೂಲಿ ನಾಲಿ ಮಾಡಿ ಗಳಿಸೋದು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡಿ-ಮಕ್ಕಿಗೆ ತಿನ್ನಾಕ್ಕು ಸಾಲ್ಪು. ಇನ್ನು ಸಾಲ ಎತ್ತಾಗಿಂದ ತಿರಿಸ್ತೇಯಾ?" ಸಾಹುಕಾರರು ಕಡ್ಡಿ ತುಂಡಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಬೇರೆ ವ್ಯವಹಾರದ ಕಡೆ ನಮನ ಕೊಡಲುದ್ಯಕ್ತರಾದಾಗ ಸಣ್ಣ ಹತಾಶನಾದ.

"ಒಬ್ಬರ ಗಂಟು ಮುಣಿಗಿಸೋ ಅಂಥ ಬಡ್ಡಿ ಮಗನಲ್ಲ ಧಣೆ ನಾನು! ನನ್ನ ಮಾತಿನಮ್ಮಾಲ ನಿಮಗಷ್ಟು ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲವ್ಯಾಲೆ ಮತ್ತೇನಾಡಾಕಾಗ್ನದೆ ಬಿಡಿ ಹೋಗ್ನಿ!" ಎನ್ನತ್ತ ಹೊರಟುನಿಂತ. ಸಾಹುಕಾರ ಮನದಲ್ಲೇ ಏನನ್ನೋ ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವಂತೆ "ಅಲ್ಲಿದ್ದೆ ಹಿಂಗ್ ಮಾಡೋ ಸಣ್ಣ" ಎಂದಾಗ, ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವವನ ಕೈಗೆ ಮರದ ತುಂಡು ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಗಿ "ಎನ್ ಧಣೆ!" ಎಂದು ಗೆಲುವಿನಿಂದ ಕೇಳಿದ.

"ನೋಡು ಇನ್ನಾರು ರೂಪ್ಯ ಅಲ್ಲದಿದ್ದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಎವತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ತಗೋಂಡೊಂದು ನಿನ್ನ ಹಬ್ಬಮಾಡು. ಯಾಕಂದ್ದೆ ಈಗಿನ ಕಾಲಾಗ ನೂರ್ ನೂರ್ ರೂಪ್ಯ ಅಂದ್ದೆ ಹತ್ತು ರೂಪ್ಯಗ್ ಸಮ ಆಗ್ನೇತಿ. ಸುಮಾರಾದೊಂದು ಮರಿ ತಗೋಂಬೇಕಾದ್ದೂ ನೂರೂ ರೂಪ್ಯ ಮ್ಯಾಲೆ ಬೇಕಾಗತ್ಯೇತಿ. ಇನ್ನು ಅರಿವೇ-ಅಚ್ಚಡಿ, ಕಾಳು-ಕಡ್ಡಿಗೆಲ್ಲ ಮತ್ತೊಂದು ತಾವ ಕೇಳಾಕೊಂಡ್ದೀಗ್ಯಾಯಾ?"

ಸಾಹುಕಾರರೇ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಅಥವಾ ಉರಮ್ಮನೇನಾದರೂ ಇವರ ಮೈಯೆಲೆ ಬಂದು ಈ ರೀತಿ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗೋ. ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಉಂಟಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಮೂಕನಾಗಿ ಅವರನ್ನೇ ನೋಡತೋಡಿದ.

"ಯಾಕೋ? ಬಾಯೋ ಬಿಗೋಂಬಿಟ್ಟುಲ್ಲ... ನಾನ್ನೇಳೋದ್ದು ದಿಟ್ಟುವೋ ಸುಳೊಂದು?" ಅವರು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ಸಣ್ಣ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಭಾವದಿಂದ ನಗುತ್ತ "ದಿಟ್ ಧಣೆ" ಎಂದಷ್ಟೇ ಉಸುರಿದ.

"ನೋಡೋ ಸಣ್ಣ, ನೀನು ಕೂಲಿನಾಲಿ ಮಾಡಿ ತೀರಿಸ್ತೇನಿ ಅನೊಂ ಮಾತೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳ, ಅದು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಇನ್ನೂರೆವತ್ತು ರೂಪ್ಯ ಕೊಡ್ಡೀನಿ ತಗೋಂಡೊಂದು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದಾಗಿದ್ದು. ಒಂದ್ವನ್ ನನ್ನನೇಯಾಗಿದ್ದು ಬ್ಯಾಸಾಯ ಗೇದು ತೀರಿಸ್ತಿದು. ದಿನಕ್ಕೆಲ್ಲು ದಪ ಉಣಾಕ್ ಇಕ್ಕಿಸ್ತೇನಿ, ಉಟೊಳ್ಳಾಕೆ ಹಳೆ ಹಳೆ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಡಿಸ್ತೇನಿ ಏನಂತೀಯಾ?"

ಅವರು ಧಾರಾಳತನ ತೋರಿದ್ದರ ಅಥ ಈಗಾಯಿತು ಸಣ್ಣವಿಗೆ. ಅವನ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿಂತೆಯ ಗೆರೆಗಳು ಮೂಡಿದವು. ಇದುಪರೆಗೂ ಯಾರ ಹಂಗಿಗೂ ಒಳಗಾಗದೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ದುಡಿದುಂಡು ಹೆಚ್ಚಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಿದ್ದವನಿಗೆ ಈಗ ಪರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೀತದಾಳಾಗಿ ಉಳಿಯಲು ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯಿತು.

ಆದರೂ ಇದಕ್ಕೂಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ನಾಲ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲ ದೂರಕದೆ ಹಬ್ಬ ಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ- “ವಸ್ತರಾಲ ದುಡಿದ್ದೆ ಬರೇ ಎರಡುನೂರ್ಮೆವತ್ತು ರೂಪ್ಯಾನೇ ಏನ್ ಧಣಿ? ಇನ್ನೂಂದು ಏವತ್ತು ಮಾಡೊಳಿಷ್ಟಿ!” ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡ.

ಮನುಷ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾದಾಗ ಹೇಗೆ ವಿವೇಚನಾ ಶಕ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಹುಕಾರರು ಅನುಭವದಿಂದ ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಬೇಟೆ ಇಷ್ಟು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ದಕ್ಕಿತೆಂದು ಅವರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ರೂಪಾಯಿ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿಕೊಟ್ಟರೂ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೂವತ್ತು. ವಷಟ್ಕೆ ಮುನ್ನಾರ ಅರವತ್ತ್ಯಾದು... ಅಂತಹುದರಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಅರವತ್ತ್ಯಾದು ಲಾಭವಾಗಿ ಉಳಿದು ಜೊತೆಗೆ ಇಂತಹ ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾದ ಅಳು ಸಿಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಬೇಡವೆನ್ನುವುದುಂಟೀ?

ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಅಲೋಚಿಸುವಂತೆ ನಟಿಸಿ “ಹಾಂ, ನೀನಿಷ್ಟು ಜುಲ್ಕಿ ಮಾಡಿ ಕೇಳಿರ್ಪಾಗ ನಾನು ‘ಆಗೋದೇ ಇಲ್ಲ’ ಅನ್ನೋದ್ಯಾವ ನಾಯಯ? ನಂದೇ ಏವತ್ತು ರೂಪ್ಯ ಲಾಕ್ಷಣಾದ್ವರ್ಮ ಚಿಂತಿಲ್ಲ. ಬಡವ ನೀನೇ ಬದುಕ್ಕೂ ಹೋಗೋ! ಮುನ್ನಾರವ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ; ಮತ್ತೇನಪ್ಪಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು.

ಸಣ್ಣ ಮತ್ತೇನನ್ನೂ ಹೇಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕೇವಲ ಮೂರುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಆಗಲೇ ಮಾರಿಕೊಂಡಂತಂತಾಗಿತ್ತು. ನಿಧಾನಿಸಿದರೆ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತೆ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದೆಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿದ ಸಾಹುಕಾರರು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಅವನ ಕೈಗೆ ಹಣವನ್ನಿತ್ತು ಒಪ್ಪಂದದ ಪತ್ತ ಬರೆಯಿಸಿ, ಎಡಗೈ ಹೆಚ್ಚಿಟ್ಟಿನ ರುಜು ಒತ್ತಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಕೈಗಡ ತರುತ್ತೇನೆಂದು ಹೋದ ಗಂಡ ಜೀತದಾಳಾಗಿ ಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೆಂಚಿ ಹೋಹಾರಿದಳು. “ಅಂಬಲಿನೋ ಗಂಜಿನೋ ಕುಡ್ಡಂಡು ನಮ್ಮನೀಯಾಗೋ ನಾವು ತಣ್ಣಿಗಿದ್ದವಲ್ಲ! ಓಡಿ ಹೋಗಿ ವಸ್ತರ ವನವಾನ ಹೋತ್ತಬಂದುಬಿಟ್ಟಲ್ಲ!” ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟಳು.

ಸಣ್ಣವಿಗೂ ತಾನೂ ದುಡುಕಿ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದನೇನೋ ಎನ್ನಿಸಿತಾದರೂ ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಂದೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವನು ಸಿದ್ಧನಿರಲಿಲ್ಲ. “ಬ್ಯಾರೆ ದಾರಿನೇ ಇಲ್ಲ ಕೆಂಚಿ. ಸರೀಕರೆಲ್ಲ ಕ್ವಾಣನಂಥ ಮರಿ ತಂದು ಅಮೃನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿರೊವಾಗ ನಾವು ಸುಮೈ ಕುಂತ್ರೆ ಆಕೆನ್ ಸಿಟ್ಟು ಬರೋದಿಲ್ಲಾ?” ಎಂದು ಭೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಾಗ “ಸ್ವೇ ಬಿಡು...” ಎಂದು ಕೆಂಚಿ ಮನದ ಜಿಂತೆ ದೂರ ತಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಳು.

“ಬಾರಪ್ಪ, ಹೆಂಗಿರೋನಂಗೇ ಕರ್ಕಂಬಾ ಅಂತ ಆಲ್ಲು ಮಾಡವೇ ಸ್ವಾಮೇರು” ಎಂದು ಹಿರ್ಬಾಗ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕರೆದಾಗ, ಸಣ್ಣ ದೈನ್ಯತೆಯಿಂದ ಹೆಂಡತಿ-ಮಕ್ಕಳತ್ತ ನೋಡಿದ.

“ಕರಿತಾವ್ಯಂತೆ ಹೋಗು. ಒಲ್ಲೇನಂದ್ರೆ ನಡೆದಿತಾ? ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನಿನ್ ಸಿವ ಅವೈ!” ಒತ್ತರಿಸಿ ಬಂದ ದುಂಬಿವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲೇತ್ತಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು ಕೆಂಚಿ.

ಸಣ್ಣ ಅವಳಿಗೆ ಏನನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದವನು ಗಂಟಲು ಬಿಗಿದಂತಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲಾಗದೆ ಮೋನವಾಗಿ ಹೊರ ಬಂದು ಹಿರ್ಬಾಗನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದ.

*****

(ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಡಾ. ಲಲಿತಾನಾಯಕ್ ಅವರು, ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಜನರ ಕಷ್ಟ ಸುಖಗಳನ್ನು ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ನೆಪಡಲ್ಲಿ, ಬಡವರನ್ನು ಹೇಗೆ ತಮ್ಮ ಗಾಳಿದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀತಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆಚರಣೆಗಳು, ಬಡವರನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಡವರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕನಾಟಕದ ತೀರ ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯವರಾದ ಕಾರಣ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ತಾಂಡವವಾಡುವ ಅನಕ್ಕರತೆ, ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಬರಗಾಲ, ಹಸಿವೆ, ಬಡತನಗಳ ನೋವು ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಸಮೀಪದಿಂದ ಕಂಡವರು ಮತ್ತು ಇಂತಹ ದುಸ್ಫಿತಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತು ಲೇ ರಾಜಕೀಯ ಕೈತ್ತರ್ಕಾ ಇಳಿದವರು. ಇವರ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾದ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಬದುಕು ಇದೆ. ಕೋಪ, ಸಿಟ್ಟು, ವೈಜಾರಿಕತೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೆರೆತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿದೆ.)

*****

ಓದುಪರ್ಯಾ:

ಕೋಳಿಗಳ ಕೊಡಗನೂಸು (ಗದ್ಯಾನವಾದ)

ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ ಶಿವದೇವನೆಂಬ ಭಕ್ತನಿದ್ದ. ಈ ಗ್ರಾಮ ಕಲ್ಪಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕನ್ನಕೋಳಿಗಳ ಎಂದೂ ಇದನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಭಕ್ತ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಉತ್ಸರ್ಪಿ ಶಿವಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಉರಿನ ಕಲ್ಲೀಶ್ವರಲಿಂಗ ಇವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೃವವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಮೂರಿಸಿ ಕಷಿಲವಣಿದ ಗೋವಿನ ಹಾಲನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡುವ ನೇಮವನ್ನು ಇವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಈ ದಂಪತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು, ಹೆಸರು ಚೆನ್ನಕ್ಕೆ. ಭಕ್ತಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳಿದ ಈಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಳವಟಿತ್ತು. ಏಳು ವರ್ಷಗಳೂ ತುಂಬದ ಈ ಕೂಸು ಅವರ ಸಂಸಾರದ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಚೆನ್ನಕ್ಕನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತರಾಗಿ ಪರವೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಆಗ ಅವರು ಕಲ್ಲೀಶ್ವರನ ಮೂರಿ ಮತ್ತು ನೈವೇದ್ಯದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಕ್ಕಿಗೆ ಪಹಿಸಿದರಲ್ಲದೆ, ಮೂರಿಯ ಅನಂತರ ಹಾಲನ್ನು ಶಿವನಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿಹೋದರು. ಈ ಸುಯೋಗ ಲಭಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಚೆನ್ನಕ್ಕ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹಿಗ್ಗಿದಳು. ಸ್ವಾನ ಮಾಡಿ, ಮಾಡಿಯುಟ್ಟಿ, ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯ ತನ್ನಯತೆಯಿಂದ ಮೂರಿಸಿದಳು. ಅನಂತರ, ಬಳ್ಳದಲ್ಲಿ ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಹಾಲನ್ನು ಶಿವನ ಮುಂದಿಟ್ಟಿ, ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಇವಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ವ್ಯಾಘವಾಯಿತು. ಶಿವ ಬಂದು ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯ ಮುಗ್ಗಸಂಭ್ರಮ ಮರೆಯಾಯಿತು. ಆತಂಕದಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದಳು. ಬಹುಶಃ ತಾನು ಎದುರಿಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಿವ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಲಾರನೆಂದು ಮರೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತಳು. ಮನಃ ಬಂದು ನೋಡಿದಳು; ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯಾಘವಾದಾಗ ಅವಳ ಸಂಕಟ ಮಿತಿಮೀರಿತು. ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲೇನೋ ಕುಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಅನಿಸಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಿ, ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಆದರೆ, ಎಲ್ಲವೂ ವಿಫಲವಾದಾಗ ಆ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲಿಗೆ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ದಾಳಾದಳು. ಶಿವಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಡಲೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾನಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯದ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಅವಳನ್ನು ಸಂತ್ಸಿದ. ಅಂದಿನಿಂದ ದಿನದಿನವೂ ಇವಳ ಮೂರಿಯ ಕ್ರಮ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ನಿತ್ಯವೂ ಶಿವ ಬಂದು ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅನಂತರ ಬರಿಯ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಚೆನ್ನಕ್ಕ ಮನೆಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಕ್ಕನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಉರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮಗಳನ್ನು ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಧಿಸಿದರು.

ಆಕೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಲಿನ ಪಾತ್ರೆ ಬರಿದಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. ಶಿವ ನಿಜವಾಗಿ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವನೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುವ ಮನಸ್ಸಾಯಿತು, ಅವರಿಗೆ.

ಮರುದಿನ ಮೂರೆಯ ಸಮಯ ಬಂತು. ಚೆನ್ನಕ್ಕೆ ಎಂದಿನಂತೆ ಮೂರೆಮಾಡಿ ಹಾಲನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟಾಗ ಶಿವ ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮಗಳು ಸುಳ್ಳಣ್ಣ ಹೇಳಿದಳೆಂದು ತಂದೆಗೆ ಕೋಪ ಬಂತು. ಅವಳನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದ. ಮುಗ್ದೆ ಚೆನ್ನಕ್ಕೆ ಏನೂ ಮಾಡಲಾರದೆ ಶಿವನೇ ಗತಿಯೆಂದು ಓಡಿಹೋಗಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ಶಿವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಣಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡ.

ಇದನ್ನು ಕಂಡ ತಂದೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಮಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಓಡಿಬಂದು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಏಕ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆಯ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಹಿಡೆದೆಳೆದ. ಆಗ ಕೂದಲು ಹಾತ್ರ ಹೊರಗುಳಿದು ಆಕೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕ್ಯವಾಡಳು. ಕೋಳಿಕಾರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲಿನಾಥನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಕೂದಲ ಗುರುತುಗೆಳೆ ಎನ್ನಾತ್ಮರೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಭಕ್ತಿ ಚೆನ್ನಕ್ಕೆ ಕೋಳಿಕಾರು ಕೊಡಗೂನು (ಕೊಡದ ಕೂಸು-ಕನ್ಯೆ) ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಖಾದಳು.

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಈ ಪಠ್ಯವು, ಹರಿಹರ ಕವಿ ಬರೆದಿರುವ ‘ಕೋಳಿಕಾರು ಕೊಡಗೂನು ರಗಳೇ’ಯ ಗದ್ಯಾನುವಾದವಾಗಿದೆ. ಮುಗ್ದ ಬಾಲಕಿಯೋಬ್ಬಳ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಒಂದು ಕಥೆ. ಈ ಪನ್ತುವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಹರಿಹರ ಒಂದು ರಗಳೇ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಮಾಣಿ, ಷಡಕ್ಷರಿಯ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯ ವೋದಲಾದ ವೀರಶ್ಯೇವ ಮಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಥಾಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮೇಲಿನ ಕವಿಗಳಲ್ಲದೆ ಅನೇಕರು ಈಕೆಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತಿಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಏಕೈಕ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವ ಉಜ್ಜ್ವಲ ಸಂಕೇತವಾದ ಈ ಕಥೆ ಚಿರಂತನವಾಗಿದ್ದು ನಿತ್ಯನೂತನವಾಗಿದೆ.

(ಅಕರ: ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿಶ್ವಕೋಳ)

*****

ಇಶಯ: ಸೃಜನ/ಸಂಕೀರ್ಣ

ರೂಡಿಗತವಾಗಿ ಅಥವಾ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕಾಯು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹೊಸತನವನ್ನು ತರಲು ಪ್ರಯೋಜನವಿಕೆಯೇ ಸೃಜನಶೀಲತೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಕಲಾಕಾರರು, ಸಾಹಿತ್ಯಿಗಳು, ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಜ್ಞರು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಅಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಹೊಸ ಅಲೋಚನೆಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಇಂತಹದೇ ಕೈತ್ರದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ‘ಸೃಜನ’ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿ, ಹುಟ್ಟು, ಶ್ರೀಯಾತ್ಮಕ, ಉತ್ಪತ್ತಿ ಎಂಬರ್ಥಗಳಿದ್ದು, ಹೊಸ ಅಲೋಚನೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಂದು ಅಫ್ರೋಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನಾನುಭವವೂ ಹೊಸದೇ ಆಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದೂ ಸೃಜನಶೀಲವೇ (ಉದಾ: ಆತ್ಮಕತೆ) ಅನುತ್ತದೆ. ಈ ಸೃಜನಾತ್ಮಕತೆಯು ಯಾವುದೇ ಕೈತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರಬಹುದು. ಸಂಕೀರ್ಣ ಎಂಬುದು, ವಿವಿಧ, ಜಟಿಲ, ಗಹನವಾದ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕೈತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ/ಸಂಕೀರ್ಣ ಪತ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

*****

ಆಶಯ ಪಠ್ಯ:

ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು

ಅವಯವಗಳೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸಮಾಗಿ ಇರುತ್ತಿರಲು
ಭವಿ, ಭಕ್ತ, ಶೃಂಪಜ, ಶಾದ್ರುವರಿಂತೆಂಬ
ಕವನವೆತ್ತಣದೋ ಸರ್ವಜ್ಞ||

ನಡೆವುದೊಂದೇ ಭೂಮಿ, ಕುಡಿವುದೊಂದೇ ನೀರು
ಸುಡುವಗ್ನಿಯೊಂದೇ ಇರುತ್ತಿರಲು, ಕುಲಗೋತ್ತು
ನಡುವೆಯೆತ್ತಣದು ಸರ್ವಜ್ಞ||

ಕೋಪವೆಂಬುದು ತಾನು, ಪಾಪದ ನೆಲೆಗಟ್ಟು
ಆಪತ್ತು, ಸುಖವು ಸರಿ ಎಂದು ಹೋಪಗೆ
ಪಾಪವೆಲ್ಲಿ ಮುದು ಸರ್ವಜ್ಞ||

ಜಾತಿ ಹೀನನ ಮನೆಯ ಜೊತ್ತೇತಿ ತಾ ಹೀನವೇ?
ಜಾತಿ-ವಿಜಾತಿ ಎನಬೇಡ, ದೇವನೊಲಿ
ದಾತದೇ ಜಾತ ಸರ್ವಜ್ಞ||

ಕಣ್ಣ, ನಾಲಿಗೆ, ಮನವು ತನದೆಂದನ್ನಬೇಡ
ಅನ್ಯರನು ಕೊಂಡರೆನಬೇಡ, ಇವು ಮೂರು
ತನ್ನನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಬ್ರವು - ಸರ್ವಜ್ಞ||

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಾಡುವ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಿಂದಲೇ. ಆದರೆ, ಈ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ಸರಿದಾರಿಗೆ ತರುವಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನ, ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಅನೇಕ ಸುಧಾರಕರು, ಕವಿಗಳು, ಆಡಳಿತಗಾರರು, ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿದ್ದು, ಕೆಲವು ಮೌಲಿಕವಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ. ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಹೊಸ ಹೊಳ್ಳುವುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತವೆ; ಸಮಸ್ಯೆಗಳಾವುವು? ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ವಚನಗಳು, ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞನ ವಚನಗಳು ನಮಗೆ ಪರಿಹಾರದ ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿವೆ.

*****

ನಾಗವಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂವರವೆಂಬೋ ನಾಟ್ಯಗೀತೆ

-ಲಲಿತಾ ಸಿದ್ಧಭಸವಯ್ಯ

ನಮ್ಮುರ ಕನ್ನೆ ಸಿಪ್ಪೆ ಹಲಸಿನ ಕೆನ್ನೆ ಹೆಸರು ನಾಗವಲ್ಲಿ
ನಡೆನಡೆದು ಬಂದಳು ಸ್ವಯಂವರದ ಹಾಲಿಗೆ ಪಾಲಸ್ಪಕ್ಕು ಹಾರ ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಅವಳ ಎಡ ಮಗ್ಗುಲಲಿ ತಂದೆ ತಿಮ್ಮುಂಯ್ಯನವರು
ಬಲ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ವರರ ಸಾಲುಸಾಲು
ಹಿಂದುಗಡೆ ಅಡಿಯೋ ಮುಂದುಗಡೆ ವೀಡಿಯೋ
ಜೋತೆಗೆ ಮುದ್ದು ನಾಯಿಮರಿ ಗುಲೋರಿಯೋ

ಸೂತ್ರಧಾರ : ಪಾತ್ರಗಳು ಬಂದಾಯಿತು ರಂಗಮಂಜಕ್ಕು
ನಿಲ್ಲುವುದು ತರವೇ ಇನ್ನೂನಾ ಕರಡಿಯಂತೆ
ದಯವಿಟ್ಟು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡದೆ ನಾಟಕವ ನೋಡಿರಿ
ನಮಸ್ಕಾರ ನಾ ಹೋಗಿ ಬರುವೆ

2

ತಂದೆ : ಇವರು ಮೇಷ್ಟರು ಬಹಳ ಸಭ್ಯರು ಹೆಸರು ಅರಿಕೇನರಿ
ಮುಂದಿನ ಪ್ರಜೀಗಳನಿಂದೇ ಕೆತ್ತುವ ದೇಶದ ರೂಪಾರಿ
ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಸೀಮೇನುಣ್ಣಿ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಡೆಸ್ಟರ್ಪು
ಪ್ರೈವೇಟ್‌ಮನ್ಯಾಲು ವರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ ಸಾಯುವತನಕ ಒಂದೇ ಸೂರು
ನೋಡಿ ಬಿಡಮ್ಮೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಳೆ ಬೇಡ ತಕರಾರು

ಮಗಳು : ನೋಡುವುದೇನು ಮುಂದಕೆ ನಡೆಯಿರಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ
ಪ್ರೈವೇಟ್‌ಮನ್ಯಾಲು ಬೋಡಿನ ಧೂಳು
ಸಂಬಳವಂತೂ ಗೋಳಿಗೋಳಿ
ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು, ಈ ಮೇಷ್ಟರ ರೆಂಡತ್ತಿ ಬಾಳು
ಜ್ಞಾಪಕವಿರಲಿ ನಿಮಗೆ ನಾನೋಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು

ತಂದೆ : ಇವರು ಸಾಹಿತಿ ಹೆಸರು ಕೋದಂಡಪತ್ರಿ, ಕಾವ್ಯನಾಮ ಕೋ.ತೀ.
ಬರಹವೇ ಇವರಿಗೆ ಆಕ್ಷಿಜನ್ಸು ಬರೆದರೆ ಬಾಂಬಂತೆ ನೈಟ್‌ಲ್ರೋಜನ್ಸು
ಖಡ್‌ಕ್ಷಿಂತಲೂ ಹಿರಿದು ಕವಿಗಳಾ ಲೇಬನಿ
ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಲ್ಲಾ ಇವರದೇ ಮುಂಚೂಣಿ
ಏನು ಹೇಳುವೆ ಮಗಳೇ ಮನೋನೃಣಿ

ಮಗಳು : ಹೇಳುವುದೇನು ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅಪ್ಪ, ನಿಮ್ಮ ಕಣೆ
ಮೂತಿ ನೋಡಿಯೇ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಇವರೇ ಸಾಹಿತಿ

ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚುಕಳೆ ಜೀಬಿನಲಿ ಪೆನ್ನು
ಇವರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆನಗೆ ಸಿಕ್ಕುವುದು ದಿನಕೊಂಡೆ ಬನ್ನು
ಸಾಕು ಹೋಗೋಣ ಮುಂದಕಿನ್ನು

ತಂದೆ : ನೋಡಮ್ಮೆ ಮುಂದಿನವರು ನಮ್ಮೂರ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಕಂ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು
ಹತ್ತು ಲಾರಿ, ಎರಡು ಬೈಕು, ಮೇಲುಂಟೊಂದು ಟ್ರಾಕ್ಸ್‌ರು
ಲಕ್ಷಲಕ್ಷದ ಬಾಬತ್ತು ವ್ಯವಹಾರ ಭಾರಿ
ಬಿದ್ದುಹೋಡರೇನಂತೆ ಇವರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ವೋರಿ
ಸುಖವಾಗಿ ಬದುಕುವೆ ಏರಲಿ
ನಿನ್ನ ತೂಕ ತೊಂಬತ್ತು ಕೇಜಿಗೂ ಮೀರಿ

ಮಗಳು: ಸುಖವಿನ್ನೆಲ್ಲಿ, ಸಿಮೆಂಟು ಮರಳು
ಅಪ್ಪಾ ನಿಮಗೆ ಅರಳೋ ಮರುಳು
ಇವರ ಒಪ್ಪಂದಗಳೆಲ್ಲ ಬೀಳುತ್ತಿವೆ
ಒಪ್ಪೊತ್ತಿಗೇ ಉರುಳುರುಳಿ
ಇನ್ನು ಯಾವ ಸೇಷ್ಟು ಇವರು ಕಟ್ಟಿದಾ ತಾಳಿ
ಬೇಗ ನಡೆಯಿರಿ ಯಾರದ್ದು ಮುಂದಿನಾ ಪಾಳಿ

ತಂದೆ : ಮಗಳೇ ಬೇಡ ಬಿಡು ರೈಟರು, ಮೇಷ್ಟರು, ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರು
ಇದೋ ಇಲ್ಲಿಹರು ನೋಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಸಿನಿಮಾ ನಟರು
ಮನ್ಯಥ ಕುಮಾರ, ಅನ್ನಫೆವಾಗಿದೆ ಹೆಸರು
ಇವರ ತಮಿಳು ಪಿಚ್‌ರುಗಳೆಲ್ಲ ನೂರು ದಿನ ಓಡಿ
ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟದೆ ಕನ್ನಡಗರಿಗೆ ಭಾರಿ ವೋಡಿ
ಹೇಳಿಬಿಡು ನಿನಗೋಪ್ತಿಗೆಯೇ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿ

ಮಗಳು : ಆಹಾ ಏನು ಹೇಳಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ದಿಗೆ ಡ್ಯಾಡಿ
ಮೆಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿರಿ ನೀವು ಈ ಸಿನಿಮಾದ ಬಾಡಿ
ತೊಳೆಸಿಬಿಡಿ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ವೇಳೆಮ್ಮು
ಆಗ ಬಯಲಾಗುವುದು ಮನ್ಯಥಕುಮಾರರ ಮುಪ್ಪು

ತಂದೆ : ನೋಡು ಮಗಳೇ, ಈ ಸಾಲಿನಲಿ ಇವರೆ ಘೇನಲ್
ಎದುರು ಸಾಲಿನಲ್ಲಾ ನೆಗೆಟೀವೇ ಆದರೆ ಸ್ವಯಂವರವೇ ಫೇಲು

ಮಗಳು : ಫೇಲಾದರೂ ಚಿಂತಿಲ್ಲ ಸೆಪ್ಪೆಂಬರ್ ಇಹುದು
ಆತುರಕೆ ಒಪ್ಪಿದರೆ, ಅಮ್ಮನಂತೆ ನಾನೂ ಘೂಲಾಗಬಹುದು

ತಂದೆ : ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾತ ಒಳ್ಳೆ ಅಥ್ವಾಟು
 ಬಂದೇ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಹಾರುವರು ಹದಿನೆಂಟು ಮಾಟು
 ಓಟದಲ್ಲಿ ಒಲಂಪಿಕ್ಸ್ ಭಾರತದಿ ಗುಂಡೆಸೆತ
 ಪದಕ ಬಂದಿದೆ ಹತ್ತು ಬಾರಿ ಸತತ
 ಈ ದೃಢಕಾಯ ಗಂಡನನು ಕೃಹಿಡಿದು
 ನೀ ಸುಖದಿಂದಿರು ಮಗಳೆ ಅನವರತ

ಮಗಳು: ಸಂಸಾರ ಮಾಡಲಿಕೆ ಹಾರುವುದ ಕಲಿಯಬೇಕೆ
 ಹದಿನೆಂಟು ಅಡಿ ಜಿಗಿವ ಅಥ್ವಾಟ್ಟು ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು
 ನನ್ನ ಗಂಡನಾಗುವ ಹುಡುಗ ನಾ ಹಾಕಿದಾ ಗೆರೆಕೂಡ
 ದಾಟದಂತಿರಬೇಕು
 ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೃಲಿಧ್ವರೇನೇ ಜೆನ್ನ
 ಮಿನಿಟೆಗೆ ಮೀಟರು ದೂರ ಓಡಿದರೆ, ನಾ ಹೇಗೆ ಹಿಡಿಯಲಿ ಆತನನ್ನ

ತಂದೆ : ಅಮ್ಮಾ ನಾಗವಲ್ಲಿ, ನೋಡಿಲ್ಲಿ ಇವರು ವಿಜಾಂನಿ
 ಚಂದಿರನ ತಲೆಮೆಟ್ಟೆ ಬದುಕಿ ಬಂದಿರುವ ಗಗನಯಾನಿ
 ಆಟಮ್ಮು, ರಾಕೆಟ್ಟು, ಕ್ಷಿಪಣಿ
 ಏನುಬೇಕೋ ಕೇಳು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದ
 ಒಪ್ಪೆಕೊಂಡರೆ ನೀನೇ ಭೂಗ್ರಹದ ರಾಣಿ

ಮಗಳು: “ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದಿರಿ ತಂದೆಯವರೆ,
 ನಾನೇನು ಬುಷ್ಟೇ, ಇಲ್ಲಾ ಸದ್ದಾಂ ಹುಸೇನರೆ
 ನಮಗೇಕೆ ಬೇಕು ಆಟಮ್ಮು ರಾಕೆಟ್ಟು ಕ್ಷಿಪಣಿ
 ಮಾಡಲು ಬರುವುದೇ ಕೇಳಿ ವಿಜಾಂನಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸತರದ ಲಡ್ಡು ಫೇಣಿ

ತಂದೆ : ನೋಡಿಲ್ಲಿ ಏಳನೇ ಎಂಟನೇ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ವರರು
 ಇವರು ಲಾಯರು, ಅವರು ಡಾಕ್ಟರು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಪ್ರೇಸ್
 ರಿಪೋರ್ಟರು
 ಮೊನ್ನೆತಾನೇ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾರೆ ನಾಲ್ಕುಕ್ಕರದ ಡಿಗ್ರಿ
 ಕೆಲಸವಿನ್ನೂ ಸಿಕ್ಕಲ್ಲ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ಅಜ್ಞ

ಮಗಳು : ಅಪ್ಪಾ ನಿಮ್ಮ ಕೋಪದಾ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತಿವಿದಂತಾಗಿದೆ ಭಜಿ
 ಏನು ಹೇಳಲಿ ನನ್ನ ಹಣೆಯ ಬರಹ

ಈ ಡಾಕ್ಟರಿಗಿಲ್ಲ ಪೇಷೆಂಟು, ಆ ಲಾಯರಿಗಿಲ್ಲ ಕ್ಲಯಂಟು
 ಪ್ರೇಸ್ ರಿಪೋಟ್‌ರಿಗಿಲ್ಲ ಬ್ಯಾನರ್‌ ಪರ್ಮಾನೆಂಟು
 ಇವರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಾ ತಿನ್ನಬೇಕು ಸಪ್ಪೆದಂಟು
 ಇದರ ಮೇಲೆ ನಿಮಗಿಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ಇವರಲ್ಲಿಬ್ಬರ ಕೊರಳಿಗೆ ನನ್ನ
 ಕಟ್ಟಿಬಿಡಿ
 ನನಗೇನಂತ ಕೇಸುಗಳನ್ನು ನೀವೇ ಹೊಂಚಿಕೊಡಿ

ತಂದೆ : ಅಮ್ಮ ತಾಯಿ ಸೋತೆನು, ಮಗಳೇ ನಾಗವಲ್ಲಿ
 ಉಳಿದವರೊಬ್ಬರೇ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ
 ಈ ಒಂಬತ್ತನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾ ನೀನು,
 ಒಪ್ಪಿಲಾರೆ ಬಿಡು ಆ ಕೊನೆಯವನನ್ನು
 ಅವನಿಗೆ ನಿಲ್ ಕ್ಷಾಲಿಫಿಕೇಷನ್ನು
 ಇಗೋ ಸ್ವಯಂವರ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ನಾ ಹೋಟಿಸಿ ಬಿಡುವೇ
 ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಬೇಡವೇ ನಾನಿನ್ನೂ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಟೀವೆ, ದೀವ

ಮಗಳು: ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆಯಿರಿ ಹಿತಾಶ್ರೀ ಹಾಡದಿರಿ, ಸ್ವಯಂವರದ ಇತ್ತಿಂ
 ಹತ್ತನೆಯವರಿತ ಯಾರೆಂಬುದು ನಾಬಲ್ಲೆ
 ಇವರೆ ಅಲ್ಲವೇ ನಮ್ಮುರ ಮುಂದಿನಾ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ
 ಗಂಟೆಗಟ್ಟಿಳೆ ಕುಚೆಗಂಟಿ ಕುಳಿತಾ ಈ ಪರಿಯನ್ನು ಕಂಡೇ
 ಇವರು ರಾಜಕಾರಣೆಯೆಂದು ನಾ ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆ
 ಬಂಡವಾಳವೇ ಇರದ ಒಳ್ಳೆ ಬಿಜಿನೆಸ್ಸು
 ಕುಚೆಯೊಂದಿದ್ದರೆ ಮುಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲ ಯಶಸ್ಸು
 ಇವರೆ ಸರಿ ನನ್ನ ಪತಿ ಹಾರವನು ಹಾಕಲೇನು
 ಇವರು ಪಕ್ಷಾಂತರಿಸುವ ವೋದಲೆ ಮದುವೆಯನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡು
 ನೀನು

ತಂದೆ : ಆಹಾ ಏನು ಜಾಣ, ನಮ್ಮ ನಾಗವಲ್ಲಿ
 ರಿಟ್ಯೂನೆಂಟೇ ಇಲ್ಲದ ವರನನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಳು ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ
 ಹರಿಸಿಬಿಡಿ ನೀವೆಲ್ಲ ಮದುಮಕ್ಕಳನ್ನು
 ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನ್‌ಗಲಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ
 ನಮ್ಮ ಅಳಿಯಂದಿರೂ ಪ್ರಥಾನಿಯಾಗುವ ಸರದಿ ಬೇಗ ಬರಲಿ

*****

ಟಪ್ಪಣಿ: (ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಹಾಸ್ಯ ಕವನಗಳು ಶ್ರೋತರ್ಗಳಿಗೆ ಬಹು ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಈನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಥಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಲ್ಲದೇ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷೆಸಲು ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಹಾಸ್ಯ ಕವಿಗೋಣ್ಣಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿರುವ ಕವಯತ್ರಿ ಲಲಿತಾ ಸಿದ್ಧಬಸವಯ್ಯ ಅವರು ಈ ಕವನ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕವನದ ಆಶಯವು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಂಡಬರುತ್ತಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ವಿಡಂಬನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವುದು ಸೃಜನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಯವು, ಅನೇಕ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅನ್ಯೇತಿಕತೆ ಅಥವಾ ದೋಷಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಯಾವುದೇ ರಿಟ್ರೋಮೆಂಟ್ ಇಲ್ಲದವರು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಂಬುದನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುವುದರ ಮೂಲಕ, ಅವರುಗಳು ಬಂಡವಾಳವಿಲ್ಲದೆ, ಬರಿಯ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕವೇ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಿದೆ.)

*****

ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾಸ್

-ಕೆ.ಪಿ.ಪೂರ್ವಾಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ಸು

ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದು! ಸಹಸ್ರಾರು ಚದರಮೈಲಿ ವಿಸ್ತಾರದ ಕಾಡಿನ ನಟ್ಟನಡುವೆ ನಾಲ್ಕುರು ದಾರಿ ಕೂಡುವ ಈ ಸರ್ಕಾರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾಸ್ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು! ಆ ನಿಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗಿರಾಕೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆಂದು ಕಾಯುತ್ತಾ ಬಾಡಿಗೆ ಟ್ರೈಕ್ಸ್‌ಗಳು ನೀಂತಿರುತ್ತವೆಂದು! ಆ ಕೂಡು ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ಸುಖುಮಣಿ, ಕೊಲ್ಲೂರು, ಉಡುಪಿ, ಕಾಕ್ಕಳ ಮುಂತಾದಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುವ ರಸ್ತೆಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವವರು ಟ್ರೈಕ್ಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೇನೋ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಬಹುದು. ಈ ಮಣಿಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜ! ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಟ್ರೈಕ್ಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರು ಯಾರು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಉತ್ತರ ಕೇಳಬೇಡಿ! ಅಲ್ಲಿ ಘಾರೆಸ್ಟ್ ಚೆಕ್ ಹೋಸ್ಟ್‌ನ ಬಳಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಚಾ ಹೋಟೆಲ್‌ಲ್ಲ ಸದಾ ನೋಣ ಹೋಡೆಯುತ್ತ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಇಬ್ಬರೇ ಗಿರಾಕೆ, ಘಾರೆಸ್ಟ್‌ರ್ ಮತ್ತು ನಾಡಿಗೆ ಹಡಬಿಟ್ಟೆ ಚಾ ಒದಗಿಸುತ್ತ ಅದನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವರು ಯಾರು? ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವರು ಯಾರು? ಹೀಗೆ ಈ ಭಯಂಕರ ಏಕಾಂತದ ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾಸ್ ನೋಡಿದವರಿಗೆ ನೂರಾರು ಕೌಶಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವೇ ಇಲ್ಲ.

ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾಸಿನ ಎಲ್ಲ ದಾರಿಗಳಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಬಲವಾದ ಗಳುವನ್ನು ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕರೆಗೋಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಆ ಬಿದಿರು ಬೋಂಬಿಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕೆಂಪು ಲಾಟೀನನ್ನು ಹೋಗಿ ಬರುವ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೇಂದು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾಳಷ್ಟವಹಾರದ ದಂಡೆ ಇವ್ಯಾಪುದನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಸಿಫಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ದಿನಕೊಂಡು ಬೋಂಬು ಮುರಿದು, ಲಾಟೀನು ಮಡಿಮಡಿಯಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಈ ಲುಕ್ಕಾನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಲಾಟೀನು ಕಟ್ಟಿಪುದನ್ನು ಹೇಡು ಮಾಡಿ, ರಸ್ತೆ ಪಕ್ಕ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿದ್ದ ಬಿದಿರುಗಳನ್ನೇ ಒಂದೊಂದನ್ನು ತಂದು ಕೂರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಾಹಾದಿನ ಅನಂತರವೇ ಅಲ್ಲಿನ ಘಾರೆಸ್ಟ್‌ರ್ ಇಕ್ಕಾಲ್ ಸಾಬರಿಗೂ ಗಾಡ್ ಗುರವ್ಪನಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದ್ವಿ, ಲಂಜಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬರುವ ವಾಹನಗಳನ್ನು ತಡೆದು ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿ ಕೇಳಬೇಕಾದ್ದ್ವಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು. ಅದು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೇ ಹೇಗೋ ತಾಪು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದು, ಮನಗೇ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂದು.

ಈ ಜ್ಞಾನೋದಯದ ಅನಂತರ ಅವರು ಬದೀಮರ ವಾಹನಗಳ ತಂಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಬಿಟ್ಟರು. ಭತ್ತ, ಹುಲ್ಲು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೋತ್ತು ತರುವ ಜಿಲ್ಲರೆ ರೈತರ ಗಾಡಿಗಳಿಗೆ, ಅಂಟುವಾಳ ಸಾಗಿಸುವ ಬ್ಯಾರಿಗಳಿಗೆ, ಮಡಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಟ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ರೈತರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅವರು ದುಡ್ಡ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ವಿಧಾನ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಸರಳವಾಗಿತ್ತು. ಫಾರೆಸ್ಟರ್ ಇಕ್ಕಾಲ್, ಗಾರ್ಡ್ ಗುರಪ್ಪನಿಗೆ ನಾಡಿ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಗುರಪ್ಪ ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ತೆಳವಾದ ಗಳುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹುಲ್ಲಿನ ರಾಶಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ತೂರಿಸಿ ಒಳಗೇನನ್ನಾದರೂ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಯೋ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ರೈತರಿಗೆ ಅಥವಾಗಿ ಎದೋ, ಹತ್ತೋ ಬಿಚ್ಚಿದನೋ ನರಿ. ದುಡ್ಡ ಕೈಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಇಕ್ಕಾಲ್ “ಇಳಿಯೋ ಇಳಿಯೋ ಏನೂ ಇರೋಹಂಗೆ ಕಾಣೋದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಕೇಳಿಸಿನಿಂದಲೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ದುಡ್ಡ ಬಿಚ್ಚಿಲಿಲ್ಲವೋ, ಗುರಪ್ಪ ನಾಡಿ ಮೇಲಿನಿಂದಲೇ “ಗಳಕ್ಕೆ ಏನೋ ಗಟ್ಟಿ ತಾಗಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣೇದೆ ಸಾರ್” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ನರಿ, ನಾಡಿಗೆ ತುಂಬಿದ ಹುಲ್ಲು ಮೆದೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನೋಲೋಡು ಮಾಡು ಎಂದು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎದೋ ಹತ್ತೋ ಲಂಚ ಉಳಿಸಲು ಹೋದ ರೈತ ಗಾಡಿ ಅನೋಲೋಡು ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಲೋಡು ಮಾಡುವ ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ನರಂ ಆಗಿ ಬಾಲ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ.

ಆಮೇಲೇ ರೈತರ ನಾಟಕ ಶುರುವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಘೋಜಾ ವಿಧಿಯಂತೆ ಪ್ರತಿಸಾರಿಯೂ ಷುನರಾವತ್ತನೆಯಾಗುವ ವಿಧಿಗಳಿವು. ರೈತರು ತಮ್ಮ ತೊಂದರೆ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಅವರಿಬ್ಬಿರೆದುರು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಾರ್ಡ್ ಗುರಪ್ಪ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ “ನಾವೂ ಜನಗಳ ಕಷ್ಟಸುವ ನೋಡೇ ಕಾನೂನು ಚಾಲಾಸ್ತೀವೀ ಅಂತಿಟ್ಟುಕೋ. ಕಾನೂನಿದೇ ಅಂತ ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಖಾ ಮಾರೆ ನೋಡೇ ಇರಾಕಾಗಲ್ಲ” ಎಂದು ತಾನು ಮಾತ್ರ ರೈತರ ಪರ ಇರುವಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೊನೆಗೆ “ನೀವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ನಮ್ಮೂ ಕಷ್ಟ ಸುವ ನೋಡಬೇಕು” ಎಂದು ದಾರಿಹೋಕರಿಗೆ ಗಂಟು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೂತಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಳ ಮತ್ತು ಮಾಮೂಲಿ ಸಲೀಸಾಗಿ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಇವರು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಅಮಾಯಕರಿಗೆ ಹಿಂಸೆಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಫಾರೆಸ್ಟರ್ ಇಕ್ಕಾಲ್ ಸಾಬರ ಲೋಭವೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಜಾತಿಯವನ್ನೊಬ್ಬ ಅರಣ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡೇ. ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ವರ್ಗ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ವೊದಲು ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾದರೂ ಗಿಟ್ಟಬೇಡವೆ ಎಂದು ಆತನ ವಾದ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಬಳಿ ಲಂಚ ಕೇಳುವಾಗಲೂ ಅವನು ಇದನ್ನು ಘಂಟಾಘಂಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ಎಪ್ಪೆಷ್ಟು ಕಳಿಸಬೇಕು. ಅರಣ್ಯಧಿಕಾರಿಗಳು ಫಾರೆಸ್ಟ ಬಂಗಲೇಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಮಜಾಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ತನಗೆಷ್ಟು ಬಜ್ಞ ಬಿದ್ದಿದೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗಿದ್ದವನ ಮಂಗಿ ಹತಾತ್ತಗಿ ಬಂದ್ರ ಆಗಿ ಅವನು ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವುದನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಘಟನೆಗಳು ಕಾರಣವಾದವು.

ಒಮ್ಮೆ ಬಿಳ್ಳಾರಿಂದ ಹುಲ್ಲು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಾಡಿನಾಲನ್ನು ತಡೆದು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ತಪಾಸಣೆಯ ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ್ದರು. ನಾಡಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಹನುರು ಟವಲ್ಲಿನ ರೈತರು ಯಾಕೋ ಒಳ್ಳೆ ಮೂಡಿನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಗಳ ಪಗಳ ಆದರೆ ಅವರದೇ ಮೆಚಾರಿಟಿ ಇರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಕೊಂಚ ಧೈರ್ಯವೇ ಬಂದಿರಬೇಕು. “ನಿನ್ನ ತಪಾಸಣೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡಿಕೋ. ಆದರೆ ಹುಲ್ಲು ಮಾತ್ರ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ನೀನೇ ತುಂಬಿ ಲೋಡುಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ರಾಂಗ್ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತರು.

ಒಂದು ನಾಡಿಯ ಹುಲ್ಲನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೆಳಗೆ ಸುರುವಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದ ಇಕ್ಕಾಲ್ ನಾಬಿಗೆ ರೇಗಿಹೋಯ್ತು. ತನ್ನಂಥ ಆಫೀಸರಿಗೆ ಲೋಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಂದು ಅಜಾಳಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ ನಾಂಚಲಿಗಳು! ನಾನೇನು ಇವರ ಜವಾನರಿಗೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋದೆನೆ! ಎಂದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಬಳಿ ಜೋಡು ನಳಿಗೆ ತೋಟಾ ಕೋವಿ ಇದೆಯೆಂದೂ, ಘೈರಿಂಗಿಗೆ ಸಹ ತನಗೆ ಪರವಾನಗಿ ಇದೆಯೆಂದೂ ರೋಪ್ ಹಾಕಿ, ಆಫೀಸಿನೋಳಗಿಂದ ಜೋಡುನಳಿಗೆ ತೋಟಾ ಕೋವಿಯನ್ನೂ ಎರಡು ಕೆಂಬಣ್ಣದ ಎಲ್.ಜಿ. ತೋಟಾಗಳನ್ನು ತಂದು ಸಹ ತೋರಿಸಿದ. ಆ ಒರಟು ರೈತರು ಕೋವಿಗೀವಿಗೆ ಬಗ್ಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಡಿನ ದಟ್ಟ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಇಬ್ಬರು ಕ್ಷಮ್ಮ ಜೀವಿಗಳ ಬೆದರಿಕೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲ.

“ನಿನಗೇನಾದ್ದು ಬುದ್ಧಿಗಿಡ್ಡಿ ಇದಿಯೇನಯ್ಯ? ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನೋರು ಕೊಟ್ಟಿರೋದು ಎರಡು ತೋಟ. ಅದ್ದಾಗೆಷ್ಟು ಜನಾನಾಂತ ಸಾಯಿಸ್ತೀಯ? ತೋಟ ಖಾಲಿ ಅದ್ದೇಲೆ ನಿನ್ನತೇ?!! ಖಾಲಿ ಕೋವಿ ಹಿಡ್ಸುಂಡು ಗುದ್ದಾಡ್ತಿಯಾ? ನಾವೆಷ್ಟು ಜನಾ ಇದೀವಿ, ನೀವೆಷ್ಟು ಇದೀರ ಲೆಕ್ಕ ನೋಡಿದೀಯಾ?” ಎಂದು ತರಳಿ ತೆಗೆದದ್ದಲ್ಲದೆ ನಾಡಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯುರ್ಬಾಬಿರಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ನಾಡಿಗೆ ತುಂಬಿ ಕೊಟ್ಟ ಹೊರತೂ ರಸ್ತೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಹತ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತರು.

ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ ಬಸ್ಸುಗಳೂ ಲಾರಿಗಳೂ ಹಲವಾರು ಜಮಾಯಿಸಿದುವು. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಇಳಿದು ಬಂದು ಏನು ಸಮಾಜಾರ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಮಿಕ್ಕವರೆಲ್ಲಾ ವಾಹನಗಳೋಳಗೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ‘ಪ್ಯಾ ಪ್ಯಾ ಪೀಪೀ’ ಎಂದು ಹಾರನ್ ಕೂಗಿಸಿ ಅನಾಧ್ಯ ಗಡಿಬಿಡಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಘಾರೆಷ್ಟರಿಗೆ ರೈತರ ಮೇಲೆ ನಾವಶಿಖಾಂತ ಕೋಪ ಬಂದರೂ ಜಮಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪರವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು “ನಿಮ್ಮ ಮಿನಿಷ್ಟರೆ ಮಾಡಿರೋ ಕಾನೂನು. ನಿಮ್ಮದೇ ಸಕಾರ. ಕಾನೂನು ಮೀರೋಕಾಗತ್ತ ನಾವು? ಕಾನೂನು ತೆಗೆಸಿಹಾಕಿ ಬಿಡಿ. ನಾವಿಲ್ಲಿಂದ ಗುಡಾರ ಕಿತ್ತೊಂಡು ಹೊರಟೋಗ್ರೀವಿ. ನಮಗೂ ರಗಳೆ ಇರೋದಿಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮೂ ರಗಳೆ ಇರೋದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹುಸಿ ವಿನಯ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಶ್ರದ್ಧೆ ನಟಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಬೇಜಾರು ಬರಿಸುವಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ.

ಸುತ್ತ ಕಾಡುಗತ್ತಲೆಯ ನಾಡ ವಿಪಿನ. ದಾರಿಗಳು ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಮಾಡಿದ ಹಸುರು ಸುರಂಗಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಗಿರಿಶೈಂಗಳ ನೆತ್ತಿಗೆ ವೋಡ ಮುತ್ತಿ ಆಗೇಗ ಕತ್ತಲು ಕವಿಯುವಂತೆ ನೆರಳು ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಬಸ್ಸಿನೊಳಗಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳು ಆ ಕಾಡಿನ ಸ್ತಭ್ರ ನೀರವರೆಗೆ ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನನೂ ಕೆಳಗಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಚೆಕೊಪೋನ್ಸ್ಟ್ ಬಳೀ ವಾಗ್ಘಾದದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಒಂದಿಬ್ಬರು ತಮಗೆ ಮುಂದೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಕನೆಕ್ಟ್ ಬಸ್ಪು ತಮ್ಮತ್ತದೆಂದೂ, ಹಾಸನದಲ್ಲಿ ರೈಲಿಗೆ ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆಂದೂ ಅಂಗಲಾಚತೊಡಗಿದರು.

ಫಾರೆಸ್ಟರ್ ಮತ್ತೆ, “ನಿಮ್ಮದೇ ಸಕಾರ.....” ಇತ್ಯಾದಿ ಹಳೆ ರಿಕಾಡ್ಸನ್ ಮನರಾಹರಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಲಾರಿ ಪಯಣಿಗ ಕಣ್ಣಿನವರೆಗೂ ಮಫ್ಲರ್ ಎಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುಸುಡಿ ತೂರಿಸಿ “ಏ ಒದ್ದು ಕೋವಿ ಕಿತ್ತೋಂಡು ಓಡಿಸೇನ್ನೇ ಇವನ್ನ! ಯಾವನೋ ಈ ತರ್ಲ ನನ್ನಗನ್ನ ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾಸಿಗೆ ಹಾಕಿದೋನು? ಕೇಳೋಕಡೆ ಕೇಳೋಷ್ಟಂಡು, ಇಸೇಷ್ಟೋದು ಬಿಟ್ಟು ಹಾದಿ ಬೀದಿಲಿ ಹೋಗೋರತ್ತ ಭಿಕ್ಕ ಬೇಡಿದಾನೆ! ಥೂರ್!” ಎಂದು ಕ್ಯಾಕರಿಸಿ, ಕಷ್ಟ ಉಗಿಯಲು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅತಿತ್ತ ಜಾಗ ಹುಡುಕಿದ.

ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸಿ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಇವನ ಮಾತಿನ ಮಜ್ಜನೋಡಿ ಆಶ್ವಯ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ತುಂಬಾ ಗಾಬರಿಯೂ ಆಯ್ದು. ಸಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಇವನನ್ನು ಇಷ್ಟೋಂದು ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಬಯಸ್ತರೆ ಫಾರೆಸ್ಟರ್ ರೇಗಿ ಖಂಡಿತ ಷ್ರೇರಿಂಗ್ ಮಾಡೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೆದರಿಹೋದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಚಕಿತರಾಗುವಂತೆ ಫಾರೆಸ್ಟರ್ ಬಾಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿತು.

“ಆಯ್ತಪ್ಪ ಆಯ್ತು! ನಾಡಿಗೆ ನಾವೇ ಹುಲ್ಲು ತುಂಬಿ ಕೊಡ್ತೇವಿ. ಸರೀನಾ! ಎಲ್ಲಪ್ಪ. ಒಂದಾಸಿರಿ ಹೋಗ್ಗರೋರಿಗೆ ದಾರಿ ಕೊಡ್ತಪ್ಪ. ಗೌಡೆ! ನೀವು ಆ ನಾಡಿ ಆ ಕಡೆ ತಗೋಳಿ. ಇನ್ನಾಕ್ಕಿ ಸಿಟ್ಟು? ಎಲ್ಲ ಸೆಟ್ಟಾಯ್ತಲ್ಲ! ಹೋಗೋರೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಬಿತ್ತಿ, ದಾರಿ ಕೊಡ್ತಿ. ಮುಖ್ಯ ಸಕಾರದ ಕಾನೂನಿಗೆ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸಪೋರ್ಟ್ ಸಿಕ್ಕದೆ ಇದ್ದೇ ನಾವೇನ್ನಾಡೋಕಾಗತ್ತೆ?” ಎಂದು ಮರ್ಹಾದೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತ ಭಾಷಣ ಗೊಣಗುತ್ತಾ ನಾಡೋ ಗುರವ್ವನಿಗೆ ನಾಡಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿರುವ ಹುಲ್ಲನ್ನೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ನಾಡಿಗೆ ತುಂಬಿಕೊಡಲು ಹೇಳಿದ. ರೈತರು ನಾಡಿ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಗೋಂಡು ರಸ್ತೆ ತೆರವು ಮಾಡಿದರು. ಲಾರಿ ಬಸ್ಪುಗಳೆಲ್ಲ ಸರಸರ ಸಾಗಿದುವು. ಹುಲ್ಲು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ರೈತರ ನಾಡಿಗಳು ಕಿಂಕಿಂ ನಾದದೋಂದಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದುವು. ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾಸ್ ಖಾಲಿಯಾಯ್ದು.

“ಈ ಮೂಕಾಸಿನ ಸೂಳೇಮುಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿ, ಇನ್ನೋಲೆ ಒಂದವ್ಯೂ ಕೇಳಬಾರ್ದು ನಾರ್” ಎಂದು ಗಾಡ್ರೊ ಗುರಪ್ಪು ಘಾರೆಸ್ಟ್ರಿಗೆ ಹೇಳಿದ.

ಇಕ್ಕಾಲ್ ಗುರಪ್ಪನ ಮಾತಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮಹ್ಮದ್ ಮುಖ ಉಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಹತಾತ್ತಾಗಿ ಭೀತನಾದುದಕ್ಕೆ, ಆ ಮುಖ ತಮಗೆ ವಾಯಂ ಮಾಮೂಲಿ ಕೊಡುವ ಧಣಿಗಳೊಬ್ಬರ ಕಡೆಯವನಂತೆ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಜಾಲದ ಸದಸ್ಯನಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಯಾವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಬರುತ್ತಾನೋ ಎಂದು ಸದಾ ಗುಮಾನಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವ ಭಕ್ತನಂತೆ, ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳೂ ಬಂದು ಬೀಳುವ ಮಾಮೂಲಿ ಗಿಂಬಳ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತೇ? ಯಾರಿಂದ? ಯಾಕಾಗಿ? ಎಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಇಕ್ಕಾಲ್ನಂಥ ಅನೇಕ ಸಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದುಡ್ಡಿ ನುಂಗಿದ ಸಂತೋಷದೊಡನೆ ಸದಾ ಸಂಶಯ, ಅನುಮಾನ, ಗೊಂದಲ ಮತ್ತು ಅದ್ವರ್ಶ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲ ದೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಹಣ ಬಂದು ಜೀಬಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ನಿರಂತರ ಭೀತಿಯ ನೆರಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಯಾರೋ, ಎಲ್ಲೋ ಏತಕ್ಕೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿಂಬಯದ ಘಲವಾಗಿ ಅನೇಕರು ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೇಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಇಲ್ಲವೇ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಕ್ಕಾಲ್ಗೆ ಆರನೆಯ ಇಂದ್ರಿಯವ್ರೋಂದು ಅತಿ ಜಾಗರೂಕತೆ ಪಹಿಸುವಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಯಂತೆನಿರಲಿಲ್ಲ!

ಅವತ್ತಿನೀಂದ ಇಕ್ಕಾಲ್ ಬೇರೆ ಸಿಸ್ಟಂ ಮಾಡಿದ. ರಸ್ತೆ ನಡುವಿನ ಅಡ್ಡ ಗಳಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಗಡೆ ಕಲ್ಲುಕಟ್ಟಿ ತೂಕ ಹೇರಿದ. ಕಲ್ಲಿಗೆ ದಾರ ಕಟ್ಟಿ, ಅಭೀಸಿನ ಒಳಗಿಂದಲೇ ದಾರ ಎಳೆದರೆ ಸಾಕು. ಚೆಕ್ಕೋ ಪೋಸ್ಟಿನ ಅಡ್ಡಬಿದಿರು ಮೇಲೆದ್ದ ಬರುವ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ದಾರಿಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ವಾಹನಗಳ ನಿರ್ಗಮನದ ಅನಂತರ ಬಿದಿರು ಗಳ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಮತ್ತೆ ರಸ್ತೆ ಬಂದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಕ್ಕಾಲ್ಗೆ ಹೋಗಿ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಮೇಯವೇ ತಪ್ಪಿತು.

ಹೆದರುಮುಕ್ಕಲನಾದ ಇಕ್ಕಾಲ್ ಅಡ್ಡಬಿದಿರುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ರಸ್ತೆ ಕಂಪ್ಲೀಟ್ ಖಾಲ್ಲಾ ಮಾಡಲೂ ತಯಾರಿದ್ದ. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆಮೈ ಸ್ಟ್ರೆಕ್ಟ್ ಆಫೀಸರುಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ. “ರೂಲ್ಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಯಾಕೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಗೇಟ್ ಬಂದ್ ಮಾಡಿಲ್ಲ” ಎಂದು ನೋಟೀಸ್ ಕೊಟ್ಟೇ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಪೇಕ್ಷೆ ಡಿಪಾರ್ಟ್ ಪೇಂಟಿನ ಯಾವ್ಯಾವ ನಾಯಿ ನರಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೃಷಾಲು ಹಿಡಿಯಬೇಕು! ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾಸ್‌ನವನು ಎಂದರೆ ಸಾಕು, ಎಲ್ಲ ಹೇಣಕ್ಕೆ ಮುತ್ತುವ ರಣಹದ್ದುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ! “ಅಲ್ಲಾ ಇಂಥಾ ಜಂಗ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೋಡುನಳಿಗೆ ತೋಟಾ ಕೋವಿ, ಎರಡು ಎಲ್.ಜಿ. ತೋಟಾ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇವರ ಕಾಡು ಕಾಯೋದಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದವನು ಯಾವನಾಡ್ರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರ್ತನ? ಅದೂ ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟು!! ಮೂರು ಕಾಸಿನ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ಇವರ ಕಾನೂನಿಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಬೇಕಾ?” ಎಂದೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟೇ ಸಾರಿ ಇಕ್ಕಾಲ್ ಯೋಚಿಸಿದ್ದ.

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ‘ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾನ್’ ಎಂಬುದು ಮೊರ್ನಿಂಗ್‌ಡ್ರೆ ತೇಜಸ್ವಿ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಕಾದಂಬರಿ ಅಗಿದ್ದು, ಆ ಕೃತಿಯ ಒಂದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಭಾಗವನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕಾಡಿನಂಚಿನಲ್ಲಿ, ನಡಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚೆಕ್ಕೋಪೋನ್‌ಗಳನ್ನು ಸಾಫಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಕ್ರಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಮೌದಲಿನಿಂದಲೂ ಇದೆ. ಕಾಡಿನ ನಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಫಿಸಲ್ಪಡುವ ಈ ಚೆಕ್ಕೋಪೋನ್‌ಗಳು, ಕಾಡಿನಿಂದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಮರುಮುಟ್ಟುಗಳಾಗಲೀ, ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಚೆಮ್ಮೆ ಮುಂತಾದ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊರಸಾಗಿಸದಂತೆ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಅನೇಕ ಚೆಕ್ಕೋಪೋನ್‌ಗಳು ಅವ್ಯವಹಾರದ ತಣಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ‘ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾನ್’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೊರ್ನಿಂಗ್‌ಭಾಗವನ್ನು ಓದುವುದರ ಮೂಲಕ, ಮೊರ್ನಿಂಗ್‌ಡ್ರೆ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಲೋಕವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

*****

ಬಣ್ಣದ ಬೋಂಬೆ

-ಚಡುರಂಗ

“ಓ ! ಏಟು ಚಂದಾಗೆದವ್ವ ಗೋಂಬೆ?”

“ಹೌದು ಕಣೆ.”

“ಮೊಕಾ ನೋಡ್ರುವ್ವ ನಗುನಗ್ತ ಅದೆ”.

“ಹೌದಲ್ಲು, ಹಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಿಲಿಕಿಲೀಂತ ಇದೆ”.

“ನೋಡ್ರುವ್ವ, ಮರದೆಲೆ ಬಣ್ಣದಂಗಿರೋದ ಇದರ ಲಂಗದ ಬಣ್ಣ?”

“ಹೂ, ನಮ್ಮುಮ್ಮೆ ನಂಗೋಂದು ಹಸರು ಲಂಗ ಹೊಲದಿದ್ದು ಮಟ್ಟರಂಗಿ, ಆಗ ಈ ಬೋಂಬೇಗೂ ಇದ್ದ ಹೊಲಕೊಟ್ಟು. ಇದರಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಜರಿ ಇದೆ. ಕಲಾಪತ್ತು ನೋಡು...”

“ಏಟು ಚಂದಾಗದೆ ವಂಜವ್ವ?...”

ಮುಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಬೋಂಬೆಯಾಟದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಆಟದ ನಿರ್ಮಾಲಾನಂದದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಅಂತಸ್ತುಗಳು ತಲೆಮರೆಸಿ ಓಟ ಕಿತ್ತಿದ್ದವು.

ಅವರು ವನಜಾಕ್ಷಿಯ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಿ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ವನಜ ಬ್ಯಾಂಕು ಮ್ಯಾನೇಜರರ ಮತ್ತಿ, ಹೆಚ್ಚಿ ಕಡಿಮೆ ಮಟ್ಟರಂಗಿಯಷ್ಟೇ ವಯಸ್ಸು. ಆದರೆ ಶ್ರೀಮಂತ ಗಭ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಸಕಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದೂ ಸಹ, ಅವಳು ಕೂಲಿಯ ಹುಡುಗಿ ಮಟ್ಟರಂಗಿಯಷ್ಟು ದಷ್ಟಮಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯೋಳಗೆ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯ ಸೋಂಕಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಸಿದ ಗುಲಾಬಿಯಂತೆ ಬಿಳಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಅವಳ ತಾಯಿಗೆ ಅದೇ ಕೊರತೆ. ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಹಾರವನ್ನು ಕ್ಷುಪ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸೇವಿಸುವಂತೆ ಏಹಾರದು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, ಸಂಜೀ ವೋಟಾರಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೊಡನೆ ಗಾಳಿಸಬಾರಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳಿಗೆ ಉಂಡ ಉಂಟ ಅರಗಲೆಂದು, ಸವಿಭೋಜನ ಮೈಗೂಡಲೆಂದು ಹೇಸರಾಂತ ವೇದ್ಯರು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಟಾನಿಕ್ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವಂತಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ಬಲಾತ್ಮಾರವಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅವಳನ್ನು ಅಣೆಮಾಡಿದ ಸುಪ್ಪತ್ತಿಗೆಯ ಹೇಳೆ ಮಲಗಿಸಿ ದೀಪ ಆರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ತಾಯಿ ಬದುಕಿದ್ದುದು ವನಜಳಿಗಾಗಿ ಸದಾ ಅವಳ ಕ್ಷೇಮ ಚೆಂತನೆ ಅವರಿಗೆ, ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ವೇಳೆ ವನಜ ಇತರ ಮುಕ್ಕಳೊಡನೆ ಅಡುವ ಚಪಲದಿಂದ ಮನೆ ತೊರೆದು ಬೀದಿಗೆ ಹಾರಿದ್ದುಂಟು. ಆ ವಿಚಾರ ಆಳುಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದು ಬಂದಾಗ ಆ ತಾಯಿ ಹೃದಯಕ್ಕುಂಟಾದ ನೋವು, ಕಳವಳ, ಸಂಕಟ ವಣಾನಾತೀತವಾದುದು. ಮಾತೇಯ ಶುಶ್ರಾವೆ ಇಷ್ಟೆಂದು ನಡೆದರೂ ವನಜ ಪಂಜರದ ಗಿಣೆಯಂತೆ ಸೋರಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಕೆನ್ನೆ ಬತ್ತಿತ್ತು, ಮೈ ಕಡ್ಡಿ ಕಡ್ಡಿಯಾಗಿತ್ತು.

ವನಜಾಕ್ಷ್ಯ ತಾಯಿಯಷ್ಟೇ ಅವಳ ತಂದೆಗೂ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ, ಕ್ಷಾಭಿನಲ್ಲಿ ಇಸ್ಪೇಟ್‌ ಆಡುವಾಗ ಇವಳಿದೇ ಯೋಚನೆ, ಚಿಂತೆ. “ಪಟ್ಟಿ ಹೇಗಿದ್ದಾರೋ? ಆ ಆಳುಗಳು ಎಲ್ಲ ಅವಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು, ಶೀತ ಅಂಟಿಸಿ ನೆಗಡಿ ಕೆಮ್ಮುಲು ತರುತ್ತಾರೋ? ಯಾವ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನಿಸಿ ಅಜೀಣ ಬರಿಸುತ್ತಾರೋ?” —ಅವರ ಅಂತರಂಗ ಇದೇ ಕಾತುರದ ಪಲ್ಲವಿ ಹಾಡುವುದು ಅದರ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರ ನಿವ್ಯಾಂಜ ಪ್ರೇಮ-ವನಜಳಿಗೆ ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿವಂತಾಗಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಓರಗೆಯವರೊಡನೆ ಸ್ವೇಹ, ಅವರೊಡನೆ ಅಟ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವಳು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭವ್ಯ ಭವನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಜೋಪಡಿಯೋಂದರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಕೀಳುಜಾತಿಯ, ಕೀಳು ದರ್ಜೆಯ, ಕೊಳೆಕು ಬಟ್ಟೆಯ, ಹೀನ ಭಾಷೆಯ ಆ ಮಟ್ಟರಂಗ ಏಳು ಮಲ್ಲಿಗೆ ತೂಕದಂತಹ ತಮ್ಮ ಸುಕುಮಾರಿಯೋಡನೆ ಕಲೆತು ಆಡುವುದನ್ನೇನಾದರೂ ಆ ತಾಯಿ ಕಂಡಿದ್ದರೆ ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಮೂಳೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಎಣ್ಣೆ ಕಾಣದ ಕೆದರಿದ ಕೂದಲು, ಸೋಮ ಕಾಣದ ಮುಖ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹರಿದುಹೋದ ಚಿಂದಿ ಚಿಂದಿ ಲಂಗ -ಇಷ್ಟೇ ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ ನಾರನವಸ್ಸು!

ಆದರೂ ವನಜಾಕ್ಷ್ಯಗೆ ಆಡಲು ಮಟ್ಟರಂಗಿಯೇ ಬೇಕು. ಅದರೆ ಆ ಕೂಲಿ ಬಾಲಕಿಯ ಜೊತೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದುದು ವಾರಕೊಂಡೇ ಬಾರಿ. ವನಜಳ ತಾಯಿ ಪ್ರತಿ ಶುಕ್ರವಾರ ತಪ್ಪದೇ “ಲೇಡೀನ್ ಕ್ಲಾಬ್”ಗೆ ಹೋಗುವ ರೂಪಿ. ಆ ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ, ಆಳಿನ ಕಾಲು ಕಟ್ಟಿ ಮಟ್ಟರಂಗಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು ವನಜ.

ಮಟ್ಟರಂಗಿ, ವನಜೆಯರ ಗೆಳೆತನ ಹೀಗೆ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಅರಳಿತ್ತು. ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೀ ಎಷ್ಟು ಜಾಗ್ರತೆ ಬರುವದೋ ಎಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಆ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರ ಸರಳ ಹೃದಯಗಳೂ ಇಡೀ ವಾರ ಉದ್ದಿಗ್ನಗೊಂಡಿರುವವು. ವಾರವೆಲ್ಲ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅದೇ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಕಾತುರ, ಚಿಂತನೆ. ಇಂದು ಶುಕ್ರವಾರವಾದ್ದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಒಂದುಗೂಡಿದ್ದರು. ಆನಂದದಿಂದ ಹನುರಗೊಂಡ ಅವರ ಆತ್ಮಗಳು ಆಕಾಶದ ವೈಶಾಲ್ಯವನ್ನು ಅವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ವನಜ ಬಣ್ಣದ ಬೋಂಬೆಯನ್ನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿ, “ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ಬೋಂಬೆಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡೋಣವಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಈ.. ಹೋ” ತಲೆಯೋಗೆಯುತ್ತ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿದಳು ಮಟ್ಟರಂಗಿ.

ಅನಂತರ ಕೈತೋಟಿದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಓಡಿಯಾಡಿಕೊಂಡು ಬಗೆಬಗೆಯ ಕುಸುಮಗಳನ್ನವರು ಬಿಡಿಸಿ ತಂದರು. ಆ ಬೋಂಬೆಯನ್ನು ಅವುಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಆ ಬೋಂಬೆಯ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ದೂರ ನಿಂತು, ಅದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಂಡಂತ ಕೌತುಕತನಯರಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಕ್ಕರು...

ಆ ಸುಖ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವನಜಳ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಸಂಭ್ರಮ, ಉಲ್ಲಾಸ, ಬೋಂಬೆಗೆ ಅವಳ ಕೃತಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಬೋಂಬೆ ನೇಲಕ್ಕೂರುಳಿಕೊಂಡಿತು...

ನಿಮ್ಮಲವಾಗಿದ್ದ ನಭದಲ್ಲಿ ಹತಾತ್ತನೆ ಕಾವೋಡ ಮುಸುಕಿದಂತಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳ ಸಂತನ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಅವರ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತಳೀ ಹಿಮ್ಮುಖವಾಗಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಕಲ್ಲಿನೇಟು ತಾಗಿ ಅದರ ತಲೆ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಹಳ್ಳವಾಗಿತ್ತು...

“ಅಯೋಽ, ಬೋಂಬೇಗೆ ಏಟು ಬಿದ್ದ ಬುಟ್ಟದಲ್ಲವ್ವಾ?” ಬೋಂಬೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳತ್ತಾ ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಉನ್ನರಿದಳು. ಹಾಗೆನ್ನವಾಗ ಅವಳ ಧ್ವನಿ ಅಳುತ್ತಿತ್ತು.

“ಅಯೋಽ, ನಿಜ ಕಣೇ. ಹೌದಲ್ಲೇ... ತಲೆ ಹಳ್ಳ ಆಗಿಹೋಗಿದೆಯಲ್ಲೇ” ಎಂದು ಧ್ವನಿಗೂಡಿಸಿದಳು ವನಜ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಮುಂದೇನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ತೋಚದೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮೌನವಾಗಿದ್ದರು. ಕಡೆಗೆ ವನಜ ಕಂಪಿತ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ “ಬೋಂಬೆ ಆಳ್ತಾ ಇದೆಯಾ ಮಟ್ಟರಂಗಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಹೂ ಕನ್ನವ್ವು... ನೋಡಿ. ಕಪಾಳ ಹೆಂಗೆ ಉದಿಸಿಕಂಡು ವೋಕ ಸವ್ವಗೆ ಮಾಡಿಕಂಡದೆ?”

“ಈಗೇನು ಮಾಡೋದು ಮಟ್ಟರಂಗಿ?”

“ತೊಡೆ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕಂಡು ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿ, ಸಮಾಧಾನ ಆಗಬೋದು”

ಇದು ಕೇವಲ ಎದಾರು ವರ್ಷದ ಬಾಲೆ ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ ಸೂಚನೆ. ಅನುಭವವುಳ್ಳ ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಂಗಸಾಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನವಳು ಆಡಿದ್ದಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿತ್ತು. ಮಟ್ಟರಂಗಿಗೆ ವೋನ್ನೆಯವರೆಗೂ ಒಂದು ಮಟ್ಟ ತಮ್ಮ ಇತ್ತು. ಆ ಮಟ್ಟ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಅವಳ ತಾಯಿ ಎದೆ ಕಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನವಳು ಕಂಡಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನನುಸರಿಸಿ ತಾಯಿ ಮಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವೇಳೆ ಆ ಶಿಶುವೇನಾದರೂ ರೋದಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಎದೆಗೆ ಅದರ ಬಾಯಿತಾಗುವಂತೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಲೆತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬೋಂಬೆ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡದೆ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುತ್ತಾ?” ವನಜ ವಿಸ್ತೃಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

“ಕಂಡ್ತು... ತಕ್ಷಣಾ... ಮನಗಿಬುಡ್ತದೆ”

ವನಜ ಬೋಂಬೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡಳು. ಎದೆಯ ಬಳಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೊ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

“ಈಗೇನು ಮಾಡಬೇಕೇ ಮಟ್ಟರಂಗಿ?”

“ಎದೆ ಕಚ್ಚಿಸಿರವ್ವಾ” ಎಂದು ಅವಳ ಅಂಗಿಯ ಗುಂಡಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಬೋಂಬೆಯ ಬಾಯಿನ್ನು ಅವಳ ಎದೆಗೆ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದಳು.

ವನಜಳಿಗೆ ಏನೋ ನಾಚಿಕೆ, ಸಂಭ್ರಮ. ಈ ಹೋಸ ಅನುಭವ ಅವಳಿಗೆ ಹಣ್ಡಾಯಿಕಾಗಿತ್ತು. ಮಧುರವಾದ ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳು ಮೌನವಾಗಿ ಕಳೆದವು.

“ಈಗ ಅಳು ನಿಲಿಸಿದೆಯೇನೆ ಬೋಂಬೆ?” ವನಜ ಕೇಳಿದಳು.

ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಬಾಲಿಗೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟು “ಶ್ರೀ” ಮಾಡಿದಳು —ಅನಂತರ ಪಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ,

“ಮನಗಿರಬೈದು ಗೊಂಬೆ. ಮೆತ್ತನೆ ಮಾತಾಡಿರವ್ವು” ಎಂದಳು.

“ಅಗಲೇ ನಿದ್ದೆ ಬಂದುಬಿಡ್ತಾ?” ವನಜ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಿದಳು.

“ಇರಬೈದು ನಿಮ್ಮ ತೊಡೆ ಮೇಲೆ ಮನಗಿಸಿ.”

ವನಜ ಬೋಂಬೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಅದನ್ನು ವೆಲ್ಲಗೆ ತಟ್ಟುತ್ತಾ “ಹಾ-ಾ-ಳು-ಾ-ಯೀ....” ಎಂದು ಲಾಲಿ ಹಾಡಿದಳು.

ಮತ್ತೆ ಮೊನದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆದವು— ಸುಖದ, ಸುಂದರ ನಿಮಿಷಗಳು.

“ಏಟು ಚೆಂಡಾಗಿ ಮನಗದ್ವಾ ಗೊಂಬೆ? ಓ! ಏಟು ಚಂಡಾಗದ್ವಾ?...”

ಮಟ್ಟರಂಗಿ ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ಹೌದು ಕಣೇ.”

“ಇಂತಾವು ಏಟಿದ್ದಾವವ್ವು ನಿಮ್ಮ ತಾವು?”

“ಯಾಕೇ?... ಎಂಟಿವೆ ಕಣೇ.”

ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು. ಅವಳ ಬಾಲಹೃದಯ ಸಂತಪ್ತಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವಳ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೋಂಬೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಎಷ್ಟಿವೆಯೇ ಬೋಂಬೆ?” ಮುಗ್ದ ವನಜ ಕೇಳೇಬಿಟ್ಟಳು.

ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ ಮುಖ ವಿನ್ನವಾಯಿತು.

“ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ ಕನ್ನಮಾ.”

“ಅದ್ಯಾಕೆ? ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲವಾ?”

“ಇಲ್ಲ”

“ಯಾಕೆ?”

“ಯಾಕೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ಅಯ್ಯನ್ನ ಕೇಳಿದೆ. “ಮುಂಡೇದ ನಿಂಗೆ ಹಿಟ್ಟ ಹಾಕ್ತ ಇರೋದು ಸಾಲದ? ಗೊಂಬೆ ಬೇರೆ ತಂದುಕೊಡಬೇಕಾ” ಅಂತ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದ ಹೊಡೆಯಾಕೆ; ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಳು.

ವನಜಳಿಗೆ ತೀರ ವ್ಯಧೆಯಾಯಿತು.

“ಹಾಗಾ?... ಹಾಗಾದ್ದೆ ನನ್ನ ಬೋಂಬೇನೆ ತಗೋಂಡು ಹೋಗ” ಎಂದಳು.

ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ ಕಣ್ಣಗಳಿಂದ ಇನ್ನೇನು ತುಳುಕಿಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಕಣ್ಣೀರು ಕಣ್ಣಿನೊಳಗೇ ಅದೃಶ್ಯವಾದುವು.

“ನಂಗೇ ಕೊಟ್ಟಿಬುಟ್ಟೀರವ್ವು, ಈ ಬೋಂಬೇಯಾ?”

ಅವಳಿಗಿನ್ನೂ ಹೂಣಿವಾಗಿ ನಂಬಿಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಹೂಂ ಕಣೆ, ನಿಂಗೇ ಕಣೇ... ಇದು,” ಎಂದು ನಗನನಗುತ್ತಾ ಬೋಂಬೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ ಕೇಳಿಟ್ಟಿಳು ವನಜ.

ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ	ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ	ಹಷ್ಟೋಂಸ್ಯಾದದ	ರಂಗುರಂಗಿನ	ಚಿಲುಮೆ
ಚಿನ್ನಾಟವಾಡಹತ್ತಿತು.	ಆದರೂ ಕಳವಳದಿಂದ, “ನಂಗೇಯವ್ವಾ... ಇದು?” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದಳು.			

“ಹೊಂಕಣೇ...” ಎಂದು ಒತ್ತಿ, ರಾಗವಾಗಿ ನುಡಿದಳು ವನಜ.

ಮಕ್ಕಳ ಅಟ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ವನಜಳ ತಾಯಿ ಕ್ಲಿಂಪಿನಿಂದ ಬರುವ ವೇಳೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು. ಅವಳ ಹೃದಯ ಸುಖದ ತೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಉಲಾಳನದಿಂದ ಉರುಳುತ್ತಿತ್ತು. ಬೋಂಬೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಎದೆಗಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ವನಜಳನೊಮ್ಮೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಅನಂತರ ಕುಣಿಯುತ್ತೆ, ಕುಣಿಯುತ್ತೆ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಧಾವಿಸಿದಳು.

ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಮನೆ ಸೇರಿದಾಗ ಅವಳ ತಾಯಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಜೋಪಡಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಗೆ ಒರಗಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅವಳ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಳು. ತಾನು ತಂದಿದ್ದ ಬಣ್ಣದ ಬೋಂಬೆಯನ್ನು ಅವಳು ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದು.

“ನೋಡವ್ವಾ... ಬೋಂಬೆ...” ಎಂದು ಮುದ್ದುಮುದ್ದಾಗಿ ಲಲ್ಲಿಗರೆದಳು— ತನ್ನ ಹೊಸ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ತಾಯಿ ಮೆಚ್ಚುವಳೆಂದು ಅವಳ ನಂಬುಗೆ.

ಅವಳ ತಾಯಿ ಆ ಬೋಂಬೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹುಬ್ಬಿಗಂಟಿಕ್ಕಿದಳು.

“ಇಡೆಲ್ಲ ಬಂತಾ ನಿಂಗೆ” ಎಂದು ನಿಷ್ಟುರವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು. ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಸದಗರದಿಂದಲೇ,

“ವಂಜವ್ವಾ ಇಲ್ಲವವ್ವಾ?... ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿರು.”

“ಯಾವ ವಂಜವ್ವಾ?”

“ಅಲೋಡು... ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುದಲ್ಲ ಮೂಲೆ ಮನೆ— ಅದರೋರು!...”

“ನೀಯೋಳಿರ್ತೀಯಲ್ಲ ಬ್ಯಾಂಕಿನೋರ ಮನೆ ಅದೇನೇ?”

“ಉಂ... ಬೋ ಒಳೆಯೋರು, ನಂಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಬುಟ್ಟಿರು ಇದ್ದು!”

ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ ತಾಯಿ ಅಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಕವಾಗಿ ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು.

“ಅದು ಸರಿಯಲ್ಲ.”

ಮುಗ್ಡ ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಅವಾಕ್ಷಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಯಾಕವ್ವಾ, ಚೆಂದಾಗಿಲ್ಲವವ್ವಾ ಗೊಂಬೆ?”

ಅವಳ ತಾಯಿ ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ ಮಾತು ತನ್ನ ಕಣಗಳಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲವೋ ಎಂಬಂತೆ “ದೊಡ್ಡವರ ಬದುಕು. ಹಿಂಗೆ ತಗಂದು ಬರಾಡೇನಾ ನೀನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಅವರೇ ಕೊಟ್ಟಿರು ಕನವಾ...”

“ಪಾಪ, ಯೇನೂ ಅರೀದ ಹುಡುಗಿ. ಅದು ಕೊಟ್ಟು ಅಂತ ನೀನು ತಗಂದ ಬಂದುಭುಡಾದೇನೆ ಮಟ್ಟರಂಗಿ?....”

ಮಟ್ಟರಂಗಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಳೆಂದು ಅವಳು ಸರ್ವಥಾ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ತಾಯಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವಳನ್ನು ದಿಗ್ಬೃಹೆಗೊಳಿಸಿತು. ತಾಯಿಯ ಮಾತು ಕರ್ತೋರವಾಗಿ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು.

“ಅವರ ಅವ್ವನಿಗೆ ತಿಳಿದರ ಏನಂತ ಅಂದುಕಾಬೈದು!... ‘ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯೋಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೋಲಿ ಪಕಾಳಿಯೆಣ್ಣ ಆಡಾಕೆ ಬತ್ತಿತ್ತು... ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯ ಮೆತ್ತಗೆ ಮನುಳಾಯಿಸಿ ಅವರು ಆಡಾ ಬೋಂಬೆ ಕಿತ್ತುಗೊಂಡು ಓಯ್ತು’ ಅನ್ನಾಕೆಲವಾ?... ಕಡೀಕೆ ಕದ್ದಕಂಡು ಓಯ್ತು ಅಂತ ಯೋಳಾಕು ಹೇಸಾಕಿಲ್ಲ ಈ ಜನ. ಆಮ್ಮಾಗೆ ಹೋಲೀನು ಗೀಲೀನು –ಎಲ್ಲ ಯಾಕವ್ವ ತಾಪತ್ಯಯೆ? ಬಡವರು ಅಂದರೆ ಬಿಲ್ಪತ್ತೇಯ ‘ಬುನ್’ ಅಂತದಂತೆ.... ಈ ಗೊಂಬೆ ನಮಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಕನ. ಮೋಗಾ, ತಗಂದು ಓಗಿ ಅವರಿಗೇ ಕೊಟ್ಟಬುಟ್ಟು ಬಂದುಭುಡು.”

ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು, “ಅವರೇ ಕೊಟ್ಟರು ಕನವ್ವಾ...” ಎನ್ನಾತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಟ್ಟರಂಗಿಯ ದುಃಖ, ಅಳು ಅವಳ ತಾಯಿಯ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ತಾಗಲಿಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಭೀತಿ ಮಾಣವಾಗಿ ಅವರಿಸಿಕೊಂಡತ್ತಿತ್ತು. “ದೊಡ್ಡವರ ಪದಾರ್ಥ. ಹೋಲೀಸಿಗೆ ದೂರು ಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಡೂ ಬುಡ್ಡಾರೋ!” ಎಂಬ ಒಂದೇ ಯೋಚನೆ, ದಿಗಿಲು –ಆ ಮಾತ್ರಾಹೃದಯವನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿತ್ತು.

“ಎತ್ತಿಗಂಡು ಓಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಬುಟ್ಟು ಬಾವ್ವ” ಎಂದು ಮಗಳ ತಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸಿದಳು. ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಮೌನವಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ನಿಮ್ಮಯ್ಯನೂ, ನಾನು ಜ್ಯೇಷ್ಠಗೋಗಲಿ ಅಂತ ನೀಂಗೆ ಆಸೆಯಾ ಕಂಡಾ?”

ಮಟ್ಟರಂಗಿ ತಾಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ರೋಧಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದಳು.

“ಓಗು ಮುಂತೆ, ಜಾಣ ಅಂತಿನಿ, ಕೊಟ್ಟು ಬಂದುಭುಡು. ಓಗವ್ವಾ...”

ಮಟ್ಟರಂಗಿ ಬೋಂಬೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೇಲ್ಲನೆದ್ದಳು. ಅವಳ ಕರ್ತೋಲಗಳ ಮೇಲೆ ನೀರಿನ ಧಾರೆಧಾರೆ, ಕಾಲನ್ನಿಂತೆಯತ್ತ, “ದುಕ್ಕಡಿಸಿ, ದುಕ್ಕಡಿಸಿ” ಅಳುತ್ತಾ ವನಜಳ ಮಹಲನ್ನಾವಳಿಸಿದಾಗ ವನಜಾಕ್ಷಿ ಅಗಲೇ ಉಟ ಮುಗಿಸಿ, ಸೇವಕರೋಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತ ಹೋರಗಿನ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ತಾಯಿ ಇನ್ನೇನು ಬರಲಿದ್ದ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಉಟ್ಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತ ಒಳಗೆಲೋತ್ತು ಇದ್ದರು.

ಹೋರಗಿನ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಅಳುತ್ತಾ ನೀಂತು, “ವಂಜವ್ವಾ... ವಂಜವ್ವಾ...” ಎಂದು ಬಳಲಿದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಗೆಳತ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೋತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕಂಡು ವನಜಾಕ್ಷಿ ಓಡಿಬಂದಳು.

“ಯಾಕೆ? ಮರ್ಪಿರಂಗಿ... ಮತ್ತೆ ಬಂದೆ?” ಎಂದು ಕಾತುರದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳು ಅಳುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಇನ್ನೂ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು.

ಮರ್ಪಿರಂಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡದೆ ಬೋಂಬೆಯನ್ನು ವನಜಳ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾ..

“ತಗನ್ನವ್ಯಾ... ನಿಮ್ಮ ಬೋಂಬೆ” ಎಂದಳು.

ವನಜಳ ಮರ್ಪಿ ಹೃದಯ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಬೆರಗಾಯಿತು.

“ಅದನ್ನು... ನಿಂಗೇ ಕೊಟ್ಟಿ ಕಣೆ” ಎಂದಳು.

“ಇದು ನಿಮ್ಮದು. ನಮ್ಮವ್ಯಾ ನಿಮಗೇ ಕೊಟ್ಟಿಬುಟ್ಟು ಬಾ ಅಂತ ಯೋಳಿದ್ದು” ಎನ್ನತ್ತಾ, ಬಲಾತ್ಮಾರವಾಗಿ ಆ ಬೋಂಬೆಯನ್ನು ವನಜಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಮರ್ಪಿರಂಗಿ ತಮ್ಮ ಜೋಪಡಿಯ ಕಡೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಹೊರಟಿಳು.

ವನಜಳ ನಯನಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಚಿಮ್ಮಿತು. ದುಃಖಾರದಿಂದ ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮರ್ಪಿರಂಗಿಯನ್ನು ಕೂಗಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ನಾಳೆ ಶುಕ್ರವಾರಾನೂ ಬರ್ತಿಯಾ?”

ವನಜಾಕ್ಕಿಗೆ ಬಣ್ಣಿದ ಬೋಂಬೆಗಿಂತ ಜೀವಲಿರುವ ಬೋಂಬೆಯೋಡನೆ ಆಡುವುದು ಬೇಕಿತ್ತು. ಮರ್ಪಿರಂಗಿ ಅದಕ್ಕೇನು ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಾಗ್ರವಾದಂತಿತ್ತು. ಅವಳ ಎಳೆ ಜೀವ ಅನುಭವಿಸಲಾಗದ ಸಂಕಟದಿಂದ, ನೋವಿಂದ ನರಳುತ್ತಿತ್ತು, ಕುದಿಯುತ್ತಿತ್ತು... ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ತನ್ನ ತಾಯಿ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವನಜಳ ಮನೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಆಡಲು ಹೋಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಂತರಂಗ ಹೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಟವಿಲ್ಲದ ಬಾಳು ಆ ಮರ್ಪಿ ಬಾಲೆಗೆ ದುಖರವಾಗಿ, ಭಯಂಕರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ‘ಚದುರಂಗ’ ಎಂಬುದು ಎಂ.ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರಾಜ ಅರಸು ಅವರ ಕಾವ್ಯನಾಮವಾಗಿದೆ. ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಲೋಭ, ಅನ್ಯಾಯ, ಶೋಷಣೆ, ಅಸಮಾನತೆ ಮುಂತಾದ ಆಶಯಗಳನ್ನೂ ಗೊಂಡಂತಹ ಕರ್ತೀಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕರ್ತೀಯಲ್ಲಿ, ವರ್ಗ ಅಸಮಾನತೆಯು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಡವರ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಕರ್ತೀಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ. ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮರ್ಪಿರಂಗಿಗೆ ಬೋಧಿಸುವ ತಾಯಿ ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ, ನಿಜೀವ ಗೊಂಬೆಗಿಂತಲೂ, ಜೀವಂತಿಕೆ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯರೊಡನೆ ಆಟವಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಚಿಕ್ಕ ಮನು ವನಜಾಕ್ಕಿಯಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಎಂಬ ಬೇಲಿ ಹಾಕದೆ, ಮುಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಕ್ಕುವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವು ವಿಫಲವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

*****

ಒದುವರ್ತ್ಯಃ

ಬದುಕಲು ಹೋರಾಟ್

-ಕೆಂ.ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ

ರೇಲ್ವೇಯ ಜಂಜಿನೀರಿಂಗ್ ಇಲಾಬೆ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ದಿನಗೂಲಿಗಳಿಗೆ ಸೋಡಾಚೇಟಿ ನೀಡಿ ಮರಸ್ತರಿಸಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಬ್ಬ ತೇಲಲೀಯದ ಗುಂಡಿನ ಮತ್ತು ಮುಳಗಲೀಯದ ಬೆಂಡಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದೆ. ಸಂಬಳವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ತಡೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ವರ್ತಮಾನ ಡೋಲಾಯಮಾನವಾಗದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಳಾರಿ ಸ್ಪೇಷನ್ ಪಾಲ್ಟ್‌ಫಾರಂನ ಒಂದು ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದೆ. ಸಂಬಳ ಯಾವಾಗ ಕೈಗೆಟ್ಟುವುದೋ ಏನೋ?.. ಜೀಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಏಕಮೇವ ಎಂಟಾಣಿ ಚೂರನ್ನು ಖಚುವುದಾಡಿದರೆ ಸಂಮಾಣ ಸೊನ್ನೆಯಾಗುವ ಆತಂಕ.... ದುರಾಭಿಮಾನದಿಂದಾಗಿ ಬರಿಗೈಲಿ ಉರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಮನಸ್ಸು ಒವ್ವಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿನ ಗೆಳೆಯರೆಡುರು ನಾನೋವೆ ರೇಲ್ವೇ ಇಲಾಬೆಯ ನೋಕರನೆಂದು ಈ ಹಿಂದೆ ಜಂಭಕೊಷ್ಟೆಕೊಂಡಿದ್ದೂ ಒಂದು ಕಾರಣ. ಏನೇನೋ ನೆನಪುಗಳು ಕಾಡತೋಡಗಿದವು... ಒಂದೆರಡು ತಾಸುಗಳ ಬಳಿಕ ಎಂಟಾಣಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹಸಿವೆಯ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಾಂತ್ವನೆ ಹೇಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಬಯಕೆಯಿತ್ತಾದರೂ ಎರಡು ಇಡ್ಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಟ್ಟಿಗಳಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕುಂಭಕರಣ ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಅರೆಕಾಸಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಯಾತಕ್ಕಾದಿತು. “ಇರುವ ಒಂಚೂರು ಇಡ್ಲಿ ತುಂಡನ್ನು ಹಲವು ತಾಸುಗಳವರೆಗೆ ಅರಗದಂತೆ ಸೋಡಿಕೋ” ಎಂದು ದಯಾಪುಯನಾದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಅವನು ಹಸಿವೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸಹಾಯಕನೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ...

ರ್ಯಾಲುಗಾಡಿಗಳು ಒಂದು ಹೋಗುವುದು ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಾಡಿಯು ಶತ್ಕಹತ್ತೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಯಾದರೆ ತಾನು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಾಸುಗಳು ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದರಂತೆ ಉರುಳತೋಡಗದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಸಿವೆ ತನ್ನ ವಿರಾಟ್‌ರೂಪವನ್ನು ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾರಂಭಿಸದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನದುರಿಗೇ ಕೆಲವು ದಿನಗೂಲಿಗಳು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಬುತ್ತಿಗಂಟುಗಳೊಂದಿಗೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಸಾಮಾನ್ಯ ದೃಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಪೈಕಿ ಕೋಗಳಿ ತಾಂಡಾದ ದುರುಗ್ಯಾನಾಯ್ದನೂ ಒಬ್ಬ. ಆತ ಬುತ್ತಿ ಬಿಜ್ಜುವಾಗಲೆಲ್ಲ “ಭಾರಪ್ಪ ತಮ್ಮ ಉಣಿ ಬಾ” ಎಂದು ಆಮಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆಸೆಯಿದ್ದರೂ ನಾನು “ನಾನಿದೇನು ಉಂಡ್ಡೂ” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಸಂತೃಪ್ತತೆಯ ಸೋಗನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನು. ಅಂಥ ಸೋಗಿನ ರಿಹಸೆಲನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ನಡೆಸಿದ್ದನಷ್ಟೆ. ಅದುವರೆಗೆ ನಲ್ಲಿಯ ನೀರು ಕುಡಿಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೊಟ್ಟಿಯ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನಂದಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಯಾವುದೇ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕದಳಕ್ಕಿರದಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಾಯ್ದು ಮನಃ ನನ್ನನ್ನು ಉಟಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ನನ್ನದುರೇ ಬುತ್ತಿ ಬಿಜ್ಜಿ ಕುಳಿತ. ಧಳಧಳ ಹೋಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಮೇರಿಕಾದ ಕೆಂಪುಜೋಳದ

ರೋಟ್ಟಿಗಳು... ನೋಡಿದೊಡನೆ ಬಾಯೋಳಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಿಸತೊಡಗಿದ ಲಾಲಾರನ ಎಷ್ಟೋ ಹಿತವಾಗಿತ್ತು. ಕೋಟ್ಟೂರಿನ ಸಮೀಪದ ಕೋಗಳಿ ತಾಂಡಾದ ಆತ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕ್ರಾರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಚೆಚ್ಚತ್ತಲೇ ಉಣಿವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಒರಗಿ ನಿದ್ದೆ ಹೋದ. ಸ್ವಲ್ಪಿಸಿದ ಲಾಲಾರನವನ್ನು ಕಂಡಾಬಟ್ಟೆ ಸವಿದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೋ, ಹಸಿವೆಯ ಮಂಪರಿನಿಂದಾಗಿಯೋ ನಾನೂ ನಿದ್ದೆ ಹೋದೆ ಎನ್ನವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೂರ್ಭೆ ಹೋದೆ ಎನ್ನವುದೇ ಸರಿ...

ಯಾವುದು ಬೆಳಗಾಗಬಾರದೆಂದು ಮಲಗಿದ್ದನೋ ಅದೇ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಅವತ್ತಿನ ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಒಂಚೂರು ಕರುಣೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಒಂದೊಂದು ಕಿರಣವೂ ಸುಂದರ ಹಾಗೂ ವೋನಚಾದ ಚೂರಿಗಳೇ ಸರಿ. ಯಾರೋ ಲಾಲಿಯಿಂದ ತಿವಿದು ಎಚ್ಚರಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮಲಗೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನೇನೋ... ಜೀವಂತವಾಗಿಯೇ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡದ್ದು ದೇವರ ದಯೆಯೇ ಸರಿ. ಆಕಳಿಸುವಾಗ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಂಡಿದಂಥ, ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಆಗೋಚರ ಶಕ್ತಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿಂಥ ಅನುಭವ. ತಲೆ ತಿರುಗಿದಂತಾಗಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಯ್ಯಾಳತೆ, ಕಾಲಳತೆ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ರೇಲ್‌ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ಕಡೆಯಿಂದ ಸೂಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಶಕ್ತಿ ಲಭಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ!.. ಮೆಲ್ಲಗೆ... ತೀರಾ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವನೆ ತೂರಾಡುತ್ತ ಸಾಗಿದೆ ನೀರ ಸ್ಥಾವರ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು... ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅದು ನನ್ನ ಒಂದೊಂದು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಣ್ಣಾಮುಖ್ಯಾಲೆಯ ಪಟ್ಟವಿನಂತೆ ದೂರ ನರಿಯುತ್ತಲೇ ಹೋಯಿತು. ಮಣ್ಣಕ್ಕೆ ಅಂತೂ ಕಾಲು ಕೈಗೆಟ್ಟಿಕಿತು. ಹೋಗಿ ರಾಣಿಯರ ಸ್ಥಾನದ ಕೋಣೆಯಂತಾಗಿದ್ದ ಬಾಯಿಯನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟುರಲ್ಲಿ ಸಾಕುಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಮುಖಕ್ಕಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಪ್ರಸಾದನದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡೆ. ತಡಕಾಡಿದೊಡನೆ ಲಭಿಸಿದ ಬಾಚಣಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ನೀಟಾಗಿ ಬಾಚಿಕೊಂಡೆ... ನೀರು ದಯವಾಲಿಸುವ ಸಾಂತ್ವನದ ಮಹತ್ವ ಅರ್ಥವಾದದ್ದು ಆಗ. ಹೋಗಿ ಮನಃ ಸ್ವಾಧಾನ ಸೇರಿ ಹಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣಾಬಿಡತೊಡಗಿದೆ.

‘ಹನುವೆಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನು ಬದುಕಿದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆಯೇ ಲೇಕ್ಕು’ ಎಂಬ ಅವ್ಯಾನ ಮಾತು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಾಗದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಿಂದ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ನಕಾರರವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದ ಗಾಂಧಿತಾತ ಎಂಬ ಮಹಾಶಯ ಸಹ... ಮಣ್ಣಾತ್ಮಕ ಅದು ಹೇಗೆ ಹತ್ತಾರು ದಿವಸಗಳ ಕಾಲ ಉಪವಾಸವಿದ್ದನೋ... ಅಲ್ಲದೆ ಓದಿದ್ದ ನೂರಾರು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಸಹ... ಅಪುಗಳ ಮನರೋಮನದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಚೈತನ್ಯ ಅಲ್ಪಾಯ್ದಿ. ಹುಟ್ಟಿದ ಸೂರ್ಯ ತಾಸೋಪ್ತತಲ್ಲಿ ಯೋವನದಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಸಂತೃಪ್ತರ ಹೈಕೆ ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ... ನನ್ನೊಳಗಿನ ಹಸಿವೆಯ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರೆ!... ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಮರೆಮಾಚಿಕೊಳ್ಳಲೇಶ್ವಿಸಿದೆ... ಯಾರನ್ನಾದರೂ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಮನದಣಿಯೆ ಅತ್ತು ಹಗುರಾಗುವ ಹೆಬ್ಬಾಯಕೆ... ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಯಾರು ತಾನೆ ದೊರಕಿ ನನಗೆ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ!... ನನ್ನೊಳಗಿನ ನನಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಆಪ್ತರು ಬೇರೆ ಯಾರಿರಲಾದೀತು!... ನನ್ನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ನಾನೆ

ತಬ್ಬಿ ಕೊಂಡು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಹದಿನೇಳನೆ ವಯಸ್ಸಿನಿಗೇನೆ ಕಣ್ಣಾಳಿಗಿನ ಅಶ್ವ ಎಂದೋ ಬತ್ತಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಒಂದೇ ಒಂದು ಹನಿ ಉದುರಿದರೆ ತಾನೆ!

ನಿನ್ನೆಯಂತೆ ಅವತ್ತು ಸಹ ದುರುಗ್ಯಾನಾಯ್ಕು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಿ ಒಂಚೂರು ಮಾತಾಡದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಗ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಹನ್ನೊಂದರ ಸಮಯ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಟ್ರೀನ್ ಬಂದಂತೆಯೂ, ಒಂದು ನಿಂತಂತೆಯೂ, ನಿಂತು ಇಳಿಯುವವರನ್ನಿಳಿಸಿ, ಹತ್ತುವವರನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಂತೆಯೂ... ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರಂ ಉದ್ದಕ್ಕು ದಿಟ್ಟಿಸಿದೆ... ಆಗೋ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು, ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನಿಮಾರ್ನುಷ ವಾತಾವರಣ... ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಎಂಥದೇಂದ್ರೀ ಒಂದು ವಸ್ತು. ಅದು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದರೂ ಅಮೂಲ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿತು. ಮೆಲ್ಲಿನ ಅದನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡೆ... ಕ್ರಮೇಣ ಅದು ಶೇಂಗಾ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೇನು ಶೇಂಗಾ ಎಂಬ ನಾಮವದ ಅಪರಿಚಿತ ವಸ್ತುವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನೂರಾರು ಚೀಲಗಟ್ಟಲೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಲ. ಬೆಳೆಯ ಪಾವಲಿ ಭಾಗವನ್ನು ಎಡಗ್ಗೇ ತಿಳಿಯದೆ ಹಾಗೆ ಹಂಚುತ್ತಿದ್ದ ಅಪ್ಪ. ಎಲ್ಲಾ ನೆನಪಾದರು... ಹಾಗೆಯೆ ಮನೆಯೋಳಿಗೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಒಡಹುಟ್ಟಿರುವವರೂ ಸಹ.

ಬಲಗ್ಗೆಯ್ಯ ಎರಡು ಬೆರಳುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶೇಂಗಾವನ್ನು ಕಿವಿಯ ಬಳಿ ಅಲಾಡಿಸಿದೆ. ಗುಳುಗುಳು ಎಂಬ ಅಲೋಕಿಕ ನಿನಾದ. ಸುಲಿದು ತಿಂದರೆಲ್ಲಿ ಲಿಚಾನಗುವುದೋ ಎಂಬ ಆತಂಕ. ಸುಮಾರು ಎರಡು ಮೂರು ತಾಸುಗಳ ಪರ್ಯಂತರ ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಕಾರಣ ಒಂದು ಶೇಂಗಾ ಬೀಜ ತಿಂದು ಒಂದು ದಿವಸ ಉಪವಾಸವಿರಬಹುದೆಂಬ ಗಾಂಥಿಜಿಯವರ ಮಾತಿನ ನೆನಪಿನಿಂದಾಗಿ... ಹದಿನೇಳರ ವಯಸ್ಸಿನ ನಾನೆಲ್ಲಿ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಆ ಮಹಾತ್ಮನೆಲ್ಲಿ!... ಅದರೊಳಗಿದ್ದ ಎರಡರ ಪೈಕಿ ಒಂದು ಬೀಜವನ್ನು ಒಂದು ತಾಸಿನವರೆಗೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಬೀಜವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ತಾಸಿನವರೆಗೂ ಬಾಯೋಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಿಂದು ಮುಗಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನೊಳಿಗಿನ ಪ್ರೈಪಂಚ ಪ್ರಾಳಯಕ್ಕೇಡಾಗಿತ್ತು.

ಯಾವಾಗ ಮದ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಭವಿಸಿತೋ ಏನೋ... ಸುಮಾರು ಒಂದೆರಡರ ಸಮಯ... ಎದುರಿಗೆ ಯಾರೋ ನಿಂತಿರುವಂತೆಯೂ, ತಿವಿತಿವಿದು ಮಾತಾಡಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆಯೂ... ನಿಧನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಣ್ಣಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿದೆ... ದುರಗ್ಯಾನಾಯ್ಕು!... “ಉಂಡ್ರೇನ್ತಮಾ” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. “ಉಂಡ್ರೇಜ್ಜ್” ಎಂದೆ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುತ್ತು... ಆತ ಭಟ್ಟೀರಂತ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಏಟು ನೀಡಿದ “ಸುಡುತಿರೋ ಹೊಟ್ಟೇನಿಟುಗೊಂಡು ಸುಳ್ಳೇಳುತ್ತೀಯೇನು, ನಾವೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಸತ್ಯೋಗಿವಂತ ತಿಳಕೊಂಡೀ ಏನು... ನಿನ್ನ ಮಾರೀನ ನೋಡಿದರೇನೆ ತಿಳಿತದ, ನಿನ್ನೆಯಿಂದ ನೀನು ಉಂಡಿಲಾಂತ... ತಗೋ ಉಣ್ಣಿ” ಎಂದು ಬುತ್ತಿಗಂಟನ್ನು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿದ... ಅಮೇರಿಕನ್ ಜೋಳದ ಕೆಂಪನೆಯ ಎರಡು ಮೂರು ರೊಟ್ಟಿಗಳು... ನೆಂಜಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಲವು ಈರುಳ್ಳಿ, ಹಸಿಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿಗಳು... ಎಷ್ಟೋ ಶತಮಾನಗಳೀಂದ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿದ್ದ ದುಃಖದ ಪ್ರಸವ ವೇದನೆ... ಕಣ್ಣಾಳಿಗೆ ನೀರಧಾರೆ ಜೋಗ,

ನಯಾಗಾರಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ದುಮ್ಮಿಕ್ಕೆಲಾರಂಭಿಸಿತು. ರೋಟ್ಟಿ ಮುರಿದು ಬಾಯೋಳಿಕ್ಸ್‌ಕೆನೊಳ್ಳಲು ನಡುಗುವ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಆಪದ್ಭಾಂಧನೇ ರೋಟ್ಟಿಯ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಕಂತುಕಂತಾಗಿ ಬಾಯೋಳಿಕ್ಸಿ ತಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಣಿಸಿ, ಬಳಿಕ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಆತನ ಎದೆಯ ಬೇವರ ಪರಿಮಳದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನುವಾಗಿ ಕರಗಿ ಹೋದೇ...

ಇದ್ದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ರೋಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿಂದು ಎರಡು ಮೂರು ದಿವಸಗಳನ್ನು ಅಂತೂ ಇಂತೂ ನೂಕಿದೆವು. ಬಳಿಕ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಸಂಬಳ ಬಂತು. ದುರುಗ್ಯಾನಾಯ್ದು ತನೆಷ್ಟಿಂದಿಗೆ ನನ್ನನೂ ಉರಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಡಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕಂಡು “ಈ ನಿನ್ನನ ರೇಲ್ವೇದಲ್ಲಿರೋದು ಬ್ಯಾಡೆಪ್ಸ್‌... ಮನೇಲಿಟ್ಟಕಳ್ಳಿ... ಅಲ್ಲಿದ್ದೆ ಉಪಾಸ ವನವಾಸಬಿದ್ದು ಸತೋಕ್ತಾನ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ. ಹೆತ್ತವರು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸ್ನೇಹಿಟನ್ ಕಡೆ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮಗ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಿ ನಿಟ್ಟಿಸಿರುಬಿಟ್ಟರು.

*****

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರ್ಯಾವರನ್ನು ಕುಂ.ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನವರ ಆತ್ಮಕಥನವಾದ ‘ಗಾಂಧಿ ಕಾಲನು’ ಕೃತಿಯ ಎದನೇ ಭಾಗದಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನವರ ಬಾಲ್ಯದ ಬದುಕಿನ ಜಿತ್ತಣವನ್ನು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಈ ಭಾಗವು, ಅವರ ಜೀವನದ ಒಂದು ಅಂಶ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನವು ಹೋರಾಟದ ಸಾಗರವೇ ಆಗಿದೆಯೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಕೇವಲ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಎನ್.ಎನ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ, ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಂ.ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನವರು, ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಳಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸಪೇಟೆಗೆ ಬಂದ ನಂತರ, ರೈಲ್ವೇ ಇಲಾಬೆಯಲ್ಲಿ ಸೋರ್ ಕೀಪರ್ ಆಗಿ ದಿನಗೂಲಿ ನೋಕರರಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡರಾದರೂ, ಬಹಳ ದಿವಸ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಗದೆ, ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಬಡತನವಿದ್ದರೂ ಸಹ ಪರಸ್ಪರ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಬಡವರನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

*****

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
2ನೇ ಸೆಮಿಸ್ಪರ್ಶೋ ಬಿ.ಕಾಂ. ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು, ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನಪತ್ರಿಕೆ
ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪತ್ರಿಕೆ- ವಾಣಿಜ್ಯ ಸೌರಭ (ಎನ್.ಇ.ಹ.-2021-22ರ ನಂತರ)

ನಂಖ್ಯೆ: 2 ಗಂಟೆಗಳು

ಗರಿಷ್ಠ ಅಂತರಾಳ: 60

I. ಯಾವುದಾದರೂ ಏದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. 2X5=10

- 1) ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹಾಡು ಕಿವಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮುದ ನೀಡುತ್ತವೆ?
- 2) ಮಾಧವನು ಬೇಸರವಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?
- 3) ಮುಕುಂದಯ್ಯನು ಹೊಂಬಾಳೆ ಕೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು?
- 4) ಸಾಕವ್ವ ಗೊಂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಕೆ?
- 5) ಏಕಚತ್ರಮರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಂಡವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿತ್ತು?
- 6) ‘ಜುಗಾರಿ ಕ್ರಾಸ್’ನಲ್ಲಿ ಚೆಕ್ಕಿಪೋಸ್ಟ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
- 7) ಉರ ಮುಂದಿನ ಅಮೃತ ಗುಡಿ ಹೇಗೆ ಶೃಂಗಾರವಾಗಿತ್ತು?
- 8) ನಾಗವಲ್ಲಿಯ ತಂಡೆ ಏನನ್ನ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದರು?

II. ಯಾವುದಾದರೂ ಏದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. 5X4=20

1. ಮಾಧವನು ಮರು ಮದುವೆ ಬಯಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
2. ಏತ, ಪೀಂಜಲು ಬರಲು ತಡವಾದುದೇಕೆ?
3. ಕೊಳಿ ಮುಡುಕಿಕೊಡುವಂತೆ ಕೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ ಇನ್ನೊಪೆಕ್ಕರ್ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
4. ಬಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದ ಬಳಿಕ ಭೀಮನನ್ನು ಹುಡುಕಿದ ಪ್ರಸಂಗ ವಿವರಿಸಿ.
5. ಜಂದಮುತ್ತ ಕಲೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹೇಗಿತ್ತು?
6. ‘ಸಾವ್ಯಾರ್ಥ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಕಿವಿಗೆ ಬಿಡ್ಡಾಡನೆ ಸಣ್ಣ ಎದ್ದು ಕುಳಿತದ್ದು ಎಕೆ?

III. ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇವ್ವತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. 10X2=20

1. ‘ಹಬ್ಬ ಮತ್ತು ಬಲಿ’ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ಶೋಷಣೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ನಾಗವಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಯಂಪರ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು? ವಿವರಿಸಿ.
3. ಹಸಿವಿನ ತೀವ್ರತೆಯು ‘ಕಡಲೆಕಾಲಿ ಪ್ರಸಂಗ’ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ?
4. ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಸೂಯೋರ್ದಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ? ವಿವರಿಸಿ.

IV. ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ. 5 X2=10

1. ಕೊಣವೇಗೊಡನ ಜಿಮಣತನ ಬಿಡಲು ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
2. ಬೆನ್ನಕ್ಕಳ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
3. ಶ್ರೀಮತಿ-ವಜ್ರಜಂಫರು ಹೇಗೆ ಶೃಂಗಾರಗೊಂಡಿದ್ದರು?
4. ವೀರಭದ್ರಪ್ರವರು ರೈಲ್ವೆ ನಿಲಾಢಣದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಯಾತನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

*****

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪರ್ಯಾಯ

ವಾಣಿಜ್ಯ ಸೌರಭ್-2

ಬಿ.ಕಾ.ಎ.

(2ನೇಯ ಸೆಮಿಸ್ಪೂರ್ಣ)

2021-22

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು
ಪ್ರಶಾಂತ ಜಿ. ನಾಯಕ್

ಪರಿಶೀಲಕರು

ಡಾ.ಬೆಳಕೆರೆ ಲಿಂಗರಾಜಯ್ಯ
ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ವಿವೇಕಾನಂದ ಪ್ರಥಮದಜ್ಞ ಕಾಲೇಜು
ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ.ಡಿ.ಕೆ.ನಟರಾಜ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಸಕಾರಿ ಆರ್.ಸಿ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾಲೇಜು
ರೇನೋಕೋನೋ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆ: 94481 04110

ಶ್ರೀ ರವಿ ನೆಲ್ಲುಕುಂಟೆ

ವಿದ್ಯಾವಾಹಿನಿ ಪ್ರಥಮದಜ್ಞ ಕಾಲೇಜು
ಆನಂದ ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು
ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆ: 99723 25207

ಶ್ರೀಮತಿ ಹೆಚ್.ಎಂ.ಗೀತಾ

ಶೇಷಾದಿಮರ ಕಾಲೇಜು
ಶೇಷಾದಿಮರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು
ಸಂಪರ್ಕ ಸಂಖ್ಯೆ: 81479 32339